

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

ΤΟΜΟΣ 50

ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΡΗΓΕΙΝ ΟΜΙΛΙΑΙ ΝΕΤ'—ΕΑ'

Κείμενον: B. de Montfaucon

Μετάφρασις—Σχόλια
ΚΥΡΙΑΚΟΥ Γ. ΡΟΥΜΠΗ (ΝΕΤ')
Θεολόγου - φιλολόγου

(ΝΖ'—ΕΑ')
ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
ΚΑΛΛΙΟΠΗΣ Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
Θεολόγων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΝΕΤ'	11 (103)*
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΝΖ'	27 (118)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΝΗ'	51 (143)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΝΘ'	65 (157)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία Ε'	78 (171)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΞΑ'	88 (182)
ΚΕΙΜΕΝΟΝ	108

* Οἱ ἐντός παρενθέσεων ἀριθμοὶ παραπέμπουν εἰς τὰς ἐκτισεύσεις τοῦ 2. αὐτοῦ τοῦ βιβλίου.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΟΜΙΛΙΑ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΕΚΤΗ

539 Α. - Ο ΙΩΑΝΝΕΣ ΜΕΤΑ ΠΑΡΕΛΕΥΣΙΝ ΕΠΤΑ ΕΤΩΝ ΕΠΗΕΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΑΒΑΤ ΔΟΣ ΜΟΥ ΤΗΝ ΡΑΧΗΝ ΩΣ ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΟΥ, ΔΙΟΤΙ ΣΥΝΕΠΛΗΡΩΣΗ Ο ΧΡΟΝΟΣ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΕΤΩΝ, ΟΠΩΣ ΝΥΜΦΗΥΘΑ ΑΥΤΗΝ.¹

Λαβόντες ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰακώβ, τὴν ὁποίαν ἔδειξε πρὸς τὴν Ραχήλ,² ἐπεράσαμεν κατὰ τὴν χριστινὴν μᾶς ὁμιλίαν εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, καὶ ἀφοῦ ἐγνωρίσαμεν τὸν μέγαν τοῦ πόθου διὰ τὸν Χριστόν, ἂν νὰ μᾶς παρέσται μακριὰ κάποια μεγαλύτερα δύναμις, δὲν ἠμπορέσαμεν πλὴν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ θέματος τῆς ὁμιλίας μας. Β. Δι' αὐτὸ, ἐὰν θέλετε, ἀφοῦ ἐρευνήσωμεν τὴν συνέχειαν, ὡς συμπληρώσωμεν τὰς ἐλλείψεις, ὥστε καὶ ἀπὸ τὸ σημερινὸν ἀγιογραφικὸν ἀνάγνωσμα νὰ λάβωμεν ικανοποιητικὴν ὠφέλειαν, καὶ ἔτσι νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὰ στίγματα μας.

Ὅταν, λοιπόν, ἐπέρασαν ἑπτὰ χρόνια, «τὰ ὅποια», λέγει ἡ Γραφή, «ἐφάνησαν ἐνώπιον τοῦ Ἰακώβ ὀλίγοι ἡμέραι, ἐπειδὴ ἠγάπα αὐτὸς αὐτήν καὶ θὰ τὴν ἐλάμβανεν σύζυγόν του, τότε εἶπεν εἰς τὸν Λάβαν· Δός τὴν Ραχήλ ὡς γυναῖκά μου, διότι συνεπληρώθη ὁ χρόνος τῶν ἐπτὰ ἐτῶν, ὅπως νυμφευθῇ αὐτήν. Ὁ δὲ Λάβαν συνεκίνητο, ὅπως τοὺς ἀνδρας τοῦ τόπου ὅπου ἦμεν καὶ ἔκανε τὸν γάμον. Ἐθρόδισσεν. Ὁ Λάβαν ὠδήγησεν εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον τὴν θυγατέρα τοῦ Λαίου πρὸς τὸν Ἰακώβ.³ Ὁ Εἰδὼς μὲ πόσῃ σεμνότητι ἐτέλουν τοὺς γάμους κατὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνην ἐποχὴν; Νὰ τὸ ἀκούσατε ὅσοι καταλαμδέσκατε ἀπὸ θαυμασμοῦ διὰ τὰς σατανικὰς, πομπὰς καὶ ἐντροπιάζοντες τὴν σεμνότητα καὶ ἱερότητα τοῦ γάμου ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν. Μήπως ὑπάρχον καθόλου αὐλοὶ; Μήπως κύμβαλα; Μήπως σατανικοὶ χοροὶ; Μά, πές μου, διὰ ποῖον λόγον τὴν

1. Γεν. 29, 31.

2. Μάρκ. 1, 4, στ. 20.

3. Ἐ. 4, στ. 20-23.

καταστροφήν εισάγεis ἀμέσως εἰς τὸ σπίτι σου καὶ προσκαλεῖς ἡθοποιοὺς καὶ χορευτάς, ὥστε, πέσον τῆς ἀνάσπου δαπάνης, νὰ παραδόξῃς καὶ τῆς κόρης τὴν σωφροσύνην καὶ τὸν νέον νὰ καταστήσης πρὸ δυσίσχυντον. Ἐξ ἄλλου εἶναι ἱκανοποιητικὸν τὸ νὰ ἡμπορέσουν οἱ ἄνθρωποι αὐτῆς τῆς ἡλικίας, χωρὶς νὰ ὀφίστανται αὐτὰς τὰς παρωθήσεις, νὰ ὑποφέρουν μὲ πραότητι τὴν ταραχὴν τῶν παθῶν. Ὡς ὅταν, ὁμως, εἶναι τόσο πολλὰ τὰ θεάματα καὶ τὰ ἀκροάματα πού ἀνάπτουν μεγαλύτερον τὴν φωτιὰν καὶ θερμαίνουν περισσότερον τὴν κἀμίνον τῶν παθῶν, τότε πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μὴ καταποντισθῇ ἡ ψυχὴ τοῦ νέου; Πραγματικῶς, ἀπὸ κάτι τέτοια κατεστράφησαν καὶ διαφθάρσαν τὰ πάντα, ἀπὸ τὸ γεγονός, δηλαδὴ, ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἀφανίζεται ἡ σωφροσύνη τῶν μελλονύμφων. Καὶ πολλὰς φορές ἀπὸ τὴν πρώτην κιόλας ἡμέραν τοῦ γάμου ὁ νέος ἐδέχθη σατανικὸν βέλος εἰς τὴν ψυχὴν του, μὲ τὸ νὰ κυττάξῃ μὲ ἁμαρτωλὸν μᾶτι ἄλλην γυναῖκα, ἀλλὰ καὶ ἡ κόρη αἰχμαλωτίζεται ἀπὸ τὴν δῶν καὶ τὴν ἀκαρίαν, καί, ἔτσι, τὰ τραύματα αὐτὰ μεγαλύνουν σιγά-σιγά καὶ δημιουργοῦν μεγαλύτερον κακόν. Ἐκαὶ κατὰ πρώτον χάνεται ἡ μεταξὺ τῶν θυόνοια καὶ μαρμαίνεται ὁ πρὸς τοῦ ἑνὸς πρὸς τὸν ἄλλον. Διότι, ὅταν ἕκείνος εἴχῃ ἐσπρωγμένην τὴν προσοχὴν του πρὸς ἄλλην γυναῖκα καὶ διασπᾶται τὸ μυαλό του ἀπὸ ἐξῶ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ καὶ κατευθύνεται ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν διάβολον, τότε βὰ γαμία ὁ σπῆτι τοῦ μὲ μεγάλην ἀηδίαν. Ἐάν πάλιν σύμβῃ νὰ πάθῃ κάτι τέτοιο ἡ γυναῖκα, τότε, ἡμποροῦμεν νὰ εἰπώμεν, ὅτι τὰ πάντα ἐκ θεμελίων ἀνατρέπονται, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς παρακολουθοῦν ὁ θναὸς τὸν ἄλλον καὶ ὁ μὲν ἄνδρας ὑποψιάζεται τὴν γυναῖκα του, ἡ δὲ γυναῖκα τὸν ἄνδρα τῆς. Καὶ ἐκεῖ πού ἔπρεπε νὰ ἐπικρατῇ ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ ἀγάπη καὶ αὐτοὶ πού ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ εἶναι ἡνωμένοι, σὺν νὰ ἀποτελῶν μίαν σάρκα, (αἰδιότι οἱ δύο βὰ ἀποτελέσουν μίαν σάρκα), λέγει ἡ Γραφή), αὐτοὶ εὐρίσκονται εἰς τὴν μεγάλην διόσταν καὶ διαμάχην, καὶ ὡς ὅταν νὰ ἦσαν ἐχθροὶ μεταξὺ τῶν. Διότι, ἀφοῦ ἐμπήκε μέσα εἰς τὸ σπίτι τῶν ὁ διάβολος, τοὺς πρᾶξειν τὴν μεγάλην ζημίαν, ὥστε καὶ ἡμέραν νὰ προβολοῦνται ἱριδες καὶ διδμάχαι, χωρὶς ποτὲ νὰ ἡσυχάζουν ἀπὸ τὰ κακά. Ἀλλὰ τί βὰ ἡμπορούσε νὰ εἴπῃ κανεὶς διὰ τὴν περιφρόνησιν, πού

4. *R. 2, 24.

ὀφίσταται τὸ ζεῦγος αὐτὸ ἀπὸ τοὺς ὑπηρετάς του, διὰ τοὺς γέλωτας τῶν γειτόνων καὶ τῆς ποικίλης ἀσχημοσύνης. Διότι, ὅπως, ὅταν ἐπαναστατήσουν οἱ κυβερνήται τοῦ πλοίου, κινδυνεύουν καὶ ὅσοι τοξιδεύουν μαζί τῶν καὶ κατ' ἀνάγκην θυβίζεται αὐτάνδρου τὸ πλοῖον, ἔτσι, λοιπόν, καὶ ἐξῶ, ὅταν ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα ἐρίουν μεταξὺ τῶν, εἶναι φρικτὸν καὶ οἱ ἄλλοι νὰ ὑποφέρουν τὰ κακά, πού προκύπτουν ἀπὸ τὴν διαμάχην αὐτὴν.

Ἐὰν αὐτὰ, σὰς παρακαλῶ, λαμβάνοντες αὐτὰ ὅτι δῶν σας, νὰ μὴ ἀκολουθεῖτε τὴν συνήθειαν. Διότι γνωρίζω ὅτι μερκοὶ μοῦ προβάλλουν τὸ ἔθιμον καὶ δὲν ἀνέχονται αὐτὲ νὰ ἀκούσουν τὰ λόγια μου. Ἀλλὰ ἐγὼ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ σὰς λέγω βρα σὰς ὠφελοῦν καὶ σὰς ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὴν μέλλονσαν τιμωρίαν. Ἐκεῖ, ὁμως, πού ὑπάρχει τόση φθορὰ τῆς ψυχῆς, ἔνθα ποῖου λόγου ἐπιθυμεῖς νὰ μοῦ προβάλλῃς τὸ ἔθιμον; Νά, καὶ ἐγὼ σοῦ παρουσιάσω συνήθειαν καλυτέραν, τὴν ὅποιαν εἶχαν οἱ παλαιοί, ὅταν ἐκώμῃ δὲν ἐγνωρίζον τόσο καλὰ τὸν Θεόν. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ μὴ συλλογιζέσαι, σὲ παρακαλῶ, τὸν δικαῖον, ἐνωῶ τὸν ἱακώδ, ἀλλὰ σκέψου τὸν Λάβαν, ὁ ὁποῖος ἐπίστευεν ἀκόμῃ εἰς τὰ εἰδῶλα καὶ δὲν ἐγκώριζε καθόλου τὴν ἀληθινὴν πίστιν. Καί, ὁμως, συμπεριφέρθη μὲ τὴν ἐνδύσειαν. Διότι αὐτὴ ἡ ἐνδύσεως διαγωγή δὲν ἦν καλὴ εἰς τὸν γαμβρόν, ἀλλὰ ἦτο ἔργον τοῦ πατρὸς τῆς νέμης. Δι' αὐτὸ καὶ ἀνέκρινεν τὸ θέμα αὐτὸ, ἀπεινιόμενος ὅχι τόσο πρὸς τοὺς μελλονύμφους, ὅσον ἀπευθύνοντα πρὸς τοὺς γονεῖς τῶν, δηλαδὴ, ἐνωῶ τὸν πατέρα τοῦ γαμβροῦ καὶ τὸν πατέρα τῆς νέμης. Πραγματικῶς, κατὰ τοῖαν λογικὴν δὲν θὰ ἦτο ὁποῖον ἐσείς, πρὸ ὁπολεύσατε τὴν φιλανθρωπίαν ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκρίθητε ἄβιοι νὰ σὰς ἀποκαλυφθοῦν τὰ φρικτὰ καὶ ἀπόκρυφα μυστήρια, νὰ φαίητε κατώτεροι εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀπὸ τὸν Λάβαν, ὁ ὁποῖος ἐλάτρευεν ἀκόμῃ τὰ εἰδῶλα: "Ἡ δὲν ἀκούεις τὸν Παῦλον, πού λέγει ὅτι ὁ γάμος εἶναι μυστήριον καὶ εἶναι τύπος τῆς ἀγάπης, ὡς πού ἔδειξεν ὁ Χριστὸς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν;"

Συνεπῶς, ἄς μὴ ἐντραπισθῶμεν τοὺς ἐπυτούς μας καὶ ἄς μὴ διαφθάρωμεν τὴν σεμνότητα τοῦ γάμου. Ἐάν, λοιπόν, ἡ αἰνιγματὴ εἶναι καλὴ καὶ ὠφέλιμος, ἄς τὴν ἐσσημώμετε, ἔρτω καὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι ἔθιμον. Ἐάν, ὁμως, σὰς

5. Πρὸς. Ἐφε. 5, 32.

προξενή ζημίαν και μεγάλην καταστροφήν αὐτὸ πού τω-
ρα πράττετε, ὡς καταργηθῇ, καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι ἐθιμον.
Διότι, ἐάν παραβλέψωμεν αὐτὸ, καὶ ὁ κλέπτης καὶ ὁ πόρ-
νος καὶ ὁ πρῶτων οἰκονόμος ἄλλο κακὸν θὰ μᾶς προ-
βάλλῃ ὡς δικαιολογίαν τὴν συνήθειαν. Ἐ 'Αλλὰ δὲν θὰ κερ-
δίσῃ τίποτε ἀπὸ τὴν δικαιολογίαν αὐτὴν, οὔτε θὰ συγ-
χωρηθῇ, μὰ πολὺ θὰ κατηγορηθῇ, ἐπειδὴ δὲν ἠμπόρεσε νὰ
ὑπερνικήσῃ μίαν κακὴν συνήθειαν. Ἐάν ὁμως, θέλωμεν
νὰ εἴμεθα προσεκτικοὶ καὶ νὰ φροντίζωμεν πολὺ διὰ τὴν
σωτηρίαν μας, θὰ ἠμπαρώσωμεν καὶ τὴν κακὴν συνήθει-
αν νὰ ἀποβάλλωμεν καὶ εἰς καλὴν συνήθειαν νὰ ἀδηγήσω-
μεν τοὺς αὐτοὺς μας. Καί, ἔτσι, δὲν θὰ δώσωμεν μικρὰν
παράθεσιν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους μας νὰ μιμῶνται
τὰς πράξεις μας καὶ θὰ λάβωμεν ἡμεῖς τὴν ἀμοιβὴν τῶν
δαιων πράττοντες ἑαυτοὺς. ³⁴¹ Πραγματικὰ, ὅποιος κάνει τὴν ἀρ-
χὴν τῆς καλῆς ὁδοῦ, ³⁴¹ Αὐτὸς εἶναι ἡ αἰτία τῶν πρά-
ξεων ποὺ γίνονται καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ θὰ ἀπακαμί-
σῃ διπλοῦν μισθόν, ὅφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὰ ἰδικὰ του κατορ-
θώματα, ὅφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὸ γεγονός ὅτι καὶ ἄλλους ὁ-
δηγεῖ εἰς τὴν ἀρίστην αὐτὴν εὐσέθειαν. Μὴ μοῦ προβάλλ-
τε, σὺς παρακαλῶ τὰ ψυχρά καὶ γελοῖα ἑκείνοι λόγια,
ὑποστηρίζοντες ὅτι αὐτὰ εἶναι σύμφωνα μὲ τὸν νόμον
καὶ δι' αὐτὸ πρέπει νὰ γίνονται. Διότι δὲν καθιστοῦν αὐ-
τὰ νόμιμον τὸν γάμου, ἀλλὰ τὸ νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ
συγκέντρωσις διὰ τοῦ γάμου μὲ σωφροσύνην καὶ σεμνό-
τητα σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἐνωθοῦν
μὲ τὴν ὁμόνοιαν οἱ συγκεντρωθέντες. Αὐτὸ τὸ γνωρίζουν
καὶ οἱ κόσμικοὶ νόμοι καὶ ἠμπορεῖς νὰ πληροσφορηθῇς ἀ-
πὸ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὰ ζητήματα αὐτά, ὅτι τίπο-
τε ἄλλο δὲν στηρίζει τὴν οἰκονομίαν, παρὰ ἡ οἰκείότης.
Συνεπῶς, ὡς μὴ παραδῶμεν καὶ τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ
μας μὲ τῶν ἀνθρωπίνων ὡς καὶ ὡς μὴ προτιμῶμεν τοὺς
διαβολικούς νόμους καὶ τὴν καταστρεπτικὴν αὐτὴν συνή-
θειαν, διότι αὐτὰ εἶναι νόμος ἑκείνου, πού χαίρει μὲ τὴν ἰ-
δικήν μας καταστροφήν. Πραγματικὰ, ποῖον πράγμα ἠμ-
πορεῖ νὰ θεωρηθῇ πῶς γελοῖον ἀπὸ τὴν συνήθειαν αὐτὴν,
ὅταν καὶ ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα θέλονται ἀναριθμητὰ
περάγματα καὶ λαϊβορίας ἀπὸ τοὺς ὑπέρτας καὶ ἄλλα
ἀσχημοντα πρόσωπα καὶ ἐν ὑπάρχει κανένας νὰ τοὺς ἀ-
νακαλέσῃ εἰς τὴν τάξιν, ἀλλὰ ἐπιτρέπεται εἰς ὅποιον θέ-
λει χωρὶς φόβον νὰ λέγῃ τὰ πάντα κατὰ τὴν νόκτον ἐ-
κείνην καὶ νὰ πειράξῃ μὲ τὰ χοντρά του δατέια καὶ τὸν

γαμφρὸν καὶ τὴν νόκτον; C Καὶ ἐάν μὲν ἐπιχειρήσῃ κα-
νεῖς νὰ προδῇ εἰς λαϊβορίας εἰς ἄλλην ἡμέραν, τὸν περι-
μένουν δικαστήρια, συλλήψεις καὶ κίνδυνοι. Τότε, ὁμως
ὅταν κυρίως ἔπρεπε νὰ ἐπαρτῇ μεγαλύτερος σεβασμός,
μεγαλύτερα κοσμήτης καὶ μεγάλη ἀγνότης, γαμίζου τὰ
πάντα ἀπὸ τὴν μεγάλῃν ἀσχημοσύνην, ὥστε εἶναι φυ-
σικὸν μόνον, ὅταν διεκθύνῃ ὁ διόβολος, νὰ συμβαίνουσι
ἅλα αὐτά. Ἀλλὰ μὴ στενοχωρηθεῖτε, σὺς παρακαλῶ. Δι-
ότι δὲν ὠμίλησα σκοποῦ διὰ τὸ θέμα αὐτό, ἀλλὰ ἀπὸ ἐν-
διαφέρον διὰ τὴν ἰδικὴν οὐκ σωτηρίαν καὶ εὐκοσμίαν καὶ
ἐπειδὴ ἤθελα νὰ κάνετε τὴν ἀρίστην αὐτὴν ἀλλαγὴν καὶ
νὰ γίνεσθε οἱ πρωτεργαταὶ τῆς καλῆς αὐτῆς συνήθειας.
Πραγματικὰ, ἐάν γινῇ μόνον ἡ ἀρχὴ καὶ ἀνοίξῃ ὁ ὁδὸς
διὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς τῆς συνήθειας, ὁ ὀλίγον κατ'
ὀλίγον, ἐμψύχωνος ὁ ἕως τὸν καλὸν καὶ ἐπαινετὸν αὐτὸν
ζῆλον τοῦ ἄλλου, θὰ σὺς ἐπαινέσουν ὅλοι, καὶ ὅχι μόνον
οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως θὰ μιμηθοῦν τὴν ὁράσαν αὐτὴν
ἀλλαγὴν, ἀλλὰ θὰ προσελκύσεται καὶ τοὺς κατοικοῦντας
μακριὰ καὶ θὰ τοὺς κάνετε ἰδικούς σας μιμητάς, καὶ θὰ ἀ-
ποκομίσεται λαμπρότερον τὸν στέφανον ἀπὸ τὸν Θεόν, δι-
ότι, ἔνθα τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἰδικῆς του ἐντα-
λῆς, καταρβώσατε νὰ ὑπερνικήσεται τὴν σατανικὴν αὐτὴν
συνήθειαν. Ἀλλὰ, ὅτι μὲν θὰ δεχθῆτε μὲ προθυμίαν τὴν
συμβουλὴν μου αὐτὴν καὶ θὰ τὴν ἐφαρμόσετε, εἴμαι ἀπο-
λύτως βέβαιος. Ἐ Διότι, ὅταν ἐλθέτω νὰ ἀκούετε τοὺς λό-
γους μου μὲ τὴν εὐχαρίστησιν ἀπὸ τὰ χειροκροτήματα
καὶ τὰς ἐπιδεκτικαίας, σκεπτόμαι, ὅτι θὰ σπεύσετε νὰ τὰ
ἐφαρμόσετε εἰς τὴν πράξιν.

Δι' αὐτὸ, ἀφοῦ ἀρκεσθῶ εἰς τὰ λεχθέντα περὶ τοῦ θέ-
ματος αὐτοῦ, θὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν συνέχειαν τῆς ἀμιλίας.
«Ἐβρόδισαν», λέγει, «ὁ Λάβων ὡδήγησεν εἰς τὸν νυμφι-
κὸν δάλαμον τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Λείαν πρὸς τὸν Ἰα-
κώβ». Ἐν μὴ προσπεράσωμεν καὶ τὸ περιστοτικὸν αὐ-
τὸ ἀπράσκατον, διότι καὶ ἀπὸ αὐτὸ πολλὰ ἠμποροῦμεν νὰ
διδαχθώμεν. Ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἀπελότητα τοῦ Ἰακώβου
καὶ ὅτι ἐξηκολήθη, ἐπειδὴ ἦτο ἀπληλαγμένος ἀπὸ κάθε
πονηρίαν. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι τὰ πάντα ἐγίνοντο μὲ τὴν
ἐὐκοσμίαν καὶ πειθαρχίαν δὲν ὑπῆρχαν λαμπάδες, χο-
ροὶ καὶ φῶτα πέραν τῶν ἀποραιτήτων, ὥστε καὶ ἡ ἀπά-
τη τοῦ Λάβων νὰ πραγματοποιηθῇ. Ἀπὸ ἐδῶ εἶναι δυνα-

τόν νά ἀντληθῶμεν καί τήν φιλοστοργίαν τοῦ Ἀδάμ διὰ τὸν Ἰακώβ.³⁴² Ἀ Διότι ἐπιχευέθη αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἐπειδὴ ἤθελε νά κρατήσῃ τὸν δίκαιον περισσότερον καιρὸν κοντὰ του. Ἐπειδὴ, δηλαδή, ἐγνώριζεν ὅτι τὴν Ραχὴλ ἠγάπα ὁ Ἰακώβ καὶ ὅτι ἐκ τῆς ἀπάτης, δὲν θά ἡνείκετο πλέον νά εἶναι δούλος ἐνκατὰ τῆς Λείας, οὔτε νά κοιμηθῇ μαζί του, δι' αὐτὰ, δὲν ἐγνώριζε τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός ὁ Ἀδάμ καὶ ἐπειδὴ ἀντελήφθη ὅτι δὲν θά ἠμπούσε διαφορετικὰ νά τὸν κρατήσῃ καὶ νά τὸν πείσῃ νά παραμείνῃ κοντὰ του, θεῶν αὐτὴν τὴν ἀπάτην καὶ τοῦ ἔρωτος τῆς Λείας μετὰ τὴν δούλην Ζελλᾶν. Ἐν συνεχείᾳ ἐρωτώμενος ἀπὸ τὸν δίκαιον διὰ ποῖον λόγον τοῦ ἔκανε τὴν ἀπάτην αὐτὴν, τοῦ πείθει ἐξαλογον ἀπολογίαν. Β Ὅταν, λοιπόν, τοῦ εἶπεν ὁ Ἰακώβ: «Διὰ τί μοῦ τὸ ἔκανες αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; Διὰ τὴν Ραχὴλ δὲν ἐδούλευσα πλησίον σου; Διὰ τί με ἠπάτησες;» ποῖαν ἀπάντησιν δίδει ὁ Ἀδάμ; «Ἄν ὑπάρχει συνθήκη εἰς τὸν τόπον μας νά δώσωμεν εἰς γάμον τὴν μικρότεραν κόρην, πρὶν δώσωμεν τὴν μεγαλύτεραν. Ἀς τελειώσῃ, λοιπόν, ἡ ἐξουσία τοῦ γάμου μετὰ τὴν Λεῖαν καὶ θά δώσω εἰς σέ καὶ τὴν Ραχὴλ ἑναντι τῆς ἐργασίας, τὴν ὅποιαν θά ἐργασθῇς πλησίον μου ἀκόμη ἐπὶ τὴν ἑτηρ.³ βλέπεις, ὅτι θί' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἐπράξεν ὅλα αὐτὰ. Ἐπειδὴ, δηλαδή, εἶδε τὸν ἔρωτα ποῦ εἶχεν ὁ Ἰακώβ διὰ τὴν κόρην, λέγει: Μὴ νομίσης ὅτι σὲ ἠδίκησα. Ἐπειδὴ, δέδοικα, αὐτὸς ὁ νόμος λαχὼν εἰς ἡμᾶς, ὥστε πρῶτα νά ὑπανδρεύωμεν τὴν μεγαλύτεραν κόρην, δι' αὐτὸ συνέβη αὐτὸ. Ἢμπορεῖς, ὅμως, νά πᾶρῃς καὶ αὐτὴν ποῦ ἠπιθυμοῖς, ἐάν δουλεύσῃς καθάρματα ἑτη καὶ δι' αὐτὴν. Ὅταν ἤκουσεν αὐτὰ ὁ δίκαιος, ἐδέχθη τὰ πάντα μετὰ προθυμίαν C καὶ ὕστερα ἀπὸ ἑπτὰ ἄλλα χρόνια «ἔβλεπον», λέγει, «ὁ Ἀδάμ εἰς αὐτὸν καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Ραχὴλ ὡς γυναῖκά του».³

Βλέπεις, πάλιν, ὅτι οἱ γάμοι ἐγίνοντο μετὰ τὴν μεγαλύτερην κατωμύτητα. Ἄλλ' ἔταν ἀκούσης ὅτι ἐνυμφεύθη τὴν μεγαλύτεραν κόρην καὶ ὕστερα τὴν μικρότεραν τῆς ἀδελφῆς, νά μὴ παραχθῇς, αὐτὸ νά συγκρίνης τὰ τότε γέγονα μετὰ τὴν σημερινὴν κατὰστασιν. Τότε δέδοικα: ἐπειδὴ ἤτο ἡ ἀρχὴ καὶ τὰ προοίμια, ἐπιτρέπεται νά νικηθεῖται ὁ ἄνθρωπος ὅσο καὶ τρεῖς καὶ περισσότερας γυναῖκας.

3. Ἐ 4. στ. 25.

6. Ἐ 4. στ. 25-27.

9. Ἐ 4. στ. 28.

ὥστε νά πολλαπλασιασθῇ τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἐν τῷ ῥα, ἐπειδὴ μετὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ ἄνθρωποι εἶναι πέρα πολλοὶ D καὶ ἡ ἀρετὴ ἔχει ἀπλωθῇ, διότι, ἀφοῦ ἤλθεν ὁ Χριστὸς καὶ ἐρύτευσε τὴν ἀρετὴν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς μετέθελεν, ὥπως ἠμπορεῖ νά λελθῇ, ἀπὸ ἀνθρώπων εἰς ἀγγέλους, ἀπηγόρευσε τελείως τὴν παλαιὰν αὐτὴν συνθήκην. Βλέπεις ὅτι δὲν πρέπει νά προσάλλωμεν τὴν συνθήκην, ἀλλὰ νά ἐπιζητοῦμεν τὸ χρήσιμον εἰς κάθε περίπτωσιν; Νά, λοιπόν, ἐπειδὴ ἡ συνθήκη αὕτη ἦτο κακὴ, κύτταξε ὅτι ἐξηρανώθη καὶ δὲν ἐπιτρέπεται τώρα εἰς κανένα νά ἐπικαλεσθῇ αὐτὴν τὴν συνθήκην. Συνεπῶς, ποτὲ, σὲ παρακαλῶ, νά μὴ ἐπιζητῇς τὴν συνθήκην, ἀλλὰ νά ζητῇς τὸ χρήσιμον καὶ ὅχι, τι βλέπεις τὴν ψυχὴν. Καὶ ἐν ὑπάρχει κάποιο καλόν, νά ἐφαρμόζεται ἀπὸ ἡμᾶς, ἔστω καὶ ἐν δὲν συνηθίζεται. Ἐάν, πάλιν, κάτι εἴναι ἀλαφρόν, νά τὸ ἀπορρίψωμεν καὶ νά τὸ ἀποστρεφώμεθα, ἔστω καὶ ἐν ἀποτελῇ συνθήκην.

Ε καὶ ἔβλεπον, λέγει, «εἰς τὸν Ἰακώβ τὴν Ραχὴλ μαζί μετὰ τὴν δούλην Βαλλάν».³ Εἶδες πόση εὐσέβεια; Μήπως ὑπῆρχαν ἀγγέλαι δούλων; Μήπως συμφωνητικὰ καὶ συμβόλαια καὶ οἱ καταγέλαστοι ἐκεῖνοι ὅροι, ἐάν θά γίνῃ αὐτὸ καὶ ἐάν θά συμψῇ τὸ ἄλλο; Καὶ ἀμέσως, προτὶ ἀκόμη νά ἐλθούσιν εἰς ἐπαφήν.³⁴³ Α αὐτοὶ ποῦ δὲν ἠνωρίζουν, ἐάν θά λήσουν μέχρι τὸ βράδυ, ἐκεῖνα, ποῦ πρόκειται νά συμβαῖν ὕστερα ἀπὸ πολλὸν χρόνον, καθορίζουν εἰς τὰ συμβόλαια. Ἐάν, λέγουν, ἀποθάνῃ χωρίς τέκνα, ἡ ἐκείνη ἀποκτήσῃ τέκνα καὶ ὅσα εἶναι παρόμοια. Μὰ, ἐδῶ δὲν γίνεται τίποτε τέτοιο, ἀλλὰ ἀφοῦ ἔβλεπον ἀπὸ μίαν δούλην ὁ πατέρας εἰς κάθε μίαν ἀπὸ τὰς θυγατέρας του, ἔτοι τὰς ὑπανδρεύονεν.

Ὁ Ἰακώβ, λέγει, κηγάτησε περισσότερον τὴν Ραχὴλ ἀπὸ τὴν Λεῖαν καὶ ἐδούλευσεν εἰς αὐτὴν ἄλλα ἐπτὰ χρόνια.³ Ἐπειδὴ, δηλαδή, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἠγάπησε τὴν κόρην διὰ τὴν ὠρομότητά της, δι' αὐτὸ μολὶς κατάρθωσε νά ἐπιτόχῃ τὸ ποθοῦμενον, ἐκεῖνη, λέγει, ἠγάπα περισσότερον ἀπὸ τὴν Λεῖαν, διότι ἡ ὠρομότης της, λέγει, τὸν παρωθοῦσε νά ἀγαπᾷ αὐτήν. Β Ἀλλὰ κύτταξε, σὲ παρακαλῶ, εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τὴν ἀνέκαρστον φιλοανθρωπίαν τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ ποῖον τρόπον πραγματο-

10. Ἐ 4. στ. 29.

11. Ἐ 4. στ. 30.

ποιεί άλλου κατ' άλλον τὰς ὑποσχέσεις του. Διότι ἐκεῖνος πού εἶπεν, ὅτι «θὰ εἶμαι μαζί σου καὶ θὰ σέ φυλάσω εἰς τὸν ὁρόμον σου ὅπουδήποτε καὶ ἂν μεταβῇς»¹⁶ καὶ ὅτι θὰ αὐξήσω καὶ θὰ πληθύνω τοὺς ἀπαγόνους σου,¹⁷ αὐτὸς καὶ τώρα τοκτοποιεῖ τὰ πάντα. Καὶ διὰ τὸ καταλάδης δίκους τὴν δειὰν Γραφήν πού τὸ λέγει μὲ σαφήνεια. «Καὶ Κύριος ὁ Θεός, ὅταν εἶδεν, λέγει, «ὅτι ἡ Λεία περιφρονεῖται ἀπὸ τὸν Ἰακώβ ὡς σχήματος κατέστησεν αὐτὴν γόνιμον. Ἡ δὲ Ραχὴλ ἦτο στέρια, ἀγόνος. Ἡ Λεία κατέστη ἔγκυος καὶ ἐγέννησεν εἰς τὸν Ἰακώβ υἱόν».¹⁸ Κύτταξε τὴν σοφίαν τοῦ εὐμάρτανου Θεοῦ. Ἐπειδὴ ἡ Ραχὴλ, λόγω τῆς ὁμορφίας της, ἀπέσπασε τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰακώβ, ὁ ἐνθ' ἡ Λεία, στερουμένη ὁμορφίας, ἐφαίνετο σὺν τῇ νύμφῃ τῇ κλείῃ, ἐξοικονομῶν καὶ τὰ δύο αὐτὰ διὰ τῆς φιλευθροσύνης του, ὥστε καὶ αὐτὴ, ἕνεκα τῶν παιδιῶν πού θὰ ἐγεννῶντο ἀπὸ αὐτῇ, νὰ ἔχη κάποιαν πορηγορίαν, μὲ τὸ νὰ προσελκύῃ τὴν ἀγάπην τοῦ συζύγου, καὶ ἡ ἄλλη νὰ μὴ περιφρονῇ τὴν ἀδελφὴν, λόγω τοῦ κάλλους καὶ ὁμορφίας της.

Καὶ «κατέστησεν αὐτὴν γόνιμον», λέγει ἡ Γραφή. Νὰ διδοχθῇς καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸ ἀγαπητέ μου, ὅτι ὁ Δημιουργὸς τοῦ σὺμπαντος εἶναι πού ἐξοικονομεῖ τὰ πάντα καὶ καθιστᾷ γόνιμον τὴν φύσιν καὶ ἀκόμη ὅτι δὲν σοῦ προσφέρει κανένα ὄφελος ἡ συνουσία, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἡ ἐξ ἀδρανοῦ βοήθεια διὰ τὴν τεκνογονίαν. Ὁ Δι' αὐτὸ, λοιπόν, εἶπεν ὅτι «κατέστησεν αὐτὴν γόνιμον διὰ τὸ ἀντιληφθῆναι ὅτι ὁ Ἰσὺς ὁ Κύριος ἤθελος νὰ καταστήσῃ αὐτὴν βανὴν πρὸς τεκνοποίησιν, διὰ νὰ παραμυθῇ τὴν λυπηρὴν αὐτῆς. Πραγματικὰ, αὐτὸς εἶναι πού ἀπὸ τὴν μητρὸν ἀκόμη διαπλάττει τὰ ὀρέφῃ καὶ τοὺς δίδει ζωὴν, ὥπως ἀκριβῶς λέγει καὶ ὁ Δαυὶδ· «Μὲ ἔλαβες ὑπὸ τὴν προστασίαν σου, ὡς» ὅτου ἦμουν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρός μου».¹⁹ Καὶ πρόσθε μὲ ποιὸν τρόπον μᾶς λέγει ἡ Γραφή ὅτι ὁ Δημιουργὸς τῆς φύσεως ἐπενεργεῖ εἰς τὴν κάθε μίαν ἀπὸ αὐτὰς μὲ τὴν δύναμιν του καὶ τὴν μὲν Λείαν καθιστᾷ γόνιμον, τὴν δὲ Ραχὴλ στέρειον. Ἀφοῦ εἶναι Κύριος τῆς φύσεως, ἐκτελεῖ τὰ πάντα μὲ εὐκολίαν.

16. Ῥ. 2. 28, 18.

17. Πρλ. 1. 2. 28, 14.

18. Ῥ. 2. 29, 31-32.

19. Ψαλμ. 138, 18.

«Ἡ Λεία», λέγει ἡ Γραφή, «κατέστη ἔγκυος καὶ ἐγέννησε εἰς τὸν Ἰακώβ υἱόν. Ὁνόμασε δὲ αὐτὸν Ρουβὴν»²⁰ λέγουσα· Ἐ Διότι εἶδεν ὁ Κύριος τὴν περιφρόνησιν ὑπὸ τοῦ ἀνδρός μου. Τώρα, λοιπόν, θὰ μὲ ἀγαπήσῃ ὁ σύζυγός μου».²¹ Κύτταξε πόσον εὐνώμων εἶναι ἡ γυναῖκα. Ἐπειδὴ, λέγει, εἶδεν ὁ Κύριος τὴν ταπεινώσιν πού ὑπέμεινα, μοῦ ἔδωσε τὸν υἱόν, ὥστε διὰ μέσου αὐτοῦ νὰ ἡμπορέσω νὰ προσελκύσω τὴν ἀγάπην τοῦ συζύγου μου. Καὶ πρόσθε, σὲ παρακαλῶ, τὴν μεγαλοδωρίαν τοῦ Θεοῦ πῶς ἐκδηλώνεται μὲ ὀφθούσιν, ἐπειδὴ ἤθελε καὶ τοὺς ἀπαγόνους τοῦ δικαίου νὰ αὐξήσῃ καὶ αὐτὴν νὰ καταστήσῃ πύλιν ἀγαπητὴν εἰς τὸν Ἰακώβ. «Καὶ πάλιν, λέγει ἡ Γραφή, «κατέστη ἔγκυος ἡ Λεία καὶ ἐγέννησε δεύτερον υἱόν εἰς τὸν Ἰακώβ. Καὶ εἶπεν Ὁ Κύριος, ὅτι ἀκόμη περιφρονεῖται ὁ πῶς τοῦ συζύγου μου, μοῦ ἔδωσε καὶ αὐτοῦ τὸν υἱόν. Διὰ τοῦτο ὀνόμασεν αὐτὸν Συμεών».²² 344 Ἀ Κύτταξε ὅτι μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ καθενὸς παιδιοῦ εὐχαριστεῖ τὸν Κύριον καὶ ἀκροῖζει τὴν εὐχαριστήσιν τῆς διὰ τὴν εὐεργεσίαν. «Ἦκουσε, δέδασα, ὁ Κύριος», λέγει, «ὅτι περιφρονεῖται ἀκόμη ὑπὸ τοῦ συζύγου μου καὶ μοῦ ἔδωσε καὶ αὐτοῦ τὸν υἱόν. Καὶ δι' αὐτὸ ὀνόμασεν αὐτὸν Συμεών». Εἶδες ὅτι δὲν δίδει ἀσκοπία καὶ τυχαία τὰ ὀνόματα τῶν παιδιῶν. Πραγματικὰ, ὀνόμασε αὐτὸν Συμεών, ἐπειδὴ τὴν ἤκουσεν ὁ Κύριος, διότι ἔτσι ἐρμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν, δηλαδή, διότι εἰσῆλθοσθῃ ἀπὸ τῶν Κυρίων.

«Καὶ πάλιν κατέστη ἔγκυος ἡ Λεία καὶ ἐγέννησεν υἱόν καὶ εἶπεν· Τώρα θὰ εἶναι πλέον μὲ τὸ μέρος μου ὁ σύζυγός μου, διότι ἐγέννησα εἰς αὐτὸν τρεῖς υἱούς. 35 Διὰ τοῦτο ὀνόμασεν αὐτὸν Λευὴν».²³ Μοῦ φαίνεται ὅτι μὲ ὅσα λέγει ἔδω ὑπαμύσσεται ὅτι καὶ μετὰ τὴν γέννησιν τῶν δύο υἱῶν δὲν κατώρθωσεν ἀκόμη νὰ προσελκύσῃ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ ἀνδρός της, ἀλλ' αὐτὸς ἦτο ἐξ ὁλοκλήρου προσκεκολλημένος εἰς τὴν Ραχὴλ. Δι' αὐτὸ λέγει· «Τώρα πλέον θὰ εἶναι μὲ τὸ μέρος μου ὁ σύζυγός μου». Πίσανόν, λέγει, ἡ προσθήκη τοῦ τρίτου τέκνου νὰ

20. Ρουβὴν τὸ ὄνομα σημαίνει, ἰσὺς εἰς υἱόν.

21. Γεν. 29, 32.

22. Ῥ. 2. σ. 32. Τὸ ὄνομα Συμεὼν σημαίνει, Ἰσχυρὸς ὁ Κύριος.

23. Ῥ. 2. σ. 34. Τὸ ὄνομα Λευὴ σημαίνει, Ἐνδοξία.

κάνη τὸν σύζυγόν μου νὰ νοιώσῃ ἀγάπην δι' ἐμέ. Νά, τοῦ ἐγέννησα τρεῖς υἱούς.

«Καὶ πάλιν καταστῆσα ἔγκυος ἡ Λεία ἐγέννησεν υἱὸν καὶ εἶπε. Καὶ τώρα πάλιν θὰ δοξολογήσω διὰ τοῦτο τὸν Κύριον. Διὰ τοῦτα ὠνόμασεν αὐτὸν Ἰακώβ». ²¹ Τί σημαίνει «Τοῦτο ἐξομολογήσομαι τῷ Κυρίῳ»; ²² Τὸ ῥῆμα «ἐξομολογήσομαι» σημαίνει ἐν προκειμένῳ ὅτι θὰ εὐχαριστήσῃ καὶ θὰ δοξάσῃ αὐτόν, ὅτι αὐτὸς ἐξέσωσε καὶ τέταρτον υἱὸν καὶ αὐτὴν ἐχάρισε τὴν εὐπορίαν. Καὶ ἡ ζημία ποῦ ἐπράχθητο νὰ ὑποστῇ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ συζύγου μου, ἔσωσε τὴν ἀσχημίαν τοῦ σώματός μου, αὐτὴν ἐπανώρθωσεν ἡ γέννησις τῶν τέκνων, ποῦ μοῦ ἐχάρικεν ἡ φιλοφροσύνη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκορύπισεν τὴν μεγάλην μου λύπην, μὲ τὸ νὰ παρηγορήσῃ τὴν περιφορημένην ἐξ αἰτίας τῆς ἀσχημίας τῆς καὶ νὰ μεταθέσῃ τὸ μῖσος τοῦ Ἰακώβ πρὸς τὴν ἀδελφήν μου. Ἀφοῦ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ, «ἔπαυσε νὰ γεννᾷ», ²³ λέγει ἡ Γραφή.

«Ἡ Ραχὴλ ἐπεδὴ εἶδεν, ὅτι δὲν ἐγέννησεν εἰς τὸν Ἰακώβ τέκνον, ἐζηλοτύπησε τὴν ἀδελφήν τῆς Λείας καὶ εἶπεν εἰς τὸν Ἰακώβ· Δός μου τέκνα, εἶδε μὴ, θὰ ἀποθάνω». ²⁴ Ὁ Τό αἴτιμα εἶναι ἀπερίσκεπτον καὶ τοιράζει εἰς γυναῖκα καὶ προέρχεται ἀπὸ ψυχῇ ποῦ κατέχει ἡ ζηλοτυπία. «Δός μου τέκνα». Δὲν ἤκουσες ὅτι δὲν τῆς ἔδωκε τὰ παιδιὰ ἡ ἐννοία τῆς μετὰ τὸν σύζυγόν της, ἀλλὰ ὁ Κύριος, ὅταν εἶδεν λέγει, «ὅτι περιφρονεῖται ὑπὸ τοῦ Ἰακώβ διὰ τὴν ἀσχημίαν της, κατέστησεν αὐτὴν γόνιμον»; ²⁵ Διὰ τοῖον λόγον, λοιπὸν, ζητεῖς ἀπὸ τὸν σύζυγόν σου ὑπερφυσικά πράγματα καὶ ἐγκαταλείψασα τὸν Κύριον τῆς φύσεως, καταγερὰς τὸν ἄνδρα σου, ὁ ὁποῖος τίποτε δὲν ἔμπορεῖ νὰ κάνῃ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτῆς; «Δός μου τέκνα, εἰ δὲ μὴ, θὰ ἀποθάνω». Φοβερὸν κακὸν εἶναι ἡ ζηλοτυπία, διότι ὁδηγεῖ εἰς παραφροσύνην, πρᾶγμα ποῦ ἔπαθε καὶ αὐτὴ. Ἐπ'πραγματικά, ὅταν εἶδε τὸν θυμὸν τῶν τέκνων τῆς ἀδελφῆς τῆς καὶ ἐκέκτετο τὴν ἰδικὴν τῆς ἐρημίαν, δὲν ὑπέφερε τὴν λαιδορίαν, οὔτε ἠμπόρεσε νὰ συγκρατήσῃ τὸ ταραγμένον μυαλό της, ἀλλὰ ἕκαστομι-

20. *B. 2. στ. 83.

21. Λέξεις τοῦ κειμένου (20, 20).

22. Γεν. 20, 25.

23. *C. 4. 80, 1. Ἡ Ραχὴλ ἀπεκατέ ὅτι θὰ ἀπογονεύσῃ, δὲν δὲν ἀποκτενέται.

24. *B. 2. 20, 31.

ζει ἐκεῖνα τὰ γεμάτα ἀνοησίαν λόγια καὶ λέγει «Δός μου τέκνα, εἰ δὲ μὴ, θὰ ἀποθάνω». Πιστὸν, νὰ εἶδε τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰακώβ πρὸς τὴν Λείαν καὶ νὰ ἐνόμισεν ὅτι ἐξ αἰτίας αὐτῆς ἀπέκτησε τόσα παιδιὰ ἐκεῖνη, ἐνὶ αὐτῇ ἡ ἴδια δὲν εἶχεν ἀκόμη γεννηθῆναι, καὶ λέγει «Δός μου τέκνα». Ἐπειτα, ἐπιθυμοῦσα νὰ ἐκφοδίσῃ τὸν ἄνδρα τῆς, προσθέτει· «Εἰ δὲ μὴ θὰ ἀποθάνω».

Τί κάνει, λοιπὸν, ὁ φιλόθεος Ἰακώβ; «Ἐθάρμυνε», λέγει, ἡ Γραφή, «ὅτι τὰ λόγια αὐτὰ καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν 24. Α. Μήπως εἶμαι ἐγὼ ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος σοῦ ἐστέρησα καρπὸν κοιλίας μὴ δίδων εἰς σέ τέκνον;». ²⁵ Διὰ τὴν, λέγει, ἔφησεν τὸν Κύριον τῆς φύσεως καὶ ἀποδίδεις εἰς ἐμένα τὴν κατηγορίαν; Ἐκεῖνος εἶναι ποῦ σοῦ ἐστέρησε τὸν καρπὸν τῆς κοιλίας σου. Διὰ τὴν δὲν ἀπευθύνεσαι πρὸς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀναίξῃ τὸ ἐργαστήριον τῆς φύσεως καὶ νὰ σὲ καταστήσῃ γόνιμον; Μάθε, λοιπὸν, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι, ποῦ σοῦ ἐστέρησε τὸν καρπὸν τῆς κοιλίας σου καὶ ἐχάρισεν εἰς τὴν ἀδελφὴν σου τόσα παιδιὰ. Συνεπῶς, νὰ μὴ ζητῇς ἀπὸ ἐμένα, ὅσα δὲν ἔμπορῶ νὰ σοῦ προσφέρω καὶ τὰ ὅποια δὲν ἐξουσιάζω. Διότι ἐὰν αὐτὸ ἐξηρῶτο ἀπὸ ἐμένα, θὰ ἐπροτιμοῦσα θάνατον, ὅπως οὐδὲν ἔπαυσε ἀπὸ τὴν ἀδελφὴν σου, ὅ ἐπειδὴ ἐνωσθα μεγάλεραν ἀγάπην δι' ἐσέ. Ἐπειδὴ, ὅμως, ἔστω καὶ ἂν αἰσθάνωμαι μεγάλην ἀγάπην δι' ἐσέ, δὲν θὰ ἠμπορέσω νὰ κάνω τίποτε, δι' αὐτὸ νὰ ἀπευθυνθῇς πρὸς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος σοῦ ἔδωκε τὴν στείρωσιν καὶ ἠμπόρεῖ νὰ παύσῃ αὐτὴν. Κύττωσε τὴν συνέσιν τοῦ δικαίου, ὁ ὁποῖος; μολονάτι ἐξωργίσθη ἐξ αἰτίας τῶν λόγων τῆς, ἐν τούτοις τῆς ἀπαντᾷ μετὰ μεγάλην σοφίαν, ἐξηγῶν τὰ πάντα μετὰ ἀκρίβειαν καὶ ἀποκαλύπτων τὴν αἰτίαν τῆς στεκνίας τῆς, ὥστε νὰ μὴ ἐγκαταλείπῃ τὸν Κύριον καὶ ζητῇ ἀπὸ ἄλλων, ὅσα ἐκεῖνος μόνον ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ.

Ὅταν, λοιπὸν, ἐπληροφόρηθῃ ὅτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τῆς ἔχει στερηθῇ ἡ ἰκανότης πρὸς τεχνολογίαν καὶ θάλασσα τὴν ἀδελφὴν τῆς νὰ εὐτυχῇ μετὰ τὰ παιδιὰ τῆς, ὁ ἐξευρησκουσα μίαν σχετικὴν παραμυθίαν, λέγει πρὸς τὸν Ἰακώβ. Ἐπειδὴ, τώρα, μετὰ διεκδύσεως ὅτι δὲν εἶμαι ἄτακτος ἐξ αἰτίας σου, τότε πάρε τὴν δούλην μου καὶ ἀπέκτησε τέκνον ἀπὸ αὐτῆς, ὥστε νὰ ἠμπορέσω νὰ εὐρω ἔστω καὶ μικρὸν παρηγορίαν, μετὰ τὸ νὰ θεωρῶ ὡς ἰδικὰ μου τὰ παι-

25. *K. 2. 30, 2.

διά πού θά γεννῶνται ἀπὸ αὐτήν. «Καὶ ἡ Ραχὴλ παρέδω-
σεν εἰς αὐτόν», λέγει «τὴν βούλην τῆς Βαλλάν, ὡς σύζυ-
γον».²⁶ Ὁ Ἰακώβ ἦλθεν εἰς ἑνώσιον μετ' αὐτῆς. Καὶ αὕτη
κατέστη ἔγκυος καὶ ἐγέννησεν εἰς τὸν Ἰακώβ υἱόν. Καὶ ἡ
Ραχὴλ εἶπεν Ὁ Θεὸς με ἐδικαίωσε, ἤκουσε τὴν φωνήν
μου καὶ μοῦ ἔδωκεν υἱόν.²⁷ Διὰ τοῦτο ὠνόμασεν αὐτόν
Δάν.²⁸ Μικρὰν παρηγορίαν εὗρηκεν, ὅταν ἐγέννησεν ἡ
βούλη τῆς. Ὡς δὲ αὐτὸ καὶ δίδει αὐτὸ τὸ ὄνομα εἰς τὸ παι-
δι καὶ εὐχαριστεῖ τὸν Κύριον διὰ τὸ γεννηθῆν.

«Ἡ Βαλλάν», λέγει, «κατέστη καὶ πάλιν ἔγκυος καὶ
ἐγέννησεν υἱόν. Καὶ ἡ Ραχὴλ εἶπεν Ὁ Θεὸς με ἐδοξάσθη
καὶ συμπηγανίσθη τὴν ἀδελφὴν μου εἰς τὴν τεκνογονίαν
καὶ τὴν ἐνίκησα. Καὶ ὠνόμασε τὸν υἱόν τοῦτον Νεφθα-
λείμ».²⁹ Ὡστε διὰ μέσου τῆς δούλης ἐμάθανε καθαρά, ὅ-
τι δὲν ἦτο ὁ Ἰακώβ αἴτιος τῆς ἀτεκνίας τῆς. Δι' αὐτὸ καὶ
τὰ γεννηθέντα παῖδιά τὰ ἀνατρέπει ὡς νὰ εἶναι ἰδικὰ τῆς
καὶ θέτει τὰ ὀνόματα, εὐρίσκουσα μεγάλην παρηγορίαν
ἀπὸ αὐτά.

«Ὅταν, ὁμως, ἡ Λεία», λέγει ἡ Γραφή, «εἶδεν ὅτι ἐ-
σταμάτησε νὰ γεννᾷ. Ἐβλαβε τὴν βούλην τῆς Ζεφράν καὶ
παρέδωκεν εἰς τὸν Ἰακώβ, ὡς σύζυγον. Καὶ αὕτη κατέ-
στη ἔγκυος καὶ ἐγέννησε. Καὶ εἶπεν ἡ Λεία Εἰμὶ τυχυ-
ρή».³⁰ Ἄντι νὰ εἴπῃ ἐπέτυχαι τὸν σκοπὸν μου. «Καὶ ὠνό-
μασε τὸν υἱὸν αὐτὸν Γάδ».³¹ Καὶ ἐπειδὴ ἐπέτυχεν, διὰ ἐ-
πεδῆκε, δι' αὐτὸ ὠνόμασεν αὐτὸ Γάδ.

³⁴⁶ Α. «Ἡ Ζεφρά κατέστη καὶ πάλιν ἔγκυος καὶ ἐγέν-
νησε δεύτερον υἱόν. Καὶ ἡ Λεία εἶπεν Εἰμὶ εὐτυχισμένη,
διότι θά με μακαρῶσιν αἱ γυναῖκες. Ὀνόμασε δὲ διὰ τοῦ-
το τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀσήρ».³² Εἶδες ὅτι καὶ ἡ Λεία ἐθεώρη-
σε ὡς ἰδικὰ τῆς παῖδιά τὰ γεννηθέντα ἀπὸ τὴν βούλη
τῆς καὶ θεωρεῖ τὸν ἑαυτὴν τῆς εὐτυχισμένην καὶ ἄξιαν νὰ
μακαρίζεται διὰ τὴν γέννησιν τῶν παιδιῶν αὐτῶν.

Ἀλλὰ πρόσεξε, σὲ παρακαλῶ, πάλιν τὴν συνέχειον
τῶν γεγονότων, διὰ νὰ μάθῃς ὅτι τὸ πάθος τῆς ζηλοτυ-

26. Ἡ Ραχὴλ κακομετανοεῖ εἰς τὸ μέσον τῆς Σάρρας (Γεν. 16, 1-3).

27. Ἡ Ραχὴλ φέρεται εἰς τὸν υἱὸν τῆς βούλης τῆς καὶ

τὸ δῶκεν καὶ τὸ ὄνομα.

28. Γεν. 30, 8-9. Τὰ ὀνόματα δὲν σημαίνει. Κερίτης.

29. *E. 2. στ. 7-8. Τὸ ὄνομα Νεφθαλείμ σημαίνει, Συμπληρωτὴ, ἀγών.

μου.

30. *E. 2. στ. 9-11.

31. *E. 2. στ. 11.

32. *E. 2. στ. 12-13.

πίας ἀπὸ ἐδῶ ἐπήγαγεν ἐκεῖ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἤρχετο πάλιν
ἐδῶ, καὶ πότε μὲν ἐκείνην κατελάμβανε, πότε δὲ τὴν ἀλ-
λὴν. «Ὁ Ρουβὴν», λέγει ἡ Γραφή, «ἐκόποιον ἡμέραν τοῦ
θερισμοῦ τῶν σιτηρῶν μετέβη εἰς ἓνα χωράφι καὶ εὗρη-
κεν εἰς αὐτὸ καρπὸς τοῦ φυτοῦ μανδραγόρου».³³ Ὡς καὶ ἐ-
φερεν αὐτοὺς πρὸς τὴν μητέρα (Λείαν). Ἡ Ραχὴλ εἶπεν
εἰς τὴν Λείαν Δός μου ἀπὸ τῶν μανδραγόρων τοῦ υἱοῦ
σου. Ἡ δὲ Λεία ἀπήντησε. Δὲν σοῦ εἶναι ἀρετὸν ὅτι ὁ
ἄνδρας μου ἐγένεν ἀπακλειστικῶς ἰδικός σου³⁴ καὶ θέλεις
νὰ λάβῃς καὶ τοὺς μανδραγόρας τοῦ υἱοῦ μου;³⁵ Βλέ-
πεις κατὰ ποῖον τρόπον ἀποκαλοῦται μὲ τὰ λόγια τῆς
τὸ πάθος τῆς ψυχῆς τῆς; «Δὲν σοῦ εἶναι ἀρετὸν», λέγει,
ὅτι ὁ ἄνδρας μου ἐγένεν ἀπακλειστικῶς ἰδικός σου καὶ
θέλεις νὰ λάβῃς καὶ τοὺς μανδραγόρας τοῦ υἱοῦ μου; Ἡ
Ραχὴλ ἀπήντησεν. Ὅχι, δὲν θά εἶναι ἀπακλειστικῶς ἰδι-
κός μου. Ἀς κοιμηθῇ αὐτὸς μαζί σου κατὰ τὴν νύκτα
αὐτὴν ἕνακι τῶν μανδραγοῶν τοῦ υἱοῦ σου πού θά μοῦ
δώσῃς».³⁶ Δός μου ἓνα μέρος ἀπὸ τῶν μανδραγόρων καὶ
πᾶρε σήμερον μαζί σου τὸν Ἰακώβ. Βλέπεις πῶς ἀποδει-
κνύεται ὅτι ἡ συμπτωθεῖα τοῦ ὅλη ἐπῆπτεν εἰς τὴν Ραχὴλ;
Γ. Πραγματικῶς, μολονότι ἡ Λεία τοῦ εἶχε γεννήσει τόσα
παιδιά, ἐν τούτοις τὴν Ραχὴλ ἠγάπα ἀκόμη περισσότε-
ρον, καὶ ἐὰν δὲν εἶχε πραγματοποιηθῇ αὕτη ἡ τεκνοποιία,
πῶς θά ἠμποροῦσε νὰ ὑποφέρῃ ἡ Λεία τὴν συγκοιτικὴν
αὐτῆς μετὰ τῆς ἀδελφῆς τῆς; Διότι ὡς νὰ ἀσκή καθολικὴν
ἐξουσίαν ἐπάνω εἰς τὸν Ἰακώβ ἡ Ραχὴλ, ἐπὶ ἀπολλοῖε τὸν
σύζυγον ἀντὶ τῶν μανδραγοῶν καὶ λέγει «Ἀς κοιμηθῇ
αὐτός μαζί σου κατὰ τὴν νύκτα αὐτὴν ἕνακι τῶν μαν-
δραγοῶν τοῦ υἱοῦ σου πού θά μοῦ δώσῃς». Ἰκονοποι-
ησε, λέγει, τὴν ἐπιθυμίαν μου διὰ τοὺς μανδραγόρας, καὶ
πᾶρε τὸν ἄνδρα.

33. «Ἐξήλα μανδραγοῶν» εἶναι μικροὶ κέρτοι καρποὶ ἰσχυρὰς ὀσμῆς
καὶ εὐχαρίστου, γνωστοὶ εἰς τὴν Περσίαν, ἔχοντες ναρκωτικὴν δύναμιν.
Τὸ ἄνθος αὐτῶν γίνεται κερτὸς μαζί με τὸν σποῦν. Τὰ μῆλα αὐτὰ ἀντανα-
πτύσσονται ἀπὸ τὴν ἐντασία διητηρίων καὶ διὰ τοῦ ἀρχαίου συγ-
γραφέως, οἱ προηγουμένοι ἀπὸ τὸν σποῦν γενναῖον ἄλυσον τὴν ἐστέρωσιν.

Κατ' ἄλλους, ὅμως, οἱ σποῦν τοῦ γνωστοῦ μανδραγοῦ, ὁ ἴδιος ἔχει
ἰσχυρὰς ἢ ζῆλιν ὀσμὴν τοῦ ἰσχυρὰν ναρκωτικὴν δύναμιν δὲν ἀνταναπτύσσεται.

Ἐδῶ πρόκειται μάλλον περὶ ἀγρίου χαμοσπέντου (βελόκολλας) ὁμοει-
δούς πρὸς μανδραγόραν, λίαν ἑλκυστικὸν καὶ εὐχάριστον ὀσμήν.

34. Ἀπὸ τὰ λεγόμενα ἐνταῦθα φαίνεται ὅτι ἡ Λεία εἶχε ἐγκαταλεί-
ψει ὡς σύζυγον τὸν υἱὸν Ἰακώβ.

35. Γεν. 30, 14-15.

36. *E. 2. στ. 15.

"Όταν δὲ ὁ Ἰακώβ ἐπέστρεφεν (τὸ ἑσπέρας ἔκ τῆς ἀφοχῆς εἰς τὸ χωρίον), ἡ Λεία ἐξῆλθεν ἀπὸ τοῦ σπιτί της πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν· Σήμερον θὰ ἔλθῃς μαζί μου εἰς ἐγκοσκιν. Ὡς διότι αὐτὴ ἐξηγόρευσε διὰ τῶν μισοδραγορῶν τοῦ υἱοῦ μου. Ὁ Ἰακώβ ἐκοιμήθη μαζί της κατὰ τὴν νύκταν ἐκείνην. Ἡ Λεία προσευχθή. Καὶ ἤκουσεν ὁ Θεὸς τὴν προσευχὴν τῆς Λείας καὶ καταστῆσα ἔγκυος ἐγέννησεν εἰς τὸν Ἰακώβ πέμπτον υἱόν. Καὶ ἡ Λεία εἶπεν· Ὁ Θεὸς με ἐπλήρωσε, διότι ἔδωκε εἰς τὸν ἄνδρα μου τὴν δούλην μου ὡς οὐζυγον. Διὰ τοῦτα ὠνόμασεν αὐτὸν Ἰσάακ, τὸ ὅποιον σημαίνει μισθός.³⁷ «Ὁ Θεός», λέγει, «ἤκουσε τὴν προσευχὴν τῆς Λείας». Ἐπειδὴ τὴν ἔρριπε πολὺ λυπημένην καὶ παρηγωνισμένην, ἤκουσεν ὁ Θεὸς τὴν προσευχὴν της καὶ τὴν ἔδωκεν ἱκανὴν νὰ γεννήσῃ καὶ εἶπεν, ὅτι ὁ Θεὸς με ἐπλήρωσε, διότι ἔδωκε τὴν δούλην μου εἰς τὸν ἄνδρα μου ὡς οὐζυγον. Δι' αὐτὸ καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Ἰσάακ.

Ἡ Λεία καὶ πάλιν καταστῆσα ἔγκυος ἐγέννησεν ἕκτον υἱόν εἰς τὸν Ἰακώβ. Ἐ καὶ ἡ Λεία εἶπεν, Μοῦ ἔδωκεν ὁ Θεός ἕνα καλὸν δῶρον. Τώρα θὰ με προτιμῇ πλέον ὁ σύζυγός μου, διότι τοῦ ἐγέννησα ἑξ υἱούς. Δι' αὐτὸ ὠνόμασεν αὐτὸν Ζαβουλών.³⁸ Εἰς τὸ ἑξῆς, λέγει, θὰ καταστῶ πολὺ ἀγαπήτῃ εἰς τὸν ἄνδρα μου, διότι τοῦ ἐγέννησα ἑξ υἱούς. Δι' αὐτὸ καὶ τὸν ὠνόμασε Ζαβουλών.

«Κατόπιν ἐγέννησεν ἡ Λεία καὶ θυγατέρα καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν Δείαν». ³⁹

«Καὶ ὁ Θεός ἐνεθυμήθη τὴν Ραχήλ, λέγει ἡ Γραφή, ἤκουσε τὴν προσευχὴν της καὶ κατέστησεν αὐτὴν γόνιμον. Αὐτὴ καταστῆσα ἔγκυος ἐγέννησεν εἰς τὸν Ἰακώβ υἱόν. Εἶπε δὲ ἡ Ραχήλ· Ὁ Θεός μου ἀφῆκε τὴν ἐντροπὴν τῆς ἀτεκνίας μου. Διὰ τοῦτα καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Ἰωσήφ λέγουσα· Ἀς μοῦ δώσῃ ὁ Θεός καὶ ἄλλον υἱόν.⁴⁰ «Ὁ Θεός μου», λέγει, «ἀφῆκε τὴν ἐντροπὴν τῆς ἀτεκνίας μου». Ἐλευσε τὴν στεῖρυν. ⁴¹ Ἀ ἔγενεν ἀνοικτός πρὸς ἐμέ, με κατέστησεν γόνιμον καὶ με ἀπῆλλαξεν ἀπὸ τοῦ θνεδός. «Καὶ τὸ ὠνόμασεν αὐτὸ Ἰωσήφ λέγουσα· Ἀς

37. "Ε. 2. στ. 18-19.

38. "Ε. 2. στ. 19-20.

39. "Ε. 2. στ. 21. Ὁ Ἰακώβ εἶχε καὶ ἄλλας θυγατέρας (ἡρὰ, Γαν- 40. 7), ἀλλ' ἐνεθυμήθη ἀναφέρειν μόνον αὐτὴν. Πρὸς καὶ τὸ ὅτι καὶ θὰ ἀνα- 41. τρεφόμενος ἀποστέλλεν καὶ αὐτὴν.

40. "Ε. 2. στ. 22-23.

μοῦ δώσῃ ὁ Θεός καὶ ἄλλον υἱόν».

Βλέπετε ὅτι αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ σιγὰ - σιγὰ πραγματοποιοῦνται. Πραγματικά, νὰ ἀμείνως πόσα παιδιά ἀπέκτησεν ὁ δίκαιος, ἕνεκα τῆς προνοίας τοῦ ἔδειξε πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός. Ἐπειδὴ, δηλαδή, ὁ Ἰακώβ ἔδειξε μεγάλην ὑπομονήν, ὑπομένων τὴν δουλείαν ἐπὶ δεκατέσσαρα ἔτη, δι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεός τοῦ συμπαύτος, ἀμείβων τὴν φιλο- θεοῦ διαγωγὴν τοῦ δικαίου, τὸν ἔκανε νὰ ἀποκτήσῃ τό- σους ἀπαγόνους, ὥστε νὰ κινήσῃ πλεον τὸν φθόνον, ὅ- πως θὰ μάθωμεν ἀπὸ τὴν συνέχειον, ὅ τὴν ὅποιον θὰ ἡ- θελες μαζί νὰ μελετήσωμεν με προσοχὴν.

Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ δώσῃ μεγάλην ἔκτασιν εἰς τὴν ὁμι- λῶν καὶ φανῶ ὅτι ἀμεταλλεύομαι τὴν ἀγάπην σας, ἐάν θέλετε, ἄς ἀφήσωμεν τὰ ὑπόλοιπα δι' αὐρίον καὶ ἄς στα- ματήσω ἔδῃ τὸν λόγον, ἀφοῦ συμβουλευσῶ τὴν ἀγάπην σας δι' ἐκεῖνο, δηλαδή, νὰ ἐνεθυμήσῃ τοὺς λόγους μου, νὰ μιμῆσθαι τὴν ἀρετὴν τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἐ- κείνοι, ἔτσι καὶ ἐσεῖς νὰ νυμφεύεσθαι τὰ παιδιά σας, ἔτσι νὰ παραδίδετε τὰς θυγατέρας σας εἰς τοὺς οὐζυγούς των καὶ ὁμοιοτρόπως νὰ προσελκύετε τὴν εὐνοίαν τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ἐνσώματης ζωῆς σας. Ὁ Διότι, ὅταν ὁ Θεός εἶναι μαζί μας, εἴτε εὐρισκόμεθα εἰς ξένην χώραν, εἴτε ἐμὲθα τελεί- ως μόνοι, εἴτε ἐμὲθα καθ' ὁλοκληρίαν ἄγκυρα, θὰ κατα- στῶμεν πρὸ εὐδοχίας ἀπὸ δόλους. Πραγματικά, ἐάν ὑπάρχει τίποτε πρὸ μακαρίου ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ὁ ὅποιος δοη- θεῖται ἀπὸ τὸν ὁρατὸν. Διότι καὶ ὁ μακάριος Ἰακώβ αὐ- τὴν τὴν δοθήειαν εἶχεν καὶ ἐφῆσεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τόσῃν μεγάλῃ σιγῇ, ὥστε τὸν ἐρρόνθησαν καὶ αὐτοὶ ποῦ τὸν ἀδέχθησαν.

Αὐτὸ, λοιπόν, ἄς ἐπιδιώκωμεν καὶ ἡμεῖς, ὥστε νὰ κα- ταστῶμεν ἄξιοι τῆς θείας δοθήειας, χωρὶς νὰ καταφεύ- γωμεν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν, ὥστε νὰ ἐπιζητοῦμεν τὴν προστασίαν τῶν ἀνθρώπων, διότι τίποτε δὲν εἶναι πρὸ ἀδύνατον ἀπὸ αὐτὴν. Καὶ αὐτὸ ἡμπορεῖ νὰ μᾶς τὸ διδά- ξῃ ἡ πείρα ποῦ δίδουν τὰ ἴδια τὰ γεγονότα. Ὁ Πραγμα- τικά, κάθε ἡμέραν ἐλέγχωμεν νὰ συμβαίνειν ἀπότομοι καὶ ἀφηνίδια μεταβολαί, νὰ ἀνατρέπονται· τὰ πάντα, νὰ κατα- πίπτῃ αὐτομάτως εἰς τὴν ἐσχατὴν δυστυχίαν αὐτὴν, ποῦ πρὸ ὀλίγου εὐρίσκειτο εἰς τὴν ὑψίστην εὐθυμίαν, καὶ πολ- λὰς νὰ περιέρχεται εἰς τὴν κατὰστασιν τῶν καταδικῶν. Παῖαν ἀνοήσιαν φανερώναι τὸ νὰ ἐπιδιώκωμεν τὴν προ- στασίαν αὐτῶν, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται εἰς τόσον μεγάλην

ἀδικούντες καὶ δὲν εἶναι ἱκανοὶ οὐτὲ τὰ ἰδικά του ζητήματα νὰ τακτοποιήσουν με ἀσφάλειαν· Δι' αὐτὸ ὡς ἀπομακρύνωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ κάθε ἀνθρωπίνην προστασίαν, ἐνθυμούμενοι καὶ τοὺς λόγους τοῦ προφήτου, ὁ ὁποῖος λέγει· «Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν ἐλπίδα αὐτοῦ εἰς ἄλλον ἄνθρωπον».¹ Βλέπεις ὅτι ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνον ἀνόητος, ἀλλὰ καὶ ἔπικατάρατος, ἐπεὶ ἐγκαταλείπει τὸν Κύριον τῶν ὧν ἔχει καὶ καταφεύγει πρὸς τὸν ἀδόξουλόν του, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει οὐδὲ τὸν ἑαυτόν του νὰ ὑπερασπίσῃ· Συνεπῶς, σὰς παρακαλῶ, νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν κατάραν αὐτὴν καὶ ὡς μεταθέσωμεν κάθε ἐλπίδα μας πρὸς τὸν Θεόν. Διότι οὕτῃ ἡ ἐλπίδα εἶναι σταθερά, ἀμετακίνητος καὶ δὲν ὑφίσταται μεταβολήν, σὰν ἀείνην ποῦ στηρίζεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Διότι, ἢ ὁ θάνατος διέκοψεν ἐν προκειμένῳ τὴν προστασίαν καὶ κατέστησε αὐτοὺς, ποῦ εἶχαν καταφύγει εἰς τὴν προστασίαν τοῦ ἀποθανόντος, γυμνοὺς καὶ ἐρημούς, ἢ καί, πρὸ τοῦ θανάτου, κάποια μεταβολὴ ἀπότομος τῶν πραγμάτων ἠκώρωσε τὰς ἀμοιβαίας συμφωνίας. Καὶ ἡ ζωὴ εἶναι γεμάτη ἀπὸ παρόμοια παραδείγματα. Δι' αὐτὸ οὐτὲ συγγνώμης εἶναι ἀξιοὶ ἐκεῖνοι ποῦ καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν τὸσον μεγάλην πείραν παραμένουν ἀκόμη προσκεκολλημένοι εἰς τὴν προστασίαν τῶν ἀνθρώπων.² Α καὶ πολλὰς φορές ἀπὸ τοὺς θεωρουμένους ὡς προστατάς ὑποφέρουν ἀναριθμητὰ κακά. Διότι τὸσον μεγάλη εἶναι ἡ ὑπερβολὴ τῆς κακίας, ὥστε καὶ αὐτοὺς ποῦ τὴν ὑπηρετοῦν τοὺς ἀμείβει μὲ τὰ ἀντίθετα. Ἐγὼ μὲ τὸν Θεόν τοῦ παντός συμβαίνει τέλειως διαφορετικὰ. Δηλαδή, ἐνῷ με μᾶς εὐεργετῇ, ἔστω καὶ ἀν αποδεικνυόμεθα ἀγνώμονες, καὶ μᾶς προσφέρει τὴν προστασίαν του, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ἑξῆς τοῦ τὴν ἰδικήν μας ἀχαριστίαν, ἀλλὰ ἀποδεικνύει εἰς κάθε περίπτωσιν τὴν ἰδικὴν του φιλελευθωπρίαν. Αὐτὴν τὴν φιλελευθωπρίαν, μακάρι, βλοὶ μας νὰ ἀπολαύωμεν, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλελευθωπρίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαζί με τὸν ὁποῖον εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα συγχρόνως ἀνῆκε ἡ δόξα, τὸ κράτος καὶ ἡ τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε Ὡ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

1. Γεν. 37, 3.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΕΒΔΟΜΗ

«ΟΤΑΝ Η ΡΑΧΙΛΑ ΕΓΕΝΝΗΣΕ ΤΟΝ ΙΩΣΗΦ, Ο ΙΑΚΩΒ ΕΙΗΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΑΒΑΝ· ΝΑ ΜΟΥ ΕΠΙΤΡΕΨΕ ΤΩΡΑ ΝΑ ΕΠΙΣΤΡΕΨΩ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΤΙΝ ΧΩΡΑΝ ΜΟΥ».¹

Τὰ ὀνόματα ἐκείνων ποῦ σὰς εἶπα χθὲς ἦσαν ἀνέγκη νὰ ἐκθέσω σήμερον εἰς τὴν ἀγάπην σας, διὰ νὰ δυνηθῶμεν, ἀφοῦ γνωρίσωμεν καὶ ἀπὸ τὰ σημερινὰ λόγια τὴν πρόνοιαν, τὴν ὁποῖαν ἐδείκνυν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Ἰακώβ, ² καὶ τὴν εὐσέβειαν τοῦ δικαίου ἐκείνου, νὰ ζηλεύσωμεν τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου. Διότι δὲν ἐπέτρεψαν ἀνεῦ λόγου ἢ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος νὰ μᾶς παραδοθῶν ἐγγράφως αὐταὶ αἱ ἱστορίαι, ἀλλὰ ἔγινεν αὐτὸ διὰ νὰ διαγέλῃ τὸν ζῆλόν μας νὰ μιμηθῶμεν τοὺς ἐναρέτους ἀνδρας. Πραγματικὰ, ὅταν ἀκούσωμεν τὴν ὁπαισύνην τοῦ ἐνὸς καὶ τὴν οὐκράσυνην τοῦ ἄλλου, τοῦ τρίτου τὴν προθυμίαν τῆς φιλοξενίας, τοῦ καθενὸς τὴν μεγάλην ἀρετὴν καὶ ὅτι ὁ καθεὶς ἐλαμψε καὶ ἔγινε ἐνδοξος, μεγαλύνει καὶ ὁ ἰδικὸς μας ζῆλος νὰ τοὺς μιμηθῶμεν.

Ἐλᾶτε, λαῖτόν, ὡς ἴδωμεν τὴν συνέχειν τῆς ἱστορίας τοῦ δικαίου τούτου διὰ νὰ ὁλοκληρώσωμεν τὸν λόγον. Ὡς ὅταν δὲ ἡ Ραχήλ, λέγει ἡ Γραφὴ, ἐγέννησε τὸν Ἰωσήφ, ὁ Ἰακώβ εἶπεν εἰς τὸν Λάβαν· Νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃς τώρα νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὴν χώραν μου. Δός μοι τὰς γυναῖκάς μου καὶ τὰ παδιά μου, διὰ τὰς ὁποίας ἐγὼ σοῦ ἔχω δουλεύσει·² Κύτταξε πόσον καλὴν διάθεσιν ἔδειξεν ὁ δικαίος, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ ἔδωκε φανεράν τὴν εὐμενὴν διάθεσιν τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτόν, δὲν ὑπερηφανεύθη ἐνώπιον τοῦ Λάβαν, ἀλλὰ μὲ πολλὴν καλωσύνην τοῦ λέγει· «Νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃς νὰ ἐπιστρέψω». Ἀλήθεια τίποτε δὲν εἶναι πρὸ ἰσχυρόν ἀπὸ τὴν καλωσύνην

1. Γεν. 30, 26. Ἀκριβῶς εἰς τὴν Χαναάν. Ἡ ἐναντίληψις «τὴν πατρίδα μου καὶ τὴν χώραν μου» φανερώνει τὴν μεγάλην νοσταλγίαν τοῦ Ἰακώβ διὰ τὴν πατρίδα αὐτοῦ.

2. Γεν. 30, 26-28.

καὶ τίποτε δὲν εἶναι τὸ δυνατόν ἀπὸ αὐτὴν. Πρόσεξε λοιπὸν, ἐπειδὴ ἐπρόλαβε καὶ μετεχειρίσθη τὴν καλῶσύνην, δ. τ. καὶ τὸν Λάβαν ἔκαμε, ὥστε μὲ πολλὴν καλὴν ὁφέσεν νὰ ἀποκριθῇ πρὸς αὐτὸν. Ἀπὸ τῆς Ε' δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Λάβαν εἶπεν συμφορῶς. Ἐγὼ δὲ ἡδύχητον διακαῶς καὶ εἰς οἰκονομίας ἀκόμῃ θὰ κατέφενον διὰ τὰ ἔχον εἰρηναίως σχέσεις μὲς σου. Διότι, μολὶς εἰσῆλθες εἰς τὸν οἶκόν μου μὲ εὐλόγησεν ὁ Θεὸς καθάρισαι, λοιπὸν, τὸν μισθόν σου καὶ ἐγὼ θὰ σοὺ τὸν δώσω». Ἄνθρωπος, λέγει, ὅτι μετὰ τὴν ἰδικὴν σου παρουσίαν ἐλαθὼν πλουσίαν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Ἐπεὶ δὲ λοιπὸν αἰσθάνομαι τὴν εὐαγγελίαν, τὴν δ. πικρὰν ἐλαθὼν χάρις εἰς τὴν ἰδικὴν σου παρουσίαν, πρὸ τενέ μου τι μισθὸν θέλεις καὶ ἐγὼ προσθύμω θὰ σοὺ τὸν δώσω. Σκέψου, τί μεγάλο πρῶγμα πού εἶναι ἡ καλῶσύνη καὶ ὅς μὴ παρατρέξωμεν τὸν λόγον αὐτόν. 549 Ἀ Συλλογίσου ὅμως ὅτι χωρὶς κἀν νὰ ὑπενθώμεν τὸ δικαίωμα καὶ χωρὶς νὰ ζητήσῃ τὸν μισθὸν τῶν κόπων του, ἀλλὰ, δ. πῶς τοῦτο μόνον εἶπε. «Νὰ μοὺ δώσῃς τὰς γυναῖκάς μου καὶ τὰ παιδιὰ μου, διὰ τὸς ὅποιος ἐγὼ σοὶ ἔχω δουλεύσει, διὰ τὰ νὰ μὴ παύσῃς νὰ ἐπανεέλθῃς εἰς τὴν πατρίδα μου», ὁκείως ἐντροπείας τὴν μεγάλην καλῶσύνην τοῦ δικαίου λέγει. Νὰ μοὺ εἴπῃς πόσος εἶναι, ὁ μισθὸς πού θέλεις νὰ πάρῃς καὶ ἐγὼ προσθύμω θὰ σοὺ τὸν δώσω. Μήπως, λοιπὸν, δὲν ἦσαν μὲς, του αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιὰ, Διὰ τὴν τότε ἔλεγεν. «Ὅς μοὺ πῶς πᾶς γυναικὶς καὶ τὰ παιδιὰ». Διότι ἤθελε νὰ ἐποδίσῃ εἰς αὐτὸν τὴν πρέπουσαν τιμὴν καὶ νὰ φανερωσῇ μὲ ὅλα τὸν ἰδικὸν του χαρακτῆρα καὶ ἐπειθὴ ἤθελε ἐλευθέρως νὰ ἀναχωρήσῃ. Ἐπὶ πρόσεξε, λοιπὸν, πῶς μὲ τὰ λόγια αὐτὰ προσέβλεπε τὴν εὐνοίαν τοῦ Λάβαν, ὥστε νὰ ὑποσχεθῇ ὅτι θὰ προσθέσῃ μισθὸν καὶ εἰς αὐτὸν πῶς ἴδων νὰ ἐπὶ πρὸς τὴν ἐκλογὴν. Τ, λοιπὸν, ἀπηνήγισεν ὁ δικαίος, Κύττωες πάλιν τὸ μέγεθος τῆς καλῶσύνης αὐτοῦ καὶ β. οὔτε μὲ τὴν ἀπάτησίν του γίνεται βαρυστὸς καὶ φορτικός ἐν τὸν Λάβαν. Ἀλλὰ τί κάνει, Πάλλιν ἐπικαλεῖται, αὐτὸν ὡς μάρτυρα τῆς εὐγνωμοσύνης του

8. Ὁ Λάβαν πῶς εἰς οἰκονομίας εἰς οἰκονομίας καὶ εἰς ἕνα Θεὸν. Ἐπειδὴ τὸν εἶναι, συνεπὲς μὲ τὴν εὐνοίαν καὶ μονοθεϊσμόν. Ἐπειδὴ μὲ τὰς ἀρετὰς τοῦ γαμβροῦ του καὶ ἔχον σκοπὸν νὰ κἀν τὸ πᾶν διὰ τὴν ἀνὰ κράτησιν καὶ τὴν.

9. Περικαλῶς. ἢ κακοχρηστὴν τὸν μεθὼν του εἰς ἕνα οὐκ ὄν, ἀποκαλεῖται ὁ Θεός, ἀρκεῖ νὰ μὴ φῶν.

10. Γεν. 30, 27-28.

καὶ τῆς ἐπίθετος ἀγάπης καθ' ὅσον τὸ διαδίσταμα τῆς πλησίον αὐτοῦ ἐργασίας. «Σὺ γνωρίζεις», λέγει, «τὰς ὑπηρεσίας τοῦ σοῦ προεφέρα, ὅπως ἔπαισι καὶ τὰ ζῶα πού εἶχες, ὅταν ἐνὶ ἡλθα κοντὰ σου. Ὅλγες, θεοβαίως, ἦσαν τὰ πρόβατά σου, ὅσα παρῶντες εἰς ἐμὲ δὲ νὰ ὁδοσκῶ. Τώρα ὅμως ἔγνων τοῦτο ὅτι, διότι μολὶς ἐπάτησα τὸ πῶδι μου εἰς τὸ σπιτί σου, σε εὐλόγησεν ὁ Θεός. Τώρα λοιπὸν δὲν νομίζεις β. εἶναι, καιρὸς νὰ φτιάσω καὶ ἐγὼ τὸ δικό μου σπιτί.». 550 Ὁ Σὺ ἐπικαλοῦμαι μάρτυρα, λέγει, τῶν κόπων μου. Διότι γνωρίζεις τὴν ἀγάπην τὴν ὅποιαν ἐδείξα, ὅσον ἐξήρατο ἀπὸ ἐμὲ καὶ ὅτι ἐνὶ ἀνέλοισι ἀνὰ γὰρ τὰ ζῶα σου, μὲ τὰς φροντίδας μου καὶ τὴν ἀγρυπνίαν μου τὰ ἔκαμα πολυάριθμα, τῶρα πού σου παραδίδω. Ἐπεὶ τοι φανερωμένων τὴν εὐσεβείαν σου λέγει. «Διότι σε εὐλόγησε ὁ Κύριος, μολὶς ἐπάτησα τὸ πῶδι μου εἰς τὸ σπιτί σου, τώρα λοιπὸν δὲν νομίζεις ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ σπῇς καὶ ἐγὼ τὸ δικό μου σπιτί.», ἢ γνωρίζεις καὶ ὁ ἴδιος δ. μετὰ τὴν ἰδικὴν μου παρουσίαν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ σοὶ ἠδύχησε τὴν περιουσίαν. Τώρα λοιπὸν, ἀφού καὶ ἐγὼ ἔδειξα τὴν ἀγάπην εἰς ὅσα ἐξήρατόν με ἀπὸ ἐμὲ καὶ ἔπειτα εἰς πᾶσιν τὴν ὑπηρεσίαν (τὴν ὅποιαν ἀνέλασθον) καὶ ἐγινε φανερόν καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ, β. εἶναι δικαίον νὰ φτιάσω καὶ ἐγὼ τὸ σπιτικό μου. Τί δὲ ἐνωσε, ὅταν λέγῃ, ἐνὰ φτιάσω καὶ ἐγὼ τὸ δικό μου σπιτί. Ἀντὶ τὰς ζῶα τοῦ λοιποῦ ἐλευθέρως, νὰ ἔχω τὴν φροντίδα καὶ τοῦ ἰδικοῦ μου σπιτιοῦ. Ἀφού ἤκουσε αὐτὰ ὁ Λάβαν. «Εἴπεν εἰς αὐτόν. Τί θὰ σοὺ δώσω.», ἢ τί θέλεις σὺ νὰ σοὺ δώσω, εἶπε μου. Διότι τὰ παραδέχομαι καὶ ἐγὼ καὶ δὲν ἔμφορὸν νὰ τὰ ἀρνηθῶ. Γνωρίζω, λοιπὸν, ἐκείνην πού μοὺ ἔδωκεν ὁ Θεός καὶ ὅτι μὲ εὐλόγησεν ὁ Θεός, μολὶς σὺ εἰσῆλθες εἰς τὸ σπιτί μου. Εἶπε δὲ, λέγει. ἡ Γραφή, εἰς αὐτὸν ὁ ὁκείως ἀδὲν θέλω νὰ μοὺ δώσῃς τίποτε. Ἐάν δεχθῇς τὴν πρότασιν, τὴν ὅποιαν θὰ σοὺ κάμω, πάλιν ἐγὼ θὰ δώσω τὰ πρόβατά σου. 551 Τίποτε, λέγει, δὲν θέλω νὰ πάρω ἀπὸ σὲ διὰ μισθούς, ἀλλὰ τοῦτο μόνον νὰ δεχθῇς καὶ τότε. Ἐπειδὴ ἐγὼ θὰ δώσκω τὰ πρόβατά σου, ἔκείνην δὲ τὸ ὅποιον

6. Γεν. 30, 28-30.

7. Γεν. 30, 31.

8. Δὲν ζῆτε οὐδὲ χρῆματα οὐδὲ κάποιον ἄλλον μισθὸν ὁ ἰσχυρὸς. Ἀλλὰς ζῆτε νὰ πληρωθῇ εἰς εἶδος, μὲ τὰς ἀρετὰς ὅπως λέγει εἰς τὸν ὁκείως ὄντιον.

9. Γεν. 30, 31.

θέλω εἶναι τὸ ἐξῆς πρόσθετε τὸν δικαῖον, ἐπειδὴ εἶχε πεποιθήσιν εἰς τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτόν τί εἰδούς πρότασιν κάμινε εἰς τὸν Λάβαν; «Ἄς περάσωμεν», λέγει, «τὰ πρόβατά σου ἐπὶ ἐμπρὸς μίας σήμερον καὶ ξεχωρίσῃς ἀπ' αὐτὰ κάθε πρόβατον φασὶν καὶ ἀπὸ τὰ γίδια κάθε εἶγος λευκὴν ἢ διάστικτον καὶ αὐτὰ θὰ εἶναι ὁ μισθός μου».¹⁰

Ἡ τιμὴ τοῦ μου πρὸς σέ θὰ φανῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον ὅτι δηλαδὴ αὐτὸς θὰ εἶναι μισθός μου ἀπὸ σέ. θὰ εἶμαι δὲ κλέπτης, ἔδω κρατήσω ἀπὸ τὸ κοπάδι σου εἶγος τοῦ δὲν θὰ εἶναι διάστικτος ἢ λευκὴ καὶ πρόβατον τοῦ δὲν θὰ εἶναι φασὶν».¹¹

¹⁰ A Πρόσθετε τὴν φρονιμίδα τοῦ δικαίου. Ἐπειδὴ ἐγνώριζε πόσῃ χάριτις ἀξιοῦται ἀκρίβειαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀφαιρέτο διὰ συμφωνίας πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους τοῦτο εἶναι ἢ δυσκόλον ἢ ἐντελὲς ἀδύνατον (βλὲτ ἤτο σπᾶνιον κάποτε τοῦτο, δηλαδὴ νὰ εἶναι διαφορετικόν τὸ χρῶμα τῶν γεννημένων),¹² ἡγεῖ τοῦτο παρ' αὐτοῦ. Δ' αὐτὸ καὶ πολὺ γρηγορὰ ὁ Λάβαν συμφωνοῦσε εἰς αὐτὸ τοῦ τοῦ ἐξήγησε καὶ λέγει. «Ἄς γινῇ ὅπως τὸ εἶπες καὶ ξεχωρίσῃς [ὁ Λάβαν] κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοὺς τραγούς τοῦ εἶχον διάστικτον χρωματισμὸν καὶ ἑκένους πρὸ ἥσαν σχεδὸν λευκοὶ καὶ ὅλας τὰς διάστικτους αἰγας καὶ τὰς σχεδὸν λευκὰς, καὶ κάθε ζῷον τοῦ ἤτο λευκὸν μεταξὺ αὐτῶν καὶ κάθε πρόβατον τοῦ ἤτο χρώματος φασὶν, καὶ τὰ παρεχόμενα εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν παδῶν του».¹³ Καὶ ἀπεμακρύνεν τὰ ὀλίγα αὐτὰ γιδωπρόβατα εἰς ἀπόστασιν τριῶν ἡμερῶν.¹⁴ B ἀπὸ ἐκείνου, τὰ ὅποια ἐφυλάττεν ὁ Ἰακώβ.¹⁵ Ἄφου ἐχωρίσῃ τὰ κοπάδια σύμφωνα μετὰ τὴν πρότασιν τοῦ Ἰακώβ, τὰ παρέδωκεν εἰς τοὺς υἱούς του. «Ὁ δὲ Ἰακώβ

10. Ἡ κρίσις τοῦ Ἰακώβ δὲν περιέχει μεγάλαν ἀξιώσιν, διότι εἰς τὴν Συμμετοχὴν τὰ πρόβατα καὶ οἱ υἱοὶ εἶναι συνηθὺς λευκοί, σπᾶνιον δὲ σκοτεινὸ καὶ διάστικτον, ἐνθ' αἱ αἰγας καὶ οἱ τραγοὶ εἶναι, ὡς ἐπὶ τὴν πλείστον μοῖραι ἢ φασὶν, σπᾶνιον δὲ λευκοί. Συνεπῶς, ὁ Ἰακώβ ἤθελεν εἶναι τὸν λευκὸν καὶ διδοῖν καὶ πρόβατα καὶ λευκὰ, εἶγος, ζῳιὰ σπᾶνιον πρόβατα καὶ αἰγας καὶ ἄρα εἶναι ὡς μισθὸν λαχόντων περισσότερο πρόβατα καὶ αἰγας.

11. Γεν. 30, 32, 35.

12. Ἡβλ. σημείωσον II τῆς παρατήσεως.

13. Παρεδόθησαν, δηλαδὴ, εἰς τοὺς υἱούς τοῦ Ἰακώβ Ραῦν, Συμεὼν καὶ Λευὶ υἱοὺς τῆς Δίας, οἱ ὅποιοι θὰ ἦσαν ηλικίας 10-12 ἐτῶν καὶ μὴ τὴν ἐξήβην ὅν ὁ δόκιμος ἔπρεπε νὰ ποιεῖται αὐτὰ.

14. Ἡ ἀπομακρυνὸς γίνεται διὰ τὴν ἀπομακρυνὴν ἢ ἀπομακρυνὴν μεταξὺ τῶν διαφόρων κοπαδιῶν τῶν ὧν καὶ μεταξὺν αἱ πιθανότητες, ὅτ' ὅχιος τοῦ Ἰακώβ.

15. Γεν. 30, 34, 35.

ἐξηκολούθει νὰ ποιεῖν τὰ ἐναπομείναντα πρόβατα τοῦ Λάβαν».¹⁶ Ποῖα, λοιπόν, ἦσαν ταῦτα, ἑκείνα τὰ ὅποια οὐδεμίαν διαφοράν παρουσιάζον εἰς τὸν χρωματισμὸν; Ἔγινε δὲ τοῦτο ἀκριβῶς, διὰ τὴν μάθη καὶ ὁ δικαῖος τὴν μεγάλην φροντίδα τοῦ Θεοῦ παρ' αὐτοῦ καὶ ὁ Λάβαν νὰ ἴδῃ πόσῃ εὐνοίᾳ ἀκωδὸν ἀπολαμβάνει ὁ Ἰακώβ. «Ἐπὶ-ρε τότε, κατὰ τὴν Γραφήν, ὁ Ἰακώβ ῥάβδους χλωρὰς ἐκ στύρακος,¹⁷ κομμάδια καὶ πλάτανου καὶ ἐξεφλούδισε αὐτάς, ὥστε νὰ φαίνεται καὶ τὸ λευκὸν ἐν τῷ ῥάβδου μέρος αὐτῶν. Ἔ-τα δὲ ἐφάνησαν αἱ ῥάβδοι αὐταὶ εἰς τοὺς κίλινον χρωματισμὸν, εἰς λευκὸν ἀπὸ τὸ ἐξυλὸν καὶ εἰς φαισπράσιν ἀπὸ τὸν ἀπομεινόντα φασὶν. C Αὐτὰς τὰς ῥάβδους, τὰς ὅποι-ας ἔτα εἶχε μυστοποιοῦσιν, τὰς ἐποθέθησε εἰς τοὺς γούρ-νες τῶν ποτιστηρίων, ὥστε ὅταν τὰ πρόβατα τοῦ Λάβαν ἔλθουν διὰ πότισμα νὰ ἔχουν ἐνωπὸν τῶν αὐτῶν τὰς ῥάβδους καὶ κατὰ τὴν ὥραν ποτίζονται καὶ γονιμο-ποιοῦνται, διασταυρούμενα καθὼς ἐβλάπτον τὰς ῥά-βδους. Καὶ πράγματι! Τὰ πρόβατα συζευγνύμενα ἐγιν-μοποιούντο βλέποντα αὐτάς τὰς ῥάβδους καὶ ἐγεννοῦ-σαν ὀρνίδια λευκὰ, ποικίλα χρώμα καὶ ὅσα κτα καὶ σπα-κτοῖα».¹⁸ Αὐτὰ ἔπραττεν ὁ δικαῖος (Ἰακώβ) ὅχι ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας, ἀλλὰ καθοδηγούμενος ὑπὸ τῆς θείας χά-ριτος, ἢ ὅποια τὸν ἐκτίει. Διότι αὐτὰ δὲν ἐγιναιτο κα-τὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους ἀλλὰ πολὺ παραδόξως καὶ κα-τὰ τρόπον ὑπερβαίνοντα τὴν φυσικὴν τάξιν τῶν πραγμά-των. Ἐκαὶ ἐξηκολούθει τὰ διάστικτα αὐτὰ ὀρνίδια ὁ Ἰακώβ, καὶ ἐθαίξε ἐνωπὸν αὐτῶν τῶν διαφορετικῶν προδότην λευ-κὸν ἀμύον D καὶ ἔτα ἐγεννητὸν τὰ περισσότερα πρόβα-τα διάστικτα. Ἐξεχώριζεν ἔπειτα τὰ διάστικτα πρόβατα, τὰ ὅποια κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν συμφωνίαν θὰ ἦσαν ἱε-ρά του καὶ δὲν τὰ ἀνεμίγνυε μετὰ ἄλλων τὰ λευκὰ, παρ' ὅτι ἦσαν εἰς τὸν Λάβαν».¹⁹ Ἐπειδὴ λοιπὸν τόσον πολλὰ ἡ-

16. Γεν. 30, 36.

17. I τὸ ῥ α ε = 1, δεύτερον παράγον εἰσάγει ὅρμη, 2) ὅρμη μὲ μεγάλη λευκὴ ἐνθ' αἱ ῥάβδοι ποιεῖν τὴν κατὰ ἐπιφάνειαν τὴν λευ-κὴν δομικὴν. Ἐν εἰδος τοῦ παρόντος τὴν ἐκτίει. Εἰς τὴν ἑλλάδα εἶ-ναι αὐτοὺς ἐνθ' αἱ ῥάβδοι τῆς κατωτάτης ὁδοῦ ὁ δὲ στυγὰς ἐκτετατὴς, κοινὸς οὐροστικὸς ἢ ἀγριοκύνιδος. Ἐξ αὐτῶν λαμβάνεται ὁ ῥάβδος ὅρμη, ὅς-τ' οὐ κατεκτετατὴς γινώσκω ὅρμη καὶ στυγὰς.

18. Γεν. 30, 37-39. Εἰς τὴν στίχον αὐτῆς περιγράφεται ὁ προ-βας τρόπος πλουτισμοῦ τοῦ Ἰακώβ ἀπὸ τῶν θῶν.

19. Γεν. 30, 40. Ἐξ αὐτῶν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ μεταμεινὸν τὰ λευκὰ, παρ' ὅτι ἦσαν εἰς τὸν Λάβαν.

σαν τὰ ἱδικά του, τὰ ὅποια κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐγεν-
νῶντο, λέγει, ὅτι διεχώρισε αὐτὰ καὶ ἔκαμε μόνος τοῦ ἰδι-
κόν του κοπέδ. «Κατὰ δὲ τὴν κατάλληλον ἐποχὴν»⁵⁰ κατὰ
τὴν ὅποιαν ἐγονιμοποιούντο τὰ πρόβατα ἐτοπιετοῦσαν
ὁ Ἰακώβ τὰς ποικιλοχρῶμους ρόβδους εἰς τὰ ποτὶ στήρια
ἐνώπιόν των, ὥστε νὰ γίνεσθαι ἡ γονιμοποίησις των τὴν ὥ-
ραν, ποὺ εἰς ἔδωκεν τὰς ρόβδους. «Ὅταν δὲ ἤρχετο ὁ και-
ρὸς νὰ γενήσων καὶ νὰ συλλέξουν ἐκ νῆου δὲν ἐτοπιόθε-
τε τὰς ρόβδους»⁵¹ ἐνώπιόν των. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ
ἀσθενεῖα πρόβατα ἦσαν τοῦ Λάδων τὰ δὲ εὐρωστά τοῦ
Ἰακώβ. «Ἐγὼ» δὲ ὁ Ἰακώβ παραπολύ πλάσας»⁵² Ἐπὶ
μαίνει αὐτὸ τὸ πᾶρα πολὺ φανερώμεν τὴν μεγάλαν περι-
ουσίαν καὶ ὅτι δὲν ἐπλοῦσεν μόνον πολὺ, ἀλλὰ πᾶρα
πολύ. «Διότι ἔγινον τὰ ζῶα του πολλὰ καὶ τὰ βόδια καὶ
οἱ δοῦλοι καὶ αἱ δοῦλαι του»⁵³ Πρόσεξε ὁμοῦς πάλιν, πό-
σας φόνους ἔνεκα τούτου ἐγεννήθη διὰ τὸν δίκαιον. «Δι-
ὅτι ἐπληροφορήθη (ὁ Ἰακώβ) τὰ λόγια τῶν παιδῶν τοῦ
Λάδων τοῦ ἔλεγαν ἔλαδεν ὁ Ἰακώβ δὲ τὰ ὑπάρχοντα
τοῦ πατρὸς μας καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ πράγματα ἐδημοσύρη-
σεν βλῶν αὐτὸν τὸν πλοῦτον»⁵⁴ Πρόσεξε, ὅτι, ὁ φόνος ὡ-
δηγήσεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀγκυρασμένην, ὅχι, δὲ μόνον αὐ-
τοῦς⁵⁵. Ἀ ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιον τὸν Λάδων «διότι», λέγει,
εἶδεν ὁ Ἰακώβ τὸ (συκχυρῶν) πρόσωπον τοῦ Λάδων
καὶ ὅτι δὲν τὸν ἔδωκεν ὅπως χθὲς καὶ προχθὲς»⁵⁶ Διότι, τὰ
λόγια τῶν παιδῶν του τοῦ μετέδωκεν τὴν σκέψιν του καὶ
τὸν ἔκαμαν νὰ ξεχώσῃ ἀκείναι ποὺ ἔλεγε προσηγομένως, ὅ-
ταν συνομίλουσε πρὸς τὸν Ἰακώβ. «Μὲ εὐλόγησεν ὁ Θε-

50. Ἐπεὶ ἔχοντες τὸν ἴδιον τρόπον γεννητοῦ τοῦ Ἰακώβ, ὁ ὁποῖος
δὲν ἐπέβη μόνον τὴν πρώτην α, ἀλλὰ καὶ τὴν δεύτερη. Ἡ ἔκτασις αὐ-
τῶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀνάστασις. Εἰς τὴν ἀνατολὴν τὰ πρόβατα γεννῶνται
200 φορές τὸ ἔτος, κατὰ τὴν ἀνατολὴν, ὅτε γεννῶνται τὰ συλλεγόμενα κατὰ
τὸ φθινόπωρον, καὶ κατὰ τὸ φθινόπωρον, ὅτε γεννῶνται τὰ συλλεγόμενα
κατὰ τὴν ἀνατολὴν. Συμμετρεῖται μὲν τὰς παρατηρήσεις τῶν ἀρχαίων, αἱ γεννῶ-
νται, τῶν προβάτων τῆς ἀνατολῆς ἵσαν περισσότερον εὐρωστά, παρὰ τοῦ φθι-
νιώρου. Συνεπῶς, ὁ Ἰακώβ ἔθετο τὰς ποικιλοχρῶμους ρόβδους ἐνώπιον
τῶν προβάτων κατὰ τὸ φθινόπωρον, ὥστε ἡ συλλογὴ τῶν δικαίων νὰ
εἴη καὶ εὐρωστός.

51. Ἀν ἐποπιέσθαι, δηλαδὴ τὰς ποικιλοχρῶμους ρόβδους κατὰ τὴν
ἐποχὴν, ὅταν ἐννοῶνται τὰ εὐρωστά, δὲν, τότε συνομίλουνται τὰ ἀδελ-
φὰ πρόβατα.

52. Γεν. 30. 41-43.

53. Γεν. 30. 43.

54. Γεν. 31. 1.

55. Γεν. 31. 8.

ὅς μοι εἰσαβλῆς εἰς τὸν οἶκόν μου»⁵⁷ Καὶ ἐκεῖνος ποὺ
εὐχαρίστησε τὸν Κύριον, διότι ἡ παρουσία τοῦ δικαίου ἔ-
καμε ὥστε νὰ ἀξήσῃ ἡ παρουσίᾳ του, πᾶρα μετέβαλε
γνωμὴν ἀπὸ τὰ λόγια τῶν παιδῶν του καὶ καταληφθεὶς
ἀπὸ φθόνου, ἴσως δὲ ὅτι, ἔδωκεν τὸν δικαίον (Ἰακώβ) νὰ
ἔχη περισσότερον πλοῦτον, ἢ δὲν ἤθελε πλεονεκτήσῃ κατὰ τὸν ἴδι-
ον τρόπον νὰ συμπεριφέρεται πρὸς αὐτόν. «Πραγματικῶς, εἰ-
δὲν», λέγει ἡ Γραφή ὁ Ἰακώβ τὸ πρόσωπον τοῦ Λάδων
καὶ νὰ ποὺ δὲν ἦτο φιλικόν, ὅπως χθὲς καὶ προχθὲς». Εἰ-
δες πόσο ἐπικερὴς ἦτο ὁ δίκαιος, ἐνῷ ἐκεῖνος εἶδε χυρὴν ἀχα-
ριστίαν καὶ ὅτι ἀφοῦ δὲν ἔμπορεύσαν νὰ συγκρατήσων
τὸν φθόνον των μετέδωκεν καὶ τὴν γνωμὴν τοῦ πατέρ-
ων, Κύριε, καὶ τὴν ἀνέγκραστον πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ
καὶ πόσην συγκρατήσων ἔχε, ὅταν ἀντιλαμβάνεται, ὅτι
ἡμεῖς καταβάλλομεν τὸ κατὰ δύναμιν. Διότι, εἶται ἐλπίτη
τὸν δίκαιον νὰ κακολογῆται ἀπὸ αὐτοῦς, λέγει πρὸς τὸν
Ἰακώβ «Ἦν ἐπιστρέψης εἰς τὴν πατρικὴν σου χώραν καὶ
εἰς τοὺς συγγενεῖς σου καὶ ἐγὼ θὰ εἴμαι μαζί σου»⁵⁸ Ὁ Θεὸς
εἶναι ἀρετὴ ἡ διαμονὴ εἰς τὴν ἐξουσίαν. Ἐκεῖνα ποὺ σοῦ
ὑπεσχεθῇ προσηγομένως, εἶται ἔλεος. «Θα σὲ ἐπιστρέψω
εἰς τὴν χώραν σου», αὐτὰ τώρα θέλω νὰ πραγματοποι-
ποιήσω. Νὰ ἐπανέλθῃς λοιπὸν χωρὶς τίποτε νὰ φοβῶ-
σαι «διότι ἐνῷ θὰ εἴμαι μαζί σου». Διὰ νὰ μὴ γίνεσθαι δὲ ὁ
δικαίος Ἰακώβ πρὸς ἀποῤῥωμὸν διὰ τὴν ἐπιστροφήν, ἀλλὰ μὲ
θάρος νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐπάνοδον, διὰ τοῦτο λέγει. «Ἐ-
γὼ θὰ εἴμαι μαζί σου», Ἐγὼ ὁ ὁποῖος ἐφρόντισα διὰ σέ
μέχρι τώρα καὶ ἔκαμα ὥστε νὰ πληθύνουν οἱ ἀπτόγονοί
σου, ἐγὼ καὶ εἰς τὸ μέλλον «θὰ εἴμαι μαζί σου».

Ἀφοῦ ἤκουσε, λοιπὸν, αὐτὰ ὁ δίκαιος Ἰακώβ παρὰ
τοῦ Θεοῦ, δὲν ἠδωφόρησεν. Δι' ἄλλ' ὁμοίως ἤρχετο νὰ ἐ-
τοιμάσθαι σχετικῶς. Πραγματικῶς λέγει ἡ Γραφή «Ἐ-
στειλε καὶ ἀκάλεσε τὴν Ραχὴλ καὶ τὴν Λεῶν νὰ ἔλθουν εἰς
τὴν πεδιάδα, οὗτοι αὐτὸς ἔδωκεν τὰ πρόβατα καὶ εἶπε
πρὸς αὐτάς»⁵⁹ Θέλει νὰ ἐκθέσῃ εἰς τὰς γυναῖκας του τὴν
σκέψιν του περὶ τῆς ἐπιστροφῆς καὶ νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς
αὐτάς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ καθὼς καὶ τὸν φθόνον τοῦ
πατρὸς των πρὸς αὐτόν. «Ἔπει, λοιπὸν, πρὸς αὐτάς λέ-

56. Γεν. 30. 27.

57. Γεν. 31. 5.

58. Γεν. 28. 15.

59. 31. 4. 5.

γει ἡ Γραφή· «Ἐγὼ θλίψω τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς σου, ὅτι, δὲν δικάζεται πρὸς ἐμὲ ὅπως χθὲς καὶ προχθὲς. Ὁ Θεὸς ὡς θυμὸς τοῦ πατρὸς μου ἦτο μὲν, μου. Καὶ σὺ οἱ ἴδιοι γνωρίζετε καλὰ ὅτι μετὰ τὴν δύναμιν ἐδούλευσα εἰς τὸν πατέρα σου. Ὁ πατήρ σου θυμὸς μετὰ τὴν ἐπάγγελσιν καὶ μετὰ τὴν ἐπαγγελσίαν τῶν δικαίων ὡν ἀλλὰ ὁ Θεὸς δὲν τοῦ ἐπέτρεψε νὰ μὴ κάμῃ κατὰ κακόν. Διότι ἐὰν ἐλεγεν ἔτι· Τὰ ποικιλόχρωμα πρόβατα θὰ εἴναι ὁ μισθός σου, ὅλα τὰ πρόβατα θὰ ἐγένωνται ποικιλόχρωμα. Ἐάν δὲ εἴπαγε· Τὰ λευκὰ πρόβατα θὰ εἴναι ὁ μισθός σου, θὰ ἐγένωνται ὅλα τὰ πρόβατα λευκὰ. Ὁ Θεὸς ἀφῆκε ὅλα τὰ ζῷα τοῦ πατρὸς σου καὶ τὰ ἔδωκεν εἰς ἐμὲ»³⁰.

Κύτταζε πῶς διδάσκει εἰς αὐτὰς καὶ τὰ δύο, δηλαδὴ καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην τοῦ πατρὸς τῶν ἀπάναντι του καὶ τὴν ἰδίαν του καλὴν διάνοιαν, τὴν ὅποιαν κατὰ τὸ διάστημα τῆς υπηρεσίας του ἐπέδειξε· «Διότι, γνωρίζετε», λέγει, «ὅτι μετὰ τὴν δύναμιν ἐδούλευσα εἰς τὸν πατέρα σου». Καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ φανερὰν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν καλλίτερον τρόπον γνωστοποιεῖ, δεκνύων ὅτι ἡ συμμάχια τοῦ οὐρανοῦ ἦτο ἐκείνη πού κατωρδυνε τὰ πάντα,³¹ καὶ συνετέλεσεν, ὥστε ἡ παρουσία τοῦ Λάθου νὰ μεταβῇ πρὸς αὐτόν. «Διότι», λέγει, «ὁ Θεὸς ἀφῆκε τὰ ζῷα τοῦ πατρὸς σου καὶ τὰ ἔδωκεν εἰς ἐμὲ. Καὶ συνέβη, ὥστε, ὅταν τὰ πρόβατα δικαιοπραγεῖν ἐμεῖς ἐκυσσῶμεν, εἶδον εἰς τὸν ὕπνον μου μετὰ τὰ ἴδια μου τὰ μάτια, ὅτι οἱ τράγοι καὶ οἱ κριοὶ τοῦ ἤρχοντος εἰς ἐκείνῳ μετὰ τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἴγας ἦσαν ὅλα λευκοὶ εἰς τὴν ὁφθαλμὸν, παρδαλοὶ καὶ στακτοὶ, διαφανοὶ. Καὶ μοῦ εἶπεν ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ὕπνον μου· Ἰακώβ, ἐγὼ δὲ ἀπῆλθον τί εἶναι. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος· Στήκωσε τὰ δάκρυα σου καὶ κύτταξε, ὅτι οἱ τράγοι καὶ τὰ κριοὶ καὶ τὰ ἔρχονται εἰς ἐκείνῳ μετὰ τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἴγας εἶναι λευκοὶ, καὶ ποικιλόχρωμοι καὶ στακτοὶ καὶ διαφανοὶ, διότι εἶδον τὰς δικαιοπραγίας σου ὅπως ἐκείναι. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Λάθος»³². Ὁ βλέπων ὅτι ἡ θεὰ ἐνέργεια ἦτο ἐκείνη πού ἐκίμασε τὰ πάντα καὶ ἡμῶς τὸν δικαίον διὰ τοὺς κόπους σου. Διότι ἐπειδὴ ἐκείνος (ὁ Λάθος) ἐγινε ἀχάριστος

30. Γεν. 31, 5-8. Ὡς ἔχοντες τοὺς λόγους τοῦ Ἰακώβ πρὸς τὴν συζῆσιν αὐτοῦ. Ἐκείναι, οἱ ἀπὸ τὸν καὶ ἐγνωστὴν συμπεριφορὰν τοῦ Λάθου καὶ τὴν ἀποκρίσιν αὐτοῦ.

31. Γεν. 31, 9-12. Τὸ ὅτι οἱ ἀπὸ τὸν φανεροῦν, «ἡ ἀπὸ τὸν καὶ Θεὸς πρὸς τὸν Ἰακώβ».

πρὸς τὸν Ἰακώβ, ὁ μεγαλόδουλος Κύριος πλουσιοπαρόχως ἀμείβετο τὸν δικαίον. «Διότι εἶδον», λέγει, «κατὰ τὸ πρὸς σου ἔχει καμῆ ὁ Λάθος». Ἀπὸ αὐτοῦ παίρνουμε καὶ ἡμεῖς τὸ μάθημα, ὅτι, ὅταν ἀδικώμεθα ὑπὸ οἰουδότητι καὶ ὑποφέρωμεν μετὰ ἐπιεικείαν καὶ πραότητα, τότε ὁπολιτισθόμεν μεγαλυτέρου καὶ πλουσιωτέρου τὴν βαίαν διαθήσαν. Ἀς μὴ ἀντιστεκώμεθα, λοιπὸν πρὸς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μὴς ἐνοχλοῦν, ἀλλὰ ὡς ὑποφέρωμεν μετὰ ἀνδρείαν, γνωρίζοντες καλῶς ὅτι ὁ Κύριος τῶν ὧν δὲν θὰ μᾶς παρίδῃ, ἀρκεῖ μόνον ἡμεῖς νὰ δεξιωθῶμεν τὴν ἰδικὴν μας ἐγνωμοσύνην πρὸς ἐκείνους. Ὁ Διότι· ἐγὼ εἶπα ἐκείνους, πού θὰ ἐκδικηθῶ, ἐγὼ εἶπα ἄκαυτος πού θὰ ἀνταποδῶσω λέγει, ὁ Κύριος»³³. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰακώβ ἔλεγε· «Δὲν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτόν ὁ Θεὸς διὰ τὸ νὰ μετὰ κακομεταχειρισθῇ. Διότι λέγει, ἐπειδὴ αὐτὸς ἠθέλησε νὰ μετὰ ἀποστερήσῃ ἀπὸ τοὺς μισθούς τῶν κόπων μου, ὁ Κύριος τὸσον πλουσιοπαρόχα ἐδείξε τὴν φροντίδα τοῦ δι' ἡμᾶς, ὥστε ὅλην τὴν περιουσίαν τοῦ Λάθου νὰ μεταβιβάσῃ εἰς ἡμᾶς. Καὶ ἐπειδὴ ἐγνωρίζετο ὅτι ἐγὼ μὲν μετὰ καλὴν διάνοιαν ἀνέλαβον νὰ δοῦμαι εἰς αὐτόν, ἐκείνους θυμὸς δὲν ἐφῆρθε κατὰ τὸν ἀρμοζόντα τρόπον, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς τὸσον πολὺ ἐπρονοήσῃ δι' ἡμᾶς. Καὶ ὅτι δὲν λέγω ταῦτα ἔτι, οὔτε ὅτι ἀνευ λόγου καὶ ματαιῶς θέλω νὰ κατηγορῶ αὐτόν. Ὁ ἔχω ὡς μάρτυρα τὸν Θεόν δι' ὅσα ἐγιναν εἰς ἐμὲ ἀπὸ τῶν κόπων τοῦ πατρὸς σου. Διότι εἶδον», λέγει, «ὅσα σοὺ κάμει ὁ Λάθος». Ὅχι μόνον δὲ σὲ ἐσθῆρα ἀπὸ τὸν μισθόν σου, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν δεκνύει πρὸς σὲ τὴν ἰδίαν δόξαν, τὴν ὅποιαν ἀδεκνύει καὶ προηγουμένως ἀλλὰ ἔχει μεταβάλλει τὴν γνώμην του πρὸς τὸ χειρότερον. Ἐγὼ εἶπα ὁ Θεὸς, ὁ ὅποιος ἐφανερώθη εἰς σὲ εἰς τὸν ἱερὸν ἐκείνον τόπον,³⁴ ὅπου σὺ μοῦ ἐσθῆρας στήλην, τὴν ὅποιαν ἔχρισες μετὰ ἔλαιον»³⁵. Θέλω νὰ τὸν κάμῃ νὰ ἐνθυμηθῇ ἐκείνῳ τὰ ὅποια τότε τοῦ ὑποσχέθη μετὰ τὰ λόγια· θὰ σὲ οὐδέποτε εἰς μέγα πλῆθος καὶ ὅτι θὰ σὲ διαφυλάξῃ νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν χώραν σου.³⁶ Ἐγὼ λοιπὸν πού εἶπα ὁ ἐμφανισθεὶς τότε εἰς σὲ καὶ ἔδωκεν τὰς ὡς ἐκὼ ὑποσχέσεις, ἐγὼ καὶ τώρα, ἔτι δὲ ἐφθασεν ὁ κατάλληλος καιρὸς, ἐκείνῳ πού τότε ὑποσχέ

32. Ρωμ. 12, 18.

33. Πρὸς Γεν. 28, 13.

34. Γεν. 31, 13.

35. Πρὸς Γεν. 28, 14-15.

θην πραγματοποιῶ καὶ σὲ διατάσσω νὰ ἐπανεέλθῃς εἰς τὴν πατριδα σου χωρὶς νὰ ἀγωνιῇς. «Διότ' ἔὰ εἶμαι μαζί σου. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἐπαυερῶσθην εἰς σὲ εἰς τὸν ἱερὸν ἀκείνουν τόπον, ὅπου ἐστῆρες στήλην, τὴν ὅπου ἔχουρες ἐξ ἑλκίων καὶ ἔκανες τάξιον.³⁶ Ὑπενθυμίζε εἰς αὐτόν τὸ τάξιμον καὶ τὴν ὑπόσχεσιν τὴν ὅπου εἶκομε τότε. Ποιον δὲ ἦτο τὸ τάξιμον, «Ὅτι ἡ' Ἀπ' ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ὅσα θὰ μοῦ δοῖς, ἐγὼ θὰ σοῦ προσφέρω τὸ ἐν δόκον.³⁷ Διότ' τότε (ὅταν ἔλεγεν αὐτά), τίποτε δὲν εἶχε καὶ σὺν πρόσφυξιν ὡδοποροῦσε διὰ τοῦτο λέγει. «Ὅταν ἐυφρανίσθην εἰς σὲ ἔκαμες τάξιον λέγων.³⁸ Ἄ ἡ' Ἀπ' ὅλα τὰ ἀγαθὰ ὅσα θὰ μοῦ δοῖς, ἐγὼ θὰ σοῦ προσφέρω τὸ ἐν δόκον. Μὲ τὸ τάξιμον αὐτὸ καὶ τὴν ὑπόσχεσιν προσεδήλωνες καὶ τὴν ἰδὴν μου δύνουμι διότ' μὲ τοὺς ὁφθαλμούς τῆς πίστεως προέβλεπες τὸν μελλοντικὸν πλοῦτον τοῦ θὰ σοῦ συνέδωκεν· τώρα δὲ πού πρέπει νὰ πραγματοποιηθῶν ἔκκειται πρὸς σοῦ εἶται, ἡλὸς ὁ καρδὸς τοῦ σὲ καλεῖ νὰ ἀπὸληρωσῃς καὶ σὺ τὸ τάξιμόν σου. Ἐπιστρέψε τώρα λοιπὸν, λέγει ἡ Γραφή, «Σῆκω καὶ φύγε ἀπὸ τὴν χώραν αὐτὴν καὶ πῆγαινε εἰς τὸν τόπον ὅπου ἐγεννήθης, ἐγὼ δὲ θὰ εἶμαι μαζί σου.³⁹ Ἐγὼ παντοῦ θὰ εἶμαι μαζί σου καὶ ἐγὼ θὰ σοῦ κάμω τὴν δόξα μου, ὅταν ἐκτελέσῃς καὶ καὶ σὲ ἐλάτῃ εἰς τιποτα διότ' ἡ δεξιὰ μου θὰ γίνετα διὰ σὲ οὐκ ἐπι.⁴⁰

«Ὅταν ἤκουσαν αὐτὰ ἡ Ραχὴλ καὶ αἱ περὶ αὐτὴν γυναῖκες εἶπον εἰς αὐτὴν ἢ «Μήπως καὶ ἔχουμε τάχα ἡμεῖς μεριδίον ἢ κληρονομίαν εἰς τὸ πατρικὸν μας σπῆτι; Δὲν μᾶς ἐθεωροῦσαν ὡς ξένους; Αὐτὸς μᾶς ἐπώλησε καὶ κατέφαγε ἀδικῶς καὶ παρανόμως τὰ χρήματά μας. Ὅλον τὸν πλοῦτον καὶ τὴν τιμὴν, ποῦ ἀφῆρσαν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν πατέρα μας, ἔδωκεν σὲ σένη.⁴¹ Πρόδξε λοιπὸν τώρα, ὅσα σοῦ εἶπεν ὁ Θεός.»⁴² Παρατήρησε ὅτι καὶ αὐτοὶ ἀκολούθουν τὴν γνώμην τοῦ Θεοῦ καὶ προσάγουσι ἐπιχειρήματα ἀναντίρρητα. «Διότι λέγει, μήπως ὑπάρχει ἀκατή τι τὸ κοινὸν μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ πατρὸς μας, διότι μὴν φορὰν μᾶς ἐπώλη-
 36 Γεν 31, 13.
 37 Γεν 28, 22.
 38 Γεν 31, 13.
 39 Σημειωτέον ἐν εἰ, τὴν ἢ Διὰ τὴν ὅσον τὸν Ὁ Λόγον καὶ εἰς τὸν ἑβραϊκὸν τὸν ὅσον λέγει, «ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τὰ τέκνα μας» ἔμεινεν εἶναι καὶ τὰς γυναῖκας ἡμῶν.)
 40 Γεν 31, 14-16.

σε τὸν πλοῦτον τοῦτον καὶ τὴν τιμὴν, ποῦ ἀφῆρσαν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν πατέρα μας καὶ ἔδωκεν σὲ σένη, ἡμεῖς δὲ τὸν ἔχουμεν καὶ τὰ τέκνα μας.»⁴³ ἢ Μὴ ἀρνησάμεθα λοιπὸν οὐτε νὰ ἀναβαλλῇς, ἀλλὰ νὰ κἀνῃς ἔκκειναι τὰ ὅπου σὲ διέταξεν ὁ Θεός. «Τώρα, λοιπὸν, πράξε ὅσα σοῦ εἶπεν ὁ Θεός.» Ἀφοῦ ἤκουσε αὐτὰ καὶ Ἰακώβ ἐσκήνωσεν, ἐπέφη τὰς γυναῖκας τοῦ καὶ τὰ παιδία τοῦ, τὰ ἐφόρτωνεν εἰς τὰς κωμήλους καὶ ἐπέφη ὅλα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ καὶ ὅλα τὰ πράγματά του, τὰ ὅποια ἀπέκτειναν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν πατέρα τοῦ ὁ πατήρ.⁴⁴ Πρόδξε τὴν ἀνδρείαν τῆς ψυχῆς τοῦ δικαίου, πῶς, ἀφοῦ ἔδωκεν καὶ φόβον καὶ ἀγῶνα, ὑπῆκουε εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Κυρίου. Διότ' ὅταν εἶδεν, ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ Λάβαν δὲν ἦτο σωστὴ δὲν κατεδέχθη πλεον, ὅπως καὶ προηγουμένως νὰ ἐρωτήσῃ αὐτόν, ἢ ἀλλὰ ἐπρωματό- ποιε ἐκεῖνο τὸ ὅπου ὑποσχεσάμεθα ὑπὸ τοῦ Κυρίου. Ἀφοῦ ἔλαβε λοιπὸν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παῖδιά του ἐξέκ- νησε!

«Ὁ Λάβαν δὲν, λέγει ἡ Γραφή, εἶχε μεταξὺ δὲ νὰ καυρώσῃ⁴⁵ τὰ πρόβατα αὐτοῦ ἢ Ραχὴλ δὲ ἔκλειπε τὰ εἰδωλόλατρά καὶ ἀγαλμάτια⁴⁶ τοῦ πατρὸς τῆς.»⁴⁷ Τοῦτο δὲ δὲν ἀναφέρεται ἀπλῶς (ὑπὸ τῆς Γραφῆς) ἀλλὰ διὰ νὰ γνωρισάμεν ὅτ' ἀκόμη ἠκολούθουν τὰ πατρικὰ ἔθνη καὶ διὰ τοῦτο ὑπερβολικῶς ἐδεικνύουν λατρείαν πρὸς τὰ εἰδω-
 41 Διότ' οὐκ ἐμὸν, ποῖον ἐπιμέλειαν αὐτῇ ἔδωκεν, ὥστε κανένο ἄλλο ἀπὸ τὰ πατρικὰ ἔθνη νὰ μὴ ἀναφέρεται ἀλλὰ τὰ εἰδωλόλατρά καὶ ἀγαλμάτια μόνον καὶ τοῦτο τὸ ἔκανε κρυφὰ ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς, διότ' ἐκεῖνος δὲν θὰ ἐπέ-
 42 τρεπε νὰ συμψῇ αὐτὰ ἢ ἡ' Ἀπεκρύψε δὲν, λέγει ἡ Γραφή, «ὁ Ἰακώβ τὴν ἀναχωρήσιν του καὶ ἀπέφυγε νὰ ἀναγγε-
 43 λῇ εἰς τὸν Λάβαν τὸν Σὺρον ὅτι φεύγει, ἀπὸ ἐκεῖ διὰ τὴν πατριδα τοῦ. Καὶ ἐφυγε κρυφῶς καὶ οὕτως καὶ ὅλα τὰ ὑ-
 44 πάρχοντά του καὶ διέβη τὸν Εὐφράτην ποταμὸν καὶ κα-
 45 τησθῆναι ταχέως εἰς τὰ ὄρη Γαλαὰδ»⁴⁸ ἢ ἔκτειλε καὶ ἔ-
 46 1 Γεν 31, 17-18.
 47 1 Γεν 31, 19-20.
 48 1 Γεν 31, 20-22. Τὸ ὅσον Ἰακώβ ἐφύγετα, πρὸς τὰ ἑσπέρεια τοῦ Ἰερδάνου, ἀνεκινῶμεν ὁρμήν, καὶ νοσῶν, τοῦ περικυτῶν αὐτοῦ Ἰακώβ.

δὲ τὴν μεγάλην πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, πὺς μέχρις οὗτοι ἀπεμακρυνθῇ ὁ δίκαιος δὲν ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Λάβαν νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἰακώβ. Διότι, μετὰ ἀπὸ παρέλευσιν τριῶν ἡμερῶν ἀπηγγέλθῃ εἰς τὸν Λάβαν ἡ ἀναχώρησις τοῦ Ἰακώβ.⁴⁶ 554 Α. «Καὶ ἀπὸ παρέλευσε μᾶζι, τοῦ θλούς τοὺς συγγενεῖς τοῦ καταδιώξαν αὐτὸν ἐπὶ ἐπτά ἡμέρας, καὶ τὸν ἐπρόφασεν εἰς τὸ ὄρος Γαλαὰδ». 555 Κύτταξε πάλιν τὴν ἀντίφασιν τοῦ Θεοῦ φροντίδα. Διότι κείνος ὁ ὁποῖος εἶπε, «ὡς ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν πατρίδα σου, καὶ εἶμαι μαζί σου», αὐτὸς καὶ πάλιν δεκνύει τὴν πρόνοιάν του. Δὲν εἶδε δὲ ὁ Λάβαν καταδιώκει τὸν δίκαιον, μετὰ πολλὴν ἀνακρίτησιν καὶ ὅτι ἤθελε τρόπον τινὰ νὰ τὸν τιμωρήσῃ διὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ φανερωμένου τὴν νύκτα εἰς τὸν Λάβαν ἐν ὁρισμένῳ. «Ἐνέφανσθη δὲ ὁ Θεός», λέγει ἡ Γραφή, «τὴν νύκτα εἰς τὸν Λάβαν τὸν Συρον καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν» 556 «Πρόσεξε τὴν συγκοπήσασα τοῦ Θεοῦ ὅτι ἐνέκα τῆς φροντίδος τοῦ διὰ τὸν δίκαιον καὶ μετὰ τὸν Λάβαν συζητῇ δὲ νὰ τὸν καθυστερήσῃ καὶ τὸν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν ἐναντίον τοῦ Ἰακώβ ἐχθρὸν καὶ δάσιν» 557 «Πρόσεξε, νὰ μὴ εἴπῃς κατὰ τὸ ἀπειλητικὸν κατὰ τοῦ Ἰακώβ» 558 «Πόσον μεγάλη εἶναι ἡ καλωσύνη τοῦ Κυρίου. Ἐπειδὴ ἐβλέπε αὐτὸν νὰ σπεύδῃ νὰ φιλοκτήσῃ καὶ νὰ θέλῃ νὰ ἀνελκύσῃ κοπὰ τοῦ δικαίου μετὰ τὰ λόγια τοῦ σταματῶν σχεδὸν τὴν σκέψιν καὶ λέγει «Πρόσεξε νὰ μὴ εἴπῃς κατὰ τὸ ἀπειλητικὸν κατὰ τοῦ Ἰακώβ» Οὕτως μετὰ λόγια, λέγει, νὰ ἐπισημάνῃς νὰ λυπηθῇς τὸν Ἰακώβ. Ὁ δὲ Λάβαν πρόσεξε, συγκράτησε τὴν κακίαν σου δάσιν καὶ ταῦτα τὴν ὁρμήν σου, ἐμπέδισεν τὴν παροργισμένην σου σκέψιν καὶ οὕτως μετὰ εὖ καὶ λόγον νὰ μὴ τοιμώσῃς νὰ λυπηθῇς αὐτόν. Παρηγόρησε πάλιν τὴν φιλικότητα τοῦ Θεοῦ δὲν δέχεται τὸν Λάβαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ σπίτι του, ἀλλὰ μόνον τὸν προέτρεψε νὰ μὴ εἴπῃ τίποτε τὸ φορτικόν, τίποτε τὸ διασάφιστον εἰς τὸν δίκαιον.

Διὰ ποῖον πρῶτον καὶ δευτ., διὰ νὰ μᾶλλον καὶ διὰ τῶν προόξεων αὐτῶν ὁ δίκαιος καὶ διὰ τῶν πραγμάτων πόσης προστασίας, ὅς αὐτὰ ἀπὸ τὸν Θεόν. Δὲν, ἐάν ἐπέστρεψεν ὁ Λάβαν, ἀπὸ τοῦ ὅτι ἤμπορούσε νὰ καταλάβῃ αὐτό,

46. Λέξ. Γεν. 31. 22
47. Γεν. 31. 23
48. Γεν. 31. 24
49. Γεν. 31. 25

(ἐπὶ τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ) ὁ Ἰακώβ ἢ αἱ γυναῖκες του. Καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτρέπε, εἰς αὐτοὺς νὰ παρακαλῇσιν. Δὲ καὶ μετὰ τὴν ἰδικὴν του γλώσσαν νὰ ἀμολογήσῃ τὰ ὅσα τοῦ Θεοῦ λεχθέντα εἰς αὐτὸν διὰ νὰ γίνῃ περὶ σότερον πρόβλημα καὶ ὁ δίκαιος διὰ τὴν ἀποδείξιν καὶ νὰ ἀδύνη δόξος, καὶ ἀπὸ μᾶλλον καὶ αἱ γυναῖκες τοῦ πόσης προστασίας ὁρίζεται ὁ Ἰακώβ ἀπὸ τὸν Κύριον τῶν θλυν, ἀποδείξουσιν τὴν πατρικὴν πλάνην καὶ θαυμάσουν τὸν δίκαιον, καὶ ἐνέκα τούτου δεσχεθῶν ὁρίζεται τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Διότι ἐάν ἦσαν ἀληγότερον πιστευτὰ καὶ λόγια τοῦ Ἰακώβ ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Λάβαν, ὁ ὁποῖος ἀκόμη ἐσέβετο τὰ εἶδωλα. Διότι αἱ ἀμολογίαι τῶν ἀπίστων καὶ τῶν ἐχθρῶν τῆς εὐσεβείας ἔχουν πολλὴν ἀξιοπιστίαν.

Βάδα καὶ τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐπνοητικῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ, ὅταν καὶ τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἀληθείας τοὺς μετατρέτῃ καὶ αὐτοὺς εἰς μάρτυρας τῆς ἀληθείας καὶ μετὰ τὴν ἰδικὴν των γλώσσαν τὰ ἴδια ὑποστηρίζουν.

«Κατέφθοσιν δὲ ὁ Λάβαν τὸν Ἰακώβ. Ὁ Ἰακώβ εἶχε στήσει τὴν σκηνήν του εἰς τὸ ὄρος Γαλαὰδ καὶ ὁ Λάβαν κατεσκήνωσε τοὺς συγγενεῖς του εἰς τὸ ἴδιον ὄρος. Καὶ εἶπεν ὁ Λάβαν εἰς τὸν Ἰακώβ. Τί εἶναι, αὐτὸ πού ἐκαμες;» 559 «Κύτταξε, ὅτι ἡ ἐκ μερῶν τοῦ Θεοῦ διὰ σὴν κατεπράνε τὸν πολὺν ἐρεθισμὸν αὐτοῦ καὶ τὴν ὁρμήν του ἐχαινωσάσθῃ. Δι' αὐτὰ μετὰ πολλὴν ἡρεμίαν ὁμιλεῖ πρὸς αὐτόν, καὶ σχεδὸν ἀπολογούμενος δεκνύει πρὸς αὐτὸν καὶ πατρικὴν στοργήν. Δὲν εἶναι ἀπολαμβάνων τῆς ἐκ μερῶν τοῦ Θεοῦ φροντίδος 560 Α. ὅχι μόνον μποροῦμε νὰ ἀποφύγωμεν τὰς μηχανορραφίας τῶν κακῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀνήμερα θηρία ἐάν πέσωμεν δὲν θὰ ὑπαστῶμεν κανένα κακόν.

Πραγματικῶς, ὁ Κύριος τῶν θλυν δεκνύει τὴν ὑπεροχήν τῆς ἰδικῆς του δυνάμεως μετατρέτῃ καὶ τῶν θηρίων τὴν φύσιν καὶ μεταβάλλει αὐτὰ εἰς ἡμέρας πρόστασιν χωρὶς νὰ τὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν ὁρμήν ζωῆς, ἀλλὰ ἐνὶ τῇ ἀφῆνι νὰ διατηρήσῃ τὴν φύσιν των, τὰ κάνει νὰ δεκνύουν συμπεριφορὰν προσβάτων. Καὶ ὅχι μόνον εἰς τὰ θηρία δύναται νὰ ἴδῃ κανεὶς αὐτὸ ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ σποχέα τῆς φύσεως. Διότι ἐάν αὐτὸς θέλῃ καὶ τὰ σποχέα λησμονοῦν τὴν ἰδικὴν των ἐνέργειαν καὶ οὕτως ἡ φωτιά τὰς

60. Γεν. 31, 26-28.

Ιδιότητάς της επιδεικνύει. Β Καὶ αὐτὰ ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ μάθῃ καλὰ καὶ ἀπὸ τὸ περιστοτικὸν τῶν τριῶν παιδῶν καὶ ἀπὸ τὸν Δανιὴλ. Ὁ μὲν Δανιὴλ ἀπὸ τοὺς Ἰευντας περιστοχιζόμενος, ὡς νὰ εἶχε κυκλωθῇ ἀπὸ πρόβατα, τίποτε τὸ θυσιάζοντι δὲν ἔπαθε, διότι ἡ ἐξ οὐραὶς δύναμις ἀνεχάτιζε τὴν ἀγριότητά των. Διότι τὸ ὅτι, ὅν καὶ ἦσαν θηρία καὶ ἔμενον εἰς τὴν κατὰστασιν αὐτῆν, χωρὶς ὁμῶς νὰ ἐπιδεικνύουν τὴν θηριωδίαν των, ἀντελήφθησαν ἐξ αὐτῶν τῶν γεγονότων καὶ ἔκεινοι οἱ ὁποῖοι ἦσαν καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα θηρία ἀγριώτεροι.

Καὶ αὐτὰ ἔγινε διὰ μεγαλύτεραν ἐνοχὴν ἑκείνων, διότι ἔκεινοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν ἐλπίδα διὰ τῆς λογικῆς, ὑπερέβησαν ὡς πρὸς τὴν σκληρότητα καὶ τὰ ἀγρία θηρία. Καὶ ἐβδόσκοντο ἀπὸ τὰ γεγονότα ὅτι ἔνθα τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ, τὸν ὁ κακὸν τὰ θηρία ἐσεβάσθησαν. Ὁ καὶ δὲν ἐταλμῆσαν νὰ τοῦ ἐγγίξουν τὸ σῶμα, ἐνῶ αὐτοὶ συμπεριφερόμεθα χειρότερα ἀπὸ τὰ θηρία. Καὶ δὲ νὰ μὴ νομῶσιν ὅτι κατὰ τὸ φροντιστικὸν ἔγινε, ἀπὸ ἑκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀρριφθῆσαν κατόπιν εἰς τὸν λάκκον ἀντελήφθησαν ὅτι, διὰ μὲν τὸν δικαῖον ἐμψυχῶντο τὴν ἡμερότητα τῶν προβάτων καὶ ἐδεχνοῦσαν τὴν φωνὴν των ἐν τῷ δὲ ἑκείνων, οἱ ὁποῖοι κατόπιν ἐρροφθῆσαν ἐδεχον τὰς ἰδιότητας τῆς ἀγριότητος των. Ἔτσι καὶ εἰς τὴν κἀμινον τοῦ πυρός συνέβη. Ἐκείνους μὲν οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐντὸς καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς φωτιᾶς τοὺς ἐσέβητο ἡ φυσικὴ αὐτῇ δύναμις καὶ δὲν ἐνεργούσιν ὡσάν φωτιά, ἀλλὰ οὐκ ἡ ἀδυσμύχνη ἡ ἐνέργειά του, ἔτσι ἔμπνε χωρὶς βλάβην τὰ σώματα αὐτῶν των παθόντων. Β καὶ οὕτως τὰς τρεῖς των ἐτάλμῆσε νὰ ἐγγίξῃ, ὡσάν ἀπὸ κάπορου διαστάθην νὰ ἐμποδίζετο τὸ στο χεῖον νὰ δεῖχῃ τὴν ἐνέργειάν του. Ἐκείνους δὲ οἱ ὁποῖοι ἔξω ἀπὸ τὴν κἀμινον ἔμενον κατέστρεψε, καὶ μετὰ τὰ δύο ἀποδεικνύουν τὸ περιστοιχισμὸν τῆς θεϊκῆς δυνάμεως, δηλαδὴ, καὶ μετὰ τὸ ὅτι τοὺς ἐντὸς τῆς κἀμινου ἀφύλλατε ἀδελφεὶς καὶ μετὰ τὸ ὅτι ἑκείνους τοὺς ἔκτος τῆς κἀμινου κατέστρεψε. Ἔτσι, συμβαίνει ὅταν ἀπολαμβάνωμεν τὴν ἐξ ὕψους προστασίαν, δὲ μόνον ἑκείνων οἱ ὁποῖοι δέονται ἐχθρῶς ἀπεναντίας διαφευγόμεν τὰς μηχανορραφίας, ἀλλὰ, καὶ ὅν, ἀκόμη πείσωμεν εἰς αὐτὰ τὰ θηρία τίποτε τὸ κακὸν δὲν θὰ πάθωμεν. Διότι τὸ χεῖρ τοῦ Θεοῦ τὰ ὁποῖα εἶνα ἰσχυρότερον ἀπὸ ὅλα, ἔστω ἀπὸ παντὸς μᾶς προβάλλει μετὰ πολλὴν ἀσφάλειαν καὶ μᾶς καθ' ὅσα ἀκαταβλήτους.

Αὐτὸ ἀκριβῶς συνέβη καὶ μετὰ τὸν δικαῖον αὐτὸν Πρα-

γματικὰ, ἑκεῖνος, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν μεγάλην ὁρμὴν ἤθελε νὰ συλλάβῃ τὸν Ἰακώβ, καὶ νὰ ζητήσῃ ἱκανοποιήσασθαι διὰ τὴν ἀνοχώρησιν αὐτοῦ, ὅχι μόνον τίποτε τὸ θαρρὺ καὶ δυσάρεστον δὲν λέγει, ἀλλὰ, ὅπως ἀκριβῶς ὁ πατὴρ, συνομιλεῖ, μετὰ τὸ παιδί του, ἔτσι, καὶ αὐτὸς μετὰ μεγάλην ἐπιείκειαν τοῦ ἀπειθῆναι τὸν λόγον καὶ τὸν ἐρωτᾷ. «Διότι τὸ ἔκανες αὐτό. Διότι κρυφὰ ἔφαγες.»⁵¹ 554 Α Παρατήρησε πῶς ἑκεῖνος ὁ ὁποῖος ὅπως ἀκριβῶς τὰ θηριον εἶχεν ὀργισθῇ ἡμεῖς τὴν γλυκύτητα τῶν προβάτων. «Διότι κρυφῶς ἐτραπέτευσας καὶ μετὰ ἐκλεψας καὶ ἀπήγαγες, καὶ σου τὰς θυγατέρας μου ὡς νὰ συνέλαβες αὐτάς ἀκροατοὺς εἰς πόλιν μου»⁵² Ἐννοῶντος εἶπε τὸ ἔκανες αὐτό, τὸ ἐνόησας, διότι, τὸσον κρυφὰ ἀπεδήμησας, ὅτι, ἔαν μοῦ ἔλεγες ὅτι εἶχες ἀποφασίσαι νὰ φύγῃς, θὰ σὲ προέπειπα μετὰ πολλὴν συνοδείαν καὶ χαρὰν. Διότι ἔάν σου ἐγγυώριζα, εἶπον, θὰ σὲ προέπειπα μετὰ μουσικὰ ὄργανα καὶ τρυφάναι καὶ καθάραι.⁵³ «Δὲν ἀξιώθηκα νὰ ἀσπασθῶ τὰς θυγατέρας μου. Ἐννοῶντος εἶπε τοῦτον κατὰ ἕνα τρόπον ἀπαρκεῖται καὶ παραβλητικὸν δὲ ἡμῖν.⁵⁴ Βλέπεις λοιπὸν, κατὰ ποῖον τρόπον ἐλέγχει τὸν αὐτὸν τοῦ Β καὶ ὁ ἴδιος ὁρῶμεν ὅτι αὐτὸς μὲν κακῶς προετοιμάζεται νὰ συμπεριφερθῇ εἰς τὸν δικαῖον, ἡ δὲ πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἡμποδισαὶ αὐτὸν ἀπὸ τὴν ὁρμητικὴν διαθέσιν. «Ἐχω τὴν δύναμιν», εἶπεν, ἡνὰ σὲ τιμωρήσω. Δὲν σοὺ κἀμινῶ διὸς κανένας κακόν, διότι ὁ Θεός, τοῦ πατρός μου, μοῦ ὤμωσεν χθὲς λέγων, Φυλάττω, μήπως τυχόν, εἴπῃς λόγος ἐχθρὸς καὶ ὅπως ληπτικὰ ἐνῶνται τοῦ Ἰακώβ.»⁵⁵ Κατὰλαβε πόσῃ παρηγορίᾳ ἐπροξένησεν εἰς τὸν δικαῖον αὐτὰ τὰ λόγια καὶ ἀκούσθαι πῶς αὐτός⁵⁶ ἑκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀσκέπτιστο ἐνόησεν τοὶ ἐξέφρασε, καὶ δὲ ποιῶν σκοποῦν ἀσκέπτιστο νὰ τὸν συλλάβῃ καὶ ὅτι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ἡμποδισεν αὐτὸν νὰ κώη πράξεις ἑκείνα τὰ ὁποῖα ἑκείνῳ ἐκείνῳ ἐνόησεν αὐτοῦ. «Ὁ δὲ Θεός, τοῦ πατρός σου», λέγει, Ὁ βλέπει ὅτι καὶ ὁ Θεὸς ὁ Λάβων δὲν ὠφελήθη ὄλγον ἀπὸ τὰ γεγονότα αὐτά, διότι ἔλαβε μεγάλην ἀπόδειξιν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα τοῦ ἐλέ-

51. ἁπ. 31. 36.
52. Γεν. 31. 28.
53. Πρβλ. Γεν. 31. 27.
54. Γεν. 31. 28.
55. Γεν. 31. 28.
56. Διηγήσῃ, ὁ Λάβων.

χθήσαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ σὺ εἶπεν, τοῦτο ἀπεφάσεις καὶ ὁ Θεὸς εἶναι ἐκείνος ὁ ὁποῖος τόσον σὲ ἐπροστάτευσε· «καὶ τώρα ἔχεις πλεόν ἀναχωρήσει, διότι σφοδρῶς ἐπεθύμησας νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς σου. Διὰ τὴν δὲ ἡμετέραν τὰ ἀγαθὰ τῶν θεῶν μου.»⁶¹ Ἄς εἶναι εἰπὼν αὐτὸ ἐξου ἀπεφάσεις καὶ ἐκρινες νὰ ξαναγομώσης εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς σου διὰ τὴν δὲ ἡμετέραν τὰ ἀγαθὰ τῶν θεῶν μου. Πόσῃ ὑπερβολικῇ ἀπερισκέψῃ δεικνύει. Τέτοιο ὁ λόγος εἶναι οἱ θεοὶ σου ὥστε νὰ εἶναι δυνατόν νὰ κλαπῶν δὲν ἐντρέπεται νὰ λέγῃς· «Διὰ τὴν ἐκλείψας τοὺς θεοὺς μου.» Ὁ Κύριός σου μεγάλη ἦταν ἡ πλάνη ἐκεῖνο οἱ ὁποῖοι ἔχουν τιμηθῇ διὰ τῆς λογικῆς νὰ λατρεύουν ζῶλα καὶ λῆθους. Καὶ οἱ μὲν θεοὶ σου, ὦ Λάβαν, οὔτε εἶπεν ἐπύρετο νὰ κλαπῶν ἡδυνήθησαν νὰ ἀμυνθοῦν διότι πῶς ἦταν δυνατόν νὰ ἀμυνθοῦν αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦνται ἀπὸ λίθων. Ὁ δὲ Θεὸς τοῦ δικαίου καὶ χωρὶς νὰ τὰ γνωρίζῃ ὁ δικαίος, τὴν ἰσχυρίαν σου ὁρμήν ἀνεγνώσκει. Καὶ δὲν κατέλαβεν οὐδὲν τὸ μέγεθος τῆς πλάνης, ἀλλὰ καὶ κατηγόρει τὸν δικαίον διὰ κλοπῆν. Διότι διὰ τοῦτον λόγον θὰ κατεβῇ το ὁ δικαίος νὰ κλέψῃ τὰ ἀγαθὰ τῶν θεῶν. Τὰ ὅποια ἀπεστρέφεται ἀκόμῃ δὲ ἀπὸ ἐγνωρίζον διὰ τὴν ἡσαν ἀναστροφήν λῆθους. Ἀλλὰ οὐτὰ ἀφου ἤκουσεν ὁ ὁκωδὶς με πολλὴν ἐπιεικείαν πρῶτον μὲν ἀπολογεῖται, διὰ τὰ ἀνωτέρω ἐγκλήματα καὶ κατόπιν δοκιμάζει νὰ ἐρευνησῇ διὰ τοὺς κλαπέντας θεοὺς «Διότι ἀσκερτήν» λέγει, «ὅτ, ἐάν σου ἀνεκοινωνῇ τὴν ἀναχωρήσιν μου, ὥστε σὺ θὰ μὲν ἀρατοῦσας τὰς θυγατέρας σου καὶ θὰ τὰ ὑπάρχοντά μου.»⁶² Ἐπεὶ δὲ λέγει, σὲ ἐβλῆστον νὰ μὴ διακίησας φιλικῶς πρὸς ἐμὲ, εὐρισκόμουν εἰς ἀγωνίαν μήπως ἐπιχειρήσῃς νὰ μὲν πάρῃς τὰς θυγατέρας σου καὶ τὰ ὑπάρχοντά μου καὶ νὰ μὲν στερήσῃς τὰ ἱδικά μου, ὅπως ἀκρωθῇς καὶ προηγουμένως εἶχες κάνει. Αὐτὸν λοιπὸν ἡ αἰτιατικὴ ὁφείδως, με ἔκανον νὰ θυμῶ κρυφά· «Εἰς ὅσον λοιπὸν θὰ εὐθρῇς τοὺς θεοὺς σου δὲν θὰ ζήσῃ, ἀλλὰ θὰ φανεωθῇ ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν μου.»⁶³ Βλέπεις, ὅτ ὁ ὁκωδὶς ἠγνώσει τὴν κλοπὴν, ἡ ὁποία ἔγινε ἀπὸ τὴν Ραχήλ.⁶⁴ Διότι πρόεξε με πῶς σφοδρότητα ὀρίζῃ τὴν τιμωρίαν δι' ἐκείνον, ὁ ὁποῖος ἔκανε τὴν κλοπὴν· «Εἰς ὅποιον θὰ βρεθῶν εἶπεν, δὲν θὰ

61. Γεν. 31, 32.
62. Γεν. 31, 33.
63. Γεν. 31, 34.

ζήσῃ, ἀλλὰ θὰ φανεωθῇ ἐνώπιον δλων ἡμῶν». Ὅχι μόνον εἶπεν, ἐπειδὴ ἐκλέψε, ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τῆς κλοπῆς ἀποδείκνυε τὴν πλάνην του. «Ψάξε, λοιπὸν, τί ἀπὸ τὰ ἱδικά σου πράγματα ὑπάρχει εἰς τὰ ἱδικά μου καὶ πάρε τοι.» Ἐρωτησας, λέγει, ἐάν ἐπύρε καὶ ἐπὶ ἐκεῖνα ποῦ δὲν ἔπρεπε νὰ πάρω. Διὰ τίποτε ἄλλο δὲν ἡμπορεῖς νὰ με κατηγόρησας, παρὰ μόνον διὰ κρυφά ἐφυλά καὶ αὐτὸ τὸ ἔκανον, ὅχι με τὴν θυλίαν μου. ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐβλῆστον τὴν ἀδικίαν σου καὶ ἀποθήκην μήπως θελήσῃς, δταν μάθῃς τοῦτο, νὰ μὲν πάρῃς καὶ τὰς θυγατέρας σου καὶ τὴν ἄλλην περιουσίαν. ὅταν δὲν ἐνεκάλυψε τίποτα εἰς αὐτόν, δὲν ἐγνωρίζον ὅτι ἡ αἰσχυρία του ἡ Ραχήλ εἶχε κλέψῃ τὰ εἰδωλολατρικά ἀγαθὰ. Εἰσῆλθε δὲ ὁ Λάβαν εἰς τὴν σκηνὴν τῆς Λίας ἡρουνῆσε καὶ δὲν εὐρῆκε τίποτα. Εἰσῆλθε δὲ καὶ εἰς τὴν σκηνὴν τῆς Ραχήλ. Ἡ Ραχήλ ὁμῶς ἐπύρε τὰ εἰδωλολατρικά ἀγαθὰ τὰ ἐποδοστήσῃν εἰς τὰ σῶματα τῶν καμήλων καὶ ἐκάθησεν ἐπάνω εἰς αὐτὰ καὶ εἶπεν εἰς τὸν πατέρα τῆς Μηδρῆς ἐναντίον μου, κύριε, παρὰ κάθω. Δὲν ἡμπορῶ νὰ σηκωθῶ ἐπάνω, διότι μὲν στυβαίνου τὰ σῶματά μου εἰς τὰς γυναῖκας σου ὡς ὁμοῖον.⁶⁵ Ὁ Λάβαν ἡρουνῆσε δὲ τὴν σκηνὴν καὶ δὲν εὐρῆκε τὰ εἰδωλά.⁶⁶ Μεγάλῃ ἡ σύνεσις τῆς Ραχήλ διὰ τῆς ὁποίας ἡμπορεῖς νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Λάβαν. Ἄς το ἀκούσῃς αὐτὸ ἐκείνο οἱ ὁποῖοι ἐπικένουν εἰς τὴν πλάνην ἀκόμῃ καὶ λατρεύουν τὰ εἰδωλά. «Ἐτοσθε τῆς τοῦς θεοὺς» λέγει· καὶ τὰ ἀπὸ τὰ σῶματα τῶν καμήλων καὶ ἐκάθησεν ἐπάνω εἰς αὐτοὺς. Τὸ πῶς γελοῖον ἀπὸ τὰ γεγονότα αὐτὰ ὑπάρχει, ἔκείνο οἱ ὁποῖοι ἐπικένουν εἰς τὴν λογικῆς καὶ οἱ ὁποῖοι ἤξωθησαν τόσον μεγάλης ὑπολήψεως ἐκ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ, καταδεχόμενα νὰ λατρεύουν ἀναστροφῇ λῆθους καὶ δὲν ἀποκρύπτου τὰ ἀσθενήματά των, ὥστε ἐννοοῦν τὴν τόσον μεγάλην ἀνομοίαν, ἀλλὰ, ὅπως τὰ ζῶα, ἔτσι ὁδηγοῦνται ἀπὸ τὴν συνήθειαν.⁶⁷

Ὁ δὲ αὐτὸν τὸν λόγον καὶ ὁ Παῦλος εἶπεν, δταν ἐγραφε εἰς τοὺς Κορινθίους· «Γνωρίζετε ὅτ, δταν ἦσθε ἐθνοὶ καὶ παρεσύρεσθε πρὸς τὰ εἰδωλά τὰ ἀφανῆ, σὺν νὰ σὰς τρεβόσας κάνετε, χωρὶς νὰ ἔχετε ἰδικὴν σας βούλησιν»⁶⁸

61. Γεν. 31, 32.

62. Σημειώματα τοῦ Λευτερίου 15, 19, 24 ἡ εὐρῆσκειν εἰς τὴν ἐμ-
πύρην πόσιν ἐβλεπε, το ἀνέλεστο, καὶ ὅσα, καὶ ἐρεπε νὰ τὴν ἐγγίσῃ.

63. Γεν. 31, 32, 33.

64. Α. Κορ. 1, 13, 2.

Και καλά γνώρισε τὰ εἰδωλα «ἄφρων». Σεῖς, οἱ ὅποιοι ἔχετε φωνὴν καὶ δὲν στερείσθε ἀκοῆς καὶ λογικῆς, ὁδηγεῖσθε πρὸς τὰ εἰδωλα, τὰ ὁποῖα οὐδεμίαν αἰσθησὶν ἔχουν σὺν τῇ εἰσθε δασκεῖται ὄντα. Καὶ ποίαις συγγνωμῆς ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ εἶναι δυνατόν νὰ τοῦχοι οἱ παρόμοιοι ὁνθρωποὶ.

Ἄλλ' ἂν ἴδωμεν τί εἶπεν ὁ δικαίος, ἀφοῦ ἐπῆρε θάρρος ἀπὸ ἐκεῖνο που ἐμελολόγησεν ὁ Λάδων καὶ εἰς τὰ ὁποῖα δὲν εὐρίσκετο κοίμῃαν λογικὴν αὐτὸν τῆς ἐναντίου του κατηγορίας. Ἐξέμωσε δὲ ὁ Ἰακώβ καὶ ἀπηύθυνε ὁρμητικὰς παρατηρήσεις εἰς τὸν Λάδων καὶ εἶπεν.⁶⁴ Παρατήρησε ὅτι καὶ μετὰ τὴν διαμάχην ἀποκαλύπτεται τὴν ἀρετὴν τοῦ ἑαυτοῦ εἶναι τὸ ἀδίκημα μου, λέγει, «καὶ ποῖον τὸ σφάλμα μου, δὲ τὰ ὁποῖα μετὰ τὴν ἐξέμωσιν ἐρχόμενος διπλοῦν μου».⁶⁵ Διὰ ποῖον πράγμα λέγει, μετὰ τὴν ἐξέμωσιν μετὰ κατεδύξες, Διὰ ποῖον ἀδίκημα μετὰ κατηγορίας, Ποῖον τὸ ἀμάρτημά μου. Καὶ ὅχι, μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ τὴν προσβολὴν μου ἔκανες, ὥστε νὰ ἐρειψῇς ἐπ' αὐτὴν ὅσα ὑπάρχουν εἰς τὴν σκευὴν μου. Τί εὐρίσκες εἰς τὰ πράγματά μου ἀπὸ ὅλα τὰ σκευὴ τοῦ οἴκου σου, Ἀνάφερε ἐξω ἐνώπιόν των ἰδικῶν μου καὶ τῶν δικῶν σου, τὰ παρόπανά σου καὶ ἂς κρίνῃ αὐτὸν αὐτὸς ὁ Θεός μου.⁶⁶ Τόσον μεγάλην λέγει, ἔρευνα ἐν νῷ ἔκανες μήπως ἡμάρτησες ἐν ἑσέ, καὶ ποῖον νὰ μὴ εἶναι ἰδικόν μου ἢ νὰ ἀνίκη εἰς ἐσέ. Ἐάν πράγματι εὐρίσκες κατ' ἀνάμεσά μας παρουσιάσε το.⁶⁷ Ἀ διὰ νὰ δυνήθωμαι νὰ τὸ ἐξωρῶμαι οἱ ἰδικοί μου συντροφοὶ καὶ ἰδικοί σου ἀκόλουθοι. Ἐπεὶ δὲ εἶδες ὅτι δὲ ὅλα αὐτὰ ἦτο ἀνευθυνὸς μετὰ μεγάλην παρησίαν ἐξιστορεῖ τὴν εὐνοϊκὴν διάθεσιν, τὴν ὁποῖαν καὶ ἔδωκεν τὸν χρόνον, τῆς ἐκεί ἐκατοντήτος τοῦ ἔδειξε καὶ λέγει «Ἐἴκοσιν ἔτη σὲ ἐδούλευσας».⁶⁸ Ὑστερὰ ἀπὸ τὸν κόπον τῶν πολλῶν ἐτῶν ἡμῶν ἄξιός τις ἔσται προσθελητικῆς συμπεριφορᾶς, «Ἐἴκοσιν ἔτη σὲ ἐδούλευσας». Σήμερον ἔχω εἰκοσὶ ὀκτάληρα ἔτη εἰς τὸ σπιτὶ σου. Ἐὰν πρόστά σου, καὶ οἱ αἰγες σου ὑπολογίσανται καὶ ἐπαλλαπλασιασθῶσιν, διότι δὲν ἔμελλον στείρεα Κριὸς ἀπὸ τὰ

64. Γεν. 31, 36.

65. Γεν. 31, 36.

66. Γεν. 31, 37.

67. Γεν. 31, 38.

68. Ὁ Ἰακώβ ἐμφανίζῃ ἐν τῇ ἐξέμωσιν τὸν ἑαυτοῦ τοῦ ὧν, αὐτὸν ἔτι μετὰ τὴν ἐξέμωσιν τὸν Λάδων, αὐτὸν ἐρευνᾷ νὰ ἀποκαλύψῃ κατὰ ἐκείνην τὴν καὶ ἂν ἐκείνην τὴν ἐρευνᾷ.

πρόστατά σου δὲν ἔραγον. Δὲν σοὶ προσέκομις ποτὲ πρόβατον ἀπαρχῆθεν ἀπὸ θηρίου λόγῳ ἀμελείας μου. Σοὺ ἐπέστρεψα εἰς θάλασσαν μου, ὅτι ἐκλείποντο ἐκ τῶν προβάτων σου ἡμέραν ἢ νύκτα. Β Διὰ τὴν φύλαξιν τῶν προβάτων σου κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκατόμην ἀπὸ τὴν ἑσπέρην καὶ τὴν νύκτα ὑπέφερα ἀπὸ τὴν πανγῶν. Ἦτο ἀδύνατον νὰ κλείσω μὲν τὴν νύκτα.⁶⁹ Ἐξέχουρες λέγει τοὺς κόπους τοὺς ὁποῖους ὑπέφερα θύσκων τὰ πρόστατά σου καὶ τὰς αἰγας σου. Μήπως μπορεῖς νὰ με κατηγορήσῃς ὅτι κάποτε τὰ πρόστατά σου ἢ αἱ αἰγες σου δὲν ἐτεκνοποίησαν; Κῦρταξ, πόσῃν εὐλογίᾳ ἐλάβε τὸ σπιτὶ τοῦ Λάδων ἐνεκα τῆς εἰς αὐτὸ παρουσίας τοῦ Ἰακώβ. Αὐτὸ δὲ εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀνυποῦσιν ὄντα, ἔλεγε, ἀνωτέρω «Σὲ εὐλόγησεν ὁ Θεός, μόλις ἐπατήσα τὸ πόδι μου εἰς τὸ σπιτὶ σου». Διὰ αὐτὸ κανένας δὲν δύναται νὰ τὸ ἀπατήσῃ ἀπὸ δουλείας. Διότι, ὅτε τῆς ποιμαντικῆς τέχνης εἶναι αὐτὸ ἔργον εἶναι ἔργον τῆς φύσεως. Ὁ Διὰ τούτου πρὶν ἀπὸ ὅλα, αὐτὸ προτάσας, καὶ ἀποδεικνύει μεγάλην τὴν φροντίδα ἢ ὅσα αὐτὸ ἐγίνετο ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὰ κοπάδια. «Κριὸς ἀπὸ τὰ πρόστατά σου δὲν ἔραγον» Μήπως μπορεῖς νὰ εἰπῇς ὅτι, σοὺ ἔραγον ποτὲ, ἔστω καὶ ἕνα κριὸν ἀπὸ τὰ πρόστατά σου, πράγμα τὸ ὁποῖον διὰ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ποιμένες εἶναι συνηθισμένον, «Δὲν σοὶ προσέκομις ποτὲ πρόβατον ἀπαρχῆθεν ἀπὸ θηρίου λόγῳ ἀμελείας μου». Ὅτε ὁ Ἰωὴ λέγει, ποτὲ σοὺ ἔραγον κριὸν ἀπὸ τὰ πρόστατά σου οὔτε κάποιον θηρίον ἡμάρτησες ποτὲ νὰ ἀφαιρήσῃ ἕνα πρόβατον. Μήπως σοὺ ἔφερα κανένα πρόβατον ἀπαρχῆθεν ἀπὸ θηρίου; Ἦ μήπως δὲν ἐλάμβανες καὶ ἡμέραν αὐτοῦ, οἱ ὅποιοι ἀφαιρῶνται, τὰ κοπάδια ὅτι προσκομίζουσιν εἰς τοὺς κυρίους των ζῶα ἀπαρχῆθεν ἀπὸ τὰ θηρία. Ἀλλὰ σὺ δὲ τιποτέ τιποτὸ δὲν θὰ ἡμάρτησῃς νὰ με κατηγορήσῃς ἢ νὰ ἀποδείξῃς ὅτι ἐγίνετο μέσα σὲ εἴκοσι χρόνια. Καὶ τί λέγων ἀπαρχῆθεν ἀπὸ θηρίου, Ὁ Ἀλλὰ οὔτε καὶ ἂν ἐκλείπῃ κατ' ἐσέ ὅπως συμβαίνει συνήθως, ἀρῶσα νὰ πέσῃ εἰς τὴν ἐπιληψίαν σου, ἀλλὰ ἐγὼ σοὺ ἐπλήρωσα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐκλείπτουσιν καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ κατὰ τὴν νύκτα. Καὶ συνεχῶς ὑπέφερα μετὰ γενναϊότητα καὶ τὸν καιρὸν ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν ἐσπέρην καὶ τὸ ψύχος τῆς νύκτας διὰ νὰ διαφυλάξω ὁλοκληρῶς τὰ κοπάδια σου. Καὶ ὅχι μόνον αὐτὸ ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ὁ

69. Γεν. 31, 38.

πνός ένεκα τής υπερβολικής φροντίδας τήν όποιαν έδε-
κυλον άπεμακρυνετο από έμείνα.

Είδες πόσην άγρυπνίαν ύποφέρει ο δασκάς Είδες τήν
συνεχή φροντίδα του. Ποίαν λοιπόν απολογία είναι δύ-
νατόν να έχουν εκείνοι, εις τούς όποιους έχε άναστέθ η
φροντίς των λογικών προδόντων και δεικνύουν πολλήν ά-
μέλειαν και ενώ κάθε ήμέραν, Έ όπως λέγει ο προφήτης,
άλλα μέν τα σφάζουν, άλλα δέ τα βλέπουν να τά τρωγουν
τά θηρία, κα' άλλα να κλέπτωνται από άλλους, δέν θέλουν
καμμίαν φροντίδα να δείξουν περί αυτών.⁷⁰ "Αν και εις
τήν προκειμένην περιπτώσει είναι όλγωτερος ο κόπος και
εόκολος η φροντίδα. Δότι όταν άποαιδεύετα η ψυχή, τό-
τε άπα τεταται μεγάλως σωματικός και ψυχικός κόπος.

Δότ πρόσεξε τί λέγει, εδ' α να φιλάσω τα πρό-
δατά σου έφλογίζουμαι κατά τό διάστημα τής ήμέρας ά-
πό τό καύμα τοῦ ήλιου κατά τήν νύκτα ξεπετάγεται από
τό ψυχός και έφρουγει ο ύπνος από τα μάτια μου. Ποίος
τώρα θα θυνηθί να ε'ππ, ότ, δια τήν αωτηρίαν έκένων
πού ποιμάνει.⁷¹ Α ανέλαβε τόσον μεγάλους κινδύνους
και τάλαιπωρίας, Έκ των σημερινών κανείς δέν θα έτόλ-
μα να τό ε'ππ. Εις τον Παύλον δέ μόνον τον διδασκα-
λον τής οικουμένης επιτρέπεται να λέγη τούτο με παρ-
ρησίαν και άκόμη περιοσότερον τούτου. Και πού λέγε η
Γραφή ότ ο Παύλος ύπέμεινεν αυτά, "Ακουε τον Ίδιον
πού λέγε «Ποίος άσθενεί και δέν άσθενώ και έγω, ποίος
σκαντάττει η πέφτει και δέν καιομαι, και έγω μέσα εις αὐ-
τήν τήν θλίψιν.»⁷² Νά πόση είναι η φιλοστοργία τοῦ πο-
μένος. Αι πτώσεις των άλλων, λέγει, μεγαλυνουν τούς
πόνους μου, τα σκεύεζα των άλλων ανάπτουν σε μένα
τό καμίν. τής λύπης. Αὐτόν πρέπει να ζηλεύουν όλοι όσοι
έχουν αναλάβει τήν προστασίαν λογικών προδόντων. Β κα' εις
μή γίνωτα, χειρότεροι έκεινοι που τόσον μεγάλη εαγρύπνη-
μα έδειξε δια τήν φροντίδα των άλογων και μάλιστα έπ, τό-
σο πολλά έτη. Δότ έκε', εις τα έλογα δηλαδή, και αν συμ-
βή κάποια άπερ σκεψία δέν ύπάρχει ελάδη ενώ έδω κα' αν
άκόμη εν λογικών προδόντων χαθή η πόση εις τα σύκια των
θηρίων, μεγάλη είναι η ζημία, περισσοτέρα η ελάδη άνυπο-
λόγηστη η τιμωρία. Δότ εάν ο Δεσπότης ήμων Χριστός δέν
ήρνέθθι να χύση τό αίμα του υπέρ αὐτοῦ, πώς θα ήμπο-

70 Πρβλ. Ίαδ. 92, 9 6.
71 Β' Κορινθ. 11 99.

ρέσει να κρηθί έξιος συγγνωμής έκείνος ο όποιος θα ήνε-
χεπο να περιφρονήτα, ο τόσον πολυ τμηθείς από τον Κύ-
ριον και δέν θα έπραττεν ότ, όποτε έξηριότατο έξ αὐτοῦ
διά τήν φροντίδα τοῦ προδόντου, "Ας γυρίσωμεν όμως εις
τήν συνέχε αν τοῦ λόγου. "Όλα αὐτά τα είκοσι έτη, λέ-
γε, έγω μένω εις τήν οικίαν σου. C Σε έδουλεύσα δεκατόσ-
σαρα έτη δια τας δύο θυγατέρας και ές έτη δια τα πρό-
δατά σου. Και παρ' όλα αὐτά δ' α τον μισθόν μου με ήπά-
τησες εις τον λογαρ ασμών και μου έδωκες καμμι ά δικα-
ριά πρόδοντα. Έάν δε δέν ήτο μαζί μου ο Θεός τοῦ προσ-
γόνου μου, Αδραψί κα, τοῦ πατρός μου, σσάκ, τώρα θα
με έδιωχνες με άδειανά χέρια. Τήν ταπεινώσιν μου όμως
ταύτην (έκ τής άδικίας σου) και τον κόπον μου είδεν ο
Θεός και δ' α τούτο σε ήλεγξε χέρις.⁷³ Πρόσεξε πώς αὐτά
τα όποια ωμολόγησε ο Λάβων έδωσαν θάρρος εις τον δι-
καίον και έλέγχε φανερά, τον Λάβων. Γνωρίζε, τοῦ λέ-
γε, ότ έπι είκασ έτη εν συνόλω σοῦ έδουλεύσα δ' α τας
θυγατέρας σου δέκα τέσσαρα, τα δέ υπόλοιπα δια τα πρό-
δοντα. D Και όμως καταδεχθής να μου κατακρατήσης τον
μισθόν μου και καθόλου δ' α τούτο δέν σε άσπηγώρησα,
Τούτο δε γνωρίζω, έπ' όσα συ ο Ίδιος όμολόγησες, ότ
εάν δέν με έδούθη ο Θεός, τον όποιον ελάτρευον ο Αδρα-
αμ και ο Ισαάκ, τώρα θα με έδιωχνες με άδειανά χέρια,
Έρημυν, και όλα ήμπορούσες να μου τα άπα ρέσης, και
τήν άδικίαν τήν όποιαν ειχες τήν πρόθεσιν να κάμης θα
τήν έπραγματοποίησ. Αλλ' ο Θεός ο γνωρίζων ε'την τα-
πεινώσιν μου και τον κόπον των χειρών μου. Τί σημαί-
νει «Τήν ταπεινώσιν μου και τον κόπον των χειρών μου»,
Έπειδή έγνωρίσεν ο Θεός, ότ έγω με πολλήν ευνοικήν
διάθεσιν έκαμα τήν δουλείαν μου και πόσον έκοπίασα θο-
σων τα πρόδοντα. E και ότ έφρόντισα κα' κατά τήν ήμέ-
ραν και κατά τήν νύκτα, αὐτά έπειδή είδε ο φιλόστροφος
Κύριος χέρις σε έμάλωσε και σε συνακράτησε από τήν έ-
ναντιον μου άδικίαν και τό παράλογον τάθος. Αρκετά
έβλε με ένα είδος απαλογίας τον Λάβων και άρα ήλεγ-
ξε τήν προς αὐτόν (γενομένην) άδικίαν, άπρηϊάτησε και
τας εκ μέρους του γενομένης προς αὐτόν εδεργείας. Διά
τούτο από έμπροσθιν έκείνος δι' όσα τοῦ είπεν, δε λιάζε
και θέλει να ζητήση συμφωνίαν από τον Δικασιν. Πρόσε-
ξε τήν πόνειαν τοῦ Θεοῦ. Έκείνος που είχε τόσον προ-

72 Γεν. 31, 41 42.

ετοιμασθῇ καὶ με τὴν ὁμήν ἤρχετο πρὸς καταδίκην του 540 Α' τὸσον παλὺ ἐδεδίωκε, ὥστε νὰ ζητῇ ἐκ μέρους του τὴν τήρησιν τῶν συμφωνικῶν. Πραγματικῶς, ὁ Λάβαν ἀποκριθεὶς εἶπεν εἰς τὸν Ἰακώβ'· Αἱ θυγατέρες σου εἰσι θυγατέρες μου καὶ οἱ υἱοὶ σου υἱοὶ μου καὶ τὰ κτήνη σου κτήνη μου καὶ ὅλα ὅσα σὺ βλάπτεις εἶναι ἰδικά μου καὶ τῶν θυγατέρων μου. Τί, καθὼς μπορῶ νὰ κάμω σήμερον εἰς αὐτάς καὶ εἰς τὰ πατριά, τὰ ὅποια αὐταὶ ἐγέννησαν; 73 Γνωρίζω, λέγει, ὅτι καὶ αἱ θυγατέρες σου εἰναι ἰδικὰ μου καὶ ὅλα ὅσα ἔχεις ἀπὸ τὰ ἰδικά μου ὑπάρχοντα τὰ ἀπέκτησας. 74 Τί, ἢ μπορῶ λοιπὸν νὰ κάμω σήμερον εἰς αὐτάς καὶ εἰς τὰ πατριά, τὰ ὅποια ἐγέννησαν; 75 Ἐὰν λοιπὸν καὶ ἂς κάμω, ἐγὼ καὶ σὺ μίαν συμφωνίαν, ἡ ὅποια θὰ εἴναι ὡς μαρτυρία φιλίας μεταξύ μας; 76 Συνθήκας, λέγει, ἂς κάμωμεν. Καὶ ἂς εἴναι ὡς μία μαρτυρία μεταξύ μας. 77 Ὡς ἐπεί οὖν ἐλέγχον καὶ ἀποδείξεις τῆς φιλίας μας. 78 «Εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν· ἔάν κανεὶς ἐπιχειρήσῃ τῶρα νὰ παραδῇ τὴν μεταξὺ μας συμφωνίαν, ἢ καὶ κανεὶς μάρτυς δὲν ὑπάρχῃ, μεταξὺ μας, ὑπάρχει ὁμοῦ ἀνάμενός μας ὁ Θεός».

Κύτταζε, δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ Λάβαν ἀδελγεῖται εἰς τὴν θραύσασιν. Διότι ἐνὶ προηγουμένως ἀπέδιδε εἰς τὸν δικαίον τὴν κλοπὴν τῶν σωρῶν του καὶ τὴν ἀκτετομένην ἐρευνᾶν ἔκαμε σχετικῶς, τῶρα λέγει· Ἐπειδὴ κανεὶς δὲν εὐρσκεται μεταξύ μας τοῦ θὰ δύναται εἶναι γινῆ κατὰ μεταξὺ μας νὰ μαρτυρῇ ὁ Θεός ὅς ἐστι μάρτυς ἀνάμενός μας καὶ σοῦ. Ἐκεῖνος εἶναι παρών, ὅστις βλέπει τὰ πάντα, ἀπὸ τῶν ὁποίων οὐδὲν εἶναι δυνατόν νὰ διαφυγῇ, ὁ καλῶς γνωρίζων τὴν γνώμην ἐκάστου. 79 Ὁ Ἰακώβ' δὲ ἐλάλει, λέγει, «ὁ Ἰακώβ' ἔνα λίθον καὶ τὸν ἐστήσεν ὡς ἀναμνηστικὴν στήλην καὶ ἔκαμον σωρὸν καὶ ἔσπερον ὁ Ἰακώβ' καὶ ὁ Λάβαν ἐπὶ τὸν σωρὸν. 80 Ἐπειτὰ εἶπεν εἰς αὐτόν ὁ Λάβαν· Ὁ σωρὸς αὐτός τῶν λίθων εἶναι μάρτυς τῆς συμφωνίας, ἡ ὅποια συνήχθη μεταξύ ἐμοῦ καὶ σοῦ». 81 Τί σημαίνει ἡ φράσις «αὐτός ὁ σωρὸς», Ἄντι νὰ εἴπῃ, τὰ λόγια τοῦ ἐλέγχοντος ἐπὶ τοῦ σωροῦ τούτου θὰ ὑπενθυμίζον εἰς ἡμᾶς πάντοτε ὅσα ἐκάλεσε (ὁ Λάβαν) τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκεῖνου σωρὸν μαρτυρίας». 82 Ἐπειτὰ εἶ-

73. Γεν. 31, 48.
74. Γεν. 31, 48-49.
75. Γεν. 31, 44.
76. Γεν. 31, 45-47.
77. Γεν. 31, 48.

πεν· «Εἶθε νὰ ἴδῃ καὶ νὰ κρίνῃ ὁ Θεός τὴν διαφυγὴν τοῦ θὰ δεῖξωμεν μεταξύ μας, διότι μετ' ὀλίγον θὰ χωρισθῶμεν ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον». 83 Τώρα λέγει θὰ χωρισθῶμεν καὶ σὺ μὲν θὰ ἐπανέλθῃς εἰς τὴν πατρίδα σου, ὁ ἐγὼ δὲ θὰ ἐπανέλθω εἰς τὸν οἶκόν μου. 84 Ἐάν κακομεταχειρισθῇς τὰς θυγατέρας μου, ἐάν τυχὼν πάρῃς καὶ ἄλλας αὐλίστους ἐκ τῶν θυγατέρων μου, προσέξῃς κανεὶς δὲν ὑπάρχει μεταξύ μας ὡς μάρτυς, ὁ ὅποιος μᾶς ἐλέπε. 85 Ὁ Θεός μόνον εἶναι μάρτυς. 86 Σκόφου ὅτι ὅχι μόνον μίαν φοράν ἀλλὰ καὶ δευτέραν καὶ πολλὰς φορές καλεῖ ὡς μάρτυρα τὸν Θεόν. Διότι ἡ περὶ τοῦ Ἰακώβ' πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἐδίδεσκον αὐτὸν πᾶσι εἶναι ἡ δύναμις τοῦ Κυρίου καὶ δὲ. ἐν ἥτῳ δυνατόν κατὰ νὰ διαφυγῇ τῆς προσοχῆς τοῦ ἀγρότου ἀφ' ὧν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο λέγει· Καὶ ἐν χωρισθῶμεν, καὶ ἐν κανεὶς ἄλλος δὲν θὰ δύναται νὰ μαρτυρήσῃ αὐτὸς θὰ εἶναι μάρτυς ὁ πανταχοῦ παρών. 87 Μὲ καθε μίαν ἀπὸ τὰς λέξεις αὐτὰς κατέστησε φανερόν, ὅτι ὁ Κύριος ἐξουσιάζει ἅλην τὴν γῆν. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰακώβ'· Ἐἰδοὺ ἡ στήλη αὕτη εἶναι μάρτυς τῆς συμφωνίας. 88 Ἐπειτὰ πάλιν εἶπεν ὁ Λάβαν· Διότι ἐάν ἐγὼ δὲν διαβῶ πρὸς τὸ μέρος σου καὶ οὐ δὲν περάσῃς τὸν σωρὸν αὐτὸν πρὸς τὸ μέρος μου μετ' ἐχθρικός διαθέσεις, ὁ Θεός τοῦ Ἀβραάμ καὶ ὁ Θεός τοῦ Ναχωρ θὰ εἴναι κριτὴς μεταξύ μας. 89 Κύτταζε πῶς μαζί με τὸν πατέρα του καὶ τὸν ἰδικόν του πάππον προσέθηκε, ὁ ὅποιος ἦτο ἀδελφός μὲν τοῦ πατριάρχου, ἰδικός του δὲ πάππος. 90 Ὁ Θεός τοῦ Ἀβραάμ καὶ ὁ Θεός τοῦ Ναχωρ ἂς εἴναι κριτὴς μεταξύ μας. Καὶ ἐκρίθη ὁ Ἰακώβ' ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τὸν ὅποιον ἐπίστευε καὶ ἐσέβετο ὁ πατήρ του Ἰσαάκ. 91 Ἀ καὶ προσέθηκε θυσίαν εἰς τὸ ὄρος ἐκεῖνο καὶ προσεκάλεσε τοὺς ἰσχυροὺς του καὶ ἔβραγον καὶ ἔπαιον καὶ ἐκαμύθησαν εἰς τὸ ὄρος ἐκεῖνο. Καὶ ἐπιστρέψας ὁ Λάβαν ἐπανέλθεν εἰς τὸν οἶκόν. 92 Εἶδες ἀγαπητέ, πᾶσι εἶναι ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, πῶς με αὐτὸ τὸ γεγονός ἐδείξε καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ δικαίου καὶ ἐκείνου ἀπατά- κρουε τῆς πρὸς αὐτὸν ἀδικίας καὶ δι' ὧν παρήγγειλε εἰς

78. Γεν. 31, 48.
79. Γεν. 31, 50.
80. Γεν. 31, 51. Εἰς τοὺς 50 ὑπάρχει ὁ Λάβαν ἀπὸ τοῦ Ἰακώβ'. ἀντικεινὸς ὅμοιος τὰ λόγια τούτα καλλιπῶς νὰ ἐλέγχοντες εἰς τὸν Θεόν καὶ τὸν ἄλλον.
81. Γεν. 31, 51-52.
82. Γεν. 31, 53-55.

αὐτὸν νὰ μὴ λαλήσῃ πονηρὰ κατὰ τοῦ Ἰακώβ, ἀδήγησεν αὐτὸν ἐγγὰ σιγὰ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς θεογνωσίας. Ἡ καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐκείνος ποῦ ἐπρεχεν ὡς θηρίον καὶ ἤθελε νὰ τὸν φθάσῃ καὶ νὰ τὸν φανεύσῃ ἀφοῦ ἐδικαιολογήθη καὶ κατεφίληρε τὰς θυγατέρας του καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν, ἔτσι ἐπέστρεψεν εἰς τὸ σπῆϊν του.

Ὡς νὰ προκατεῖναι πολὺ τὸν λόγον ἀλλὰ τοῦτο κατέστησεν ἀναγκασιὸν ἡ ἱστορία, (τὴν ὁποῖαν διηγούμεθα) διὰ τοῦτο ἀκριβῶς, ἀφοῦ διακόψω τὸν λόγον εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, τοῦτο μόνον θὰ προκαλέσω τὴν ἀγάπην σας, ὥστε ὅλα νὰ κάμωτε καὶ ἔτσι νὰ συμπεριφέρεσθε ὥστε νὰ προκαλέσωμεν τὴν εὐμένειαν τοῦ ἀδρανοῦ. Διότι ἐάν ἔχωμεν εὐμενίαν τὸν Θεόν, ὅλα εἰς ἡμᾶς θὰ εἶναι εὐχέρη καὶ εὐκόλα καὶ τίποτε ἀπὸ τὰ ζητήματα τῆς παρουσίας ζωῆς δὲν θὰ μπορούσῃ νὰ μᾶς λυπήσῃ. Ὁ ἀκόμη καὶ ἐάν φανῇται ὅτι εἶναι λυπηρόν, διότι εἶναι τόσοι μεγάλοι τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, ὥστε, ὅταν θέλῃ καὶ αὐτὰ τὰ λυπηρὰ νὰ μεταβάλῃ εἰς τὸ ἀντίθετον. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Παῦλος ἂν καὶ ἐδρακετο εἰς θάψαις ἔχαιρε καὶ ἠγάλλετο, διότι ἐνεπνεύετο ἀπὸ τὴν προσδοκίαν τῶν μελλόντων ἀμοιβῶν. διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης ἔλεγεν «Εἰς τὸν καιρὸν τῆς θλίψεως με ἠέφρανας»,¹ θέλων νὰ μᾶς διδάξῃ ὅτι ὁ Θεὸς τὸν κατέστησεν ἀφοδὸν καὶ ἥσυχον, ἐν ᾧ ἐδρακετο μέσα εἰς αὐτὴν τὴν θλίψιν.

Ἀφοῦ, λοιπόν, ἔχομεν τέτοιον Κύριον τόσο δυνάτον, τόσο ἐπισηπτικόν καὶ σαφόν, τόσο φιλοφρόνουν, ὅς προσφέρωμεν ὅτι ἐξορτάτα ἀπὸ ἡμᾶς, ὥστε νὰ ἐργαζώμεθα τὴν ἀρετὴν. Ὡς νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ τὰ εἶδη καὶ τὰ μελλοντικά αγαθὰ ὅτι τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλοφροσύνης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαζί με τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀναφέρεται ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις εἰς τὸν Πατέρα καὶ συγχρόνως εἰς τὸ Ἄγιον Πνεῦμα πῶρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΟΓΔΩΗ

«Εἰς καιροῖαν στ' ἔβην ἐσθλὴν τὰ βασίμματα τοῦ Ἰακώβ καὶ εἶδε γαρτεταμένον ἐνα ὄρον στρατῶμα' ποῦ ἀπετρανίτο ἀπὸ τὰ γένοια τοῦ θού τοῦ καὶ οἱ οἱποιοὶ τὸν εἰνεύονταν. 561 Ἐν ᾧπ' ἄρ' ὁ Ἰακώβ ὤταν εἶδεν αὐτοὺς αὐτοὺς εἶναι στρατοπεδῶν τοῦ θού διὰ τὸ τοῦτο ἐνδμασε τὸ μέρος ἐκείνο. 562 Ἡ δ' ἔμεινε αὐτὸν ὁ στρατοπεδῶν»²

Γνωρίζω ὅτι ἐκουράσθητε χθὲς διότι ἐμάκρυνεν ὁ λόγος ἀλλὰ νὰ ἔχετε θάρρος ὁ κόπος σας δὲν θὰ εἶναι μάταιος διότι, εἶναι κόπος ποῦ ἔγινε διὰ τοῦ Κυρίου, διὰ τὸν ὁποῖον καὶ ὁ μικρὸς κόπος γίνεται πρόξενος μεγάλων ἀμοιβῶν. Διότι καὶ ἐάν ἐκουράσῃ τὸ σῶμα, ἡ ψυχὴ περισσότερο ἐδυναμώσῃ. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγώ, ἐπειδὴ ἐδίδαξα ζωηρὸν τὸν πόθον σας καὶ τὴν προσοχὴν σας τεταμένην, ἂν καὶ ἤθελα νὰ περιορίσω τὴν διδασκαλίαν, δὲν ἤθελα σὰ 562 Ἀ νὰ σταματήσω προτοῦ νὰ φθάσω εἰς τὸ τέλος, διότι, γνωρίζω ὅτι με αὐτὸν τὸν τρόπον δὰ πᾶς κάμω μεγάλα ἔργα. Διότι, τὰ πολλὰ ποῦ ἐλέγχθησαν, αὐτὰ προπάντων ἀπεδεικνύουν ἐνδοξίαν τὸν μεγάλον ζῆλον καὶ τὸν ἀκατάπαυστον πόθον σας. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγώ ὁ Ἰωάννης με περισσότερο προθυμίαν ἀρχίζω τὴν διδασκαλίαν σας θλίπων καὶ ἡμέραν νὰ μεγαλύνῃ ἡ ὁρμή σας.

Ἐλᾶτε, λοιπόν, ὡς συνεχόμενοι κατὰ δύναμιν τὰ χθὲς λεχθέντα παραθέτοντες τὴν συνηθισμένην πνευματικὴν προφῆν εἰς τὴν ἀρετὴν σας καὶ ὡς ἴδωμεν πως ὁ Θεὸς Ἰακώβ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Λάβαν ἐπὶχε ρε' τὴν δουλοπρίαν του. Διότι τίποτε δὲν εἶναι μείζον ἀπὸ τὰ λόγια τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἡ ἀλλὰ ὅλοι αἱ πράξεις τῶν δικαίων εἶναι ὡφελιμώταται. Ἐπειδὴ δὲ εἶχον πάντοτε μα-

1. Ἀπολακρυθεὶς ἀπὸ τὸν Λάβαν ὁ Ἰακώβ πρόκειται νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸν δούλον του Ἰσραὴλ. ποῦ εἶναι ἐπικινδύνος ἀπὸ τὸν Λάβαν ὁ Θεός, ὅμως, τοῦ ὁ Θεὸς, ὁ Θεὸς μετὰ τὸ ἔργον ποῦ ἀκολουθεῖ.

2. Ἡ κοροδαία κατὰ ἐννοίαν ἀναφέρεται πρὸς τὸν στρατοπεδῶν τοῦ Ἰακώβ. Ἰακώβ, εἶναι ἡ σημερινὴ Μανιτῆ.

3. Γεν. 50, 1-2.

ζ(των παρώντα τὸν Κύριον τῶν ὁλῶν δοτ(ς ἀνεκούφιζε τοὺς κοποὺς τῆς ὁδοπορίας των, δύναται, κούεις καὶ μόνον ἀπὸ τῆς ὁδοπορίας των πολλὴν τὴν ὠφέλειαν νὰ κερδίσῃ. Ἀφοῦ ἐπέστρεψεν ὁ Ἰακώβ λέγει, λοιπὸν ἡ Γραφή, εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ὁ Ἰακώβ ἐπῆρε τὸν δρόμον του, ἔσται εἰς μίαν στιγμὴν ἐσθίῃ τὰ ἐλέμματα του εἶδε παρατεταγμένον ἓνα θεῖον στρατόν, τοῦ ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἀγγέλων, οἱ ὅποιοι καὶ συνήντησαν αὐτόν. Ἐπειδὴ δέ, ἔσταν ἑταῖροι καὶ ἐτελείωσε ὁ φόβος τοῦ Λάδων καὶ ἤρχεσαν συνεχῶς δι' αὐτὸν ὁ φόβος τοῦ ἀδελφοῦ του, διὰ τοῦτο ὁ φιλάνθρωπος Δεσπότης που ἤθελε νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν δίκαιον C καὶ νὰ διώξῃ ἀπὸ ἐπάνω του κάθε φόβον ἔκαμιν αὐτὸν νὰ ἴδῃ τὸ στρατόπεδον τῶν ἀγγέλων λέγει, λοιπὸν, αὐτὸν συνήντησαν οἱ ἀγγελοι τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰακώβ αὐτὸ εἶνα στρατόπεδον τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ὠνόμασε τὸ μέρος τοῦ τόπου ἐκεῖνο· Παρεμβολαὶ δηλαδὴ στρατόπεδον, ὥστε καὶ ἀπὸ τὴν ὀνομασίαν νὰ ἐνθυμῆται συνεχῶς τὴν ὁπτασίαν τὴν ὅποιαν εἶδε εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος. Ἐπεὶ το, μετὰ τὴν ὁπτασίαν ταύτην, ἡ Ἀπέκτειλεν λέγει, «ἔμπροσθεν τοῦ ἀγγελιοφόρου πρὸς τὸν ἀδελφόν του τὸν Ἰσαὺ καὶ παρήγγειλεν εἰς αὐτοὺς τὰ ἑξῆς· Ἔστω, θὰ ἀμιλήσῃτε εἰς τὸν κύριόν μου τὸν Ἰσαὺ». Ὁ Κύπταξε πῶσος ἀκούμῃ φόβος ὑπῆρχεν εἰς τὸν δίκαιον καὶ μετὰ τὴν ὁπτασίαν διὰ ἔτρεψε τὴν ἀσπὴν τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ ἀγωνοῦσε μὴπως ἡ ἐνθύμῃς τῶν πραγμάτων ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ παρελθόν τὸν παρακίνησιν εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσιν. Ἐποῖτε, λέγει, εἰς τὸν κύριόν μου τὸν Ἰσαὺ «Ὁ δοῦλός σου ὁ Ἰακώβ λέγει, τὰ ἑξῆς. Μᾶλλον τῶρα παρεμμένα προσωρινῶς πλησίον τοῦ Λάδων καὶ ἐκεῖ ἐπέρασαν τὰ χρόνια ἡ Ἀπέκτηκα θοδία, δένους καὶ πρόβατα καὶ βοῦλους καὶ δούλας. Ἐπεὶ λαὸς δὲ ἀγγελιοφόρους νὰ ἀναγγέλλω τοῦτο εἰς τὸν κύριόν μου τὸν Ἰσαὺ, διὰ νὰ εὖρω ἐγώ, ὁ δοῦλός σου, χάριν ἑωπ δὲ σου καὶ νὰ γίνω ευμενῶς δεκτός ἀπὸ σέ». Ἀπατήρησε πόσον ἀφοβεῖτο τὸν ἀδελφόν του, καὶ διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ ἐξεμηνίσῃ αὐτόν, στέλλει πρὸ αὐτοῦ ἀγγελιοφόρους νὰ ἀναγγέλλωσιν εἰς αὐτόν καὶ τὴν Ἰσκήν του ἑπιστρέφειν, καὶ τὴν περιουσίαν του ἀπέκτιστος E καὶ τοῦ ἐπέραςε δλον αὐτόν τὸν

4. Πρὸς 92, 4 δ. Δι' ὅσον λέγει ἐν τῇ 92 ὁ Ἰακώβ ἡνωσάμενος εἰς τὸν ἀδελφόν του Ἰσαὺ τὴν οἰκονομίαν του ἀνεξαρτήτως καὶ ἐπαρμένης τοῦ ἀρχαίου ἐμβόλου δι, δὲν εἶναι καὶ τὴν ἐξέως

καρπὸν, διὰ νὰ καταπραῖνῃ τὴν ὁθεσίαν του καὶ ἡμπορέσῃ νὰ τὸν κάμῃ ἡμέρον πρὸς αὐτόν πρᾶγμα τὸ ὅποιον καὶ ἔγινε, διότι ὁ Θεὸς ἐμαλάρωσε τὴν καρδίαν του καὶ ἔσθης τὴν ἀσπὴν του καὶ ἔκομε αὐτόν ἡμέρον. Διότι ἐάν τὸν Λάδων, ὁ ὅποιος μετὰ τὴν ἀσπὴν τὸν καταβίβει, ἔκαμε ὥστε πόσον πολὺ νὰ φοβῆσθ, μετὰ λόγια, τὰ ὅποια εἶπε πρὸς αὐτόν, παλὺ περισσότερον ἔκαμε τὸν ἀδελφόν, ὥστε νὰ δεχθῇ μαλακώτερος πρὸς τὸν δίκαιον «καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ἀγγελιοφόροι», λέγει ἡ Γραφή, «καὶ εἶπον Μετέβημεν πρὸς τὸν ἀδελφόν σου καὶ νὰ αὐτὸς ἔρχετο. εἰς συνάντησιν σου, μαζί με τετρακοσίους ἀνδράς». Πρόσεξε ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἀναγγελία 93 A ἠρῆσε τὸν φόβον τοῦ δικαίου Ἰακώβ. Διότι δὲν ἐγνώριζε ἀκριβῶς τὸν σκοπόν, διὰ τὸν ὅποιον ἔρχετο ὁ ἀδελφός του, ἀλλὰ ἀφοῦ ἔμαθε τὸ πλῆθος τῶν συντρόφων του ἐφοβεῖτο, ὑποταπεινόμενος μὴπως ἐτοιμάζεται διὰ μάχην καὶ ἔστω θέλε νὰ γινῇ ἡ συνάντησις των ἐδὲ ἐφοβήθη, λέγει, «ὁ Ἰακώβ καὶ ἐδρίσκετο εἰς ἀμνηχανίαν». Ὁ φόβος ἐτάραξε τὸ μυαλὸ του καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ πράξῃ, διὰ τοῦτο εὐρίσκετο εἰς ἀμνηχανίαν φοβαύμενος λοιπὸν δι' ὅλα καὶ ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν θάνατον. «Διαιρεῖ εἰς δύο στρατόπεδα τοὺς ἀνθρώπους τοῦ εἶχε μαζί του. Διότι ἐσκέπθη», λέγει ἡ Γραφή «ἐάν ἐλθῇ εἰς τὸ ἓνα στρατόπεδον καὶ καταστρέψῃ αὐτὸ θὰ εἶναι δυνατόν νὰ σωθῇ τὸ δεύτερον στρατόπεδον». Αὐτὸ μὲν τοῦ ὑπὲρβόρεισε ὁ πολλὸς φόβος καὶ ἡ πολλὴ δειλία. B βλέπων δὲ πὺ ἐαυτὸν τοῦ νὰ εἶναι πιασμένος ὅπως μετὰ εἰς ὁ χῆται καταφεύγει, εἰς τὸν ἀκαταμάχητον Κύριον καὶ ἡγεῖται ἀπ' αὐτόν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποσχέσεων, που ἔδωκε εἰς αὐτόν ὁ Θεὸς τῶν ὁλῶν, καὶ σκαδὸν λέγει πρὸς αὐτόν· Τώρα ἦλθεν ὁ καιρὸς κατὰ τὸν ὅποιον καὶ εἰς τὰς ἀρετὰς τῶν προγόνων μου καὶ διὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ μοῦ ἔδωκες θὰ ἐδικαιολόγητο νὰ λάβω τὴν ἐσθλότητά σου. Διότι εἶπε, λέγει, ὁ Ἰακώβ «Ὁ Θεὸς τοῦ πάππου μου Ἀβραάμ καὶ ὁ Θεὸς τοῦ πατρός μου Ἰσαὰκ, εὖ ὁ Θεὸς ὁ ὅποιος μοῦ εἶπες γινώσκω καὶ εἶπα τὴν χωρὰν ὅπου ἐγεννήθης» ὁ ὅποιος μετὰ ἐσθλότητας, λέγει, ἀπὸ τὴν γεννητὴν καὶ προσέταξες νὰ ἐπανέλθω εἰς τὸν πατέρα μου καὶ εἰς τὴν χωρὰν ὅπου ἐγεννήθην C «Ἐλθὼμαι

5. Γεν. 92, 6
6. Γεν. 92, 7
7. Γεν. 92, 7 δ
8. Γεν. 92, 9

πολύ ευχαριστημένος από όλους τὰς εὐεργεσίας καὶ διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀξιοπιστίαν τῶν λόγων σου, τὰς ὁποῖας βεβαίως πρὸς ἐμέ τὸν δούλου σου»· Ὡς εἶπε· ἀρκετὴ λέγει, ἡ μέχρι τοῦ παρόντος χρόνου βοήθεια· διότι οἰκείνος ὁ ὁποῖός μεχρι τὴν στιγμὴν αὐτὴν βέβαιος τέτοια δ' ἐμὲ φροντίδα εἶναι· δυνατός καὶ τώρα νὰ με ἀρπάξῃ καὶ νὰ με ἐξαγάγῃ ἀπὸ τοὺς κινδύνους τοῦ με ἀπελθόν· διότι δὲν ἄγνοῦ δτι «Μὲ μόνον αὐτὰ τὰ ραβδί μου ἐπέρασας ταύτων τὸν ὁρδάνην τότε»· Ὡς εἶπε· ὡς εἶπε· εἰς ἰσχυρὴν σου πρόνοιαν εἶ· ἐμὲ, ὅτι ὁ ὁποῖός μόνον τὴν δοκτῆριαν μου ὄφερον, ὅταν ἐπὶ γαίαν εἰς τὴν ζωνητικὴν, τώρα ἔρχομαι με δύο στρατόπεδα· Σὺ, λοιπόν, Κύριε· σὺ ποὺ μοῦ ἔχασες αὐτὸν τὸν πλοῦτον Δ· καὶ με ἔκαμες τόσον πολὺ νὰ αὐξήθω, σὺ τώρα ἐγλύτωσέ με ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἰσακ, διότι τὸν φοβοῦμαι μήπως με κτυπήσῃ καὶ ἐμὲ καὶ τὰς μητέρας καὶ τὰ τέκνα μου· Ἀλλ' ὅπως εἶπε· ὡς εἶπε· ἐγὼ θὰ σε εὐλογῶ καὶ θὰ αὐξήσω τοὺς ἀπογόνους σου ὡς τὴν ἄμμιον τῆς θαλάσσης, ἡ ὅποια λόγῳ τοῦ πλήθους τῆς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀρθῇ θύρα.

Πρόσεξε τὴν εὐσέβειαν τοῦ δικαίου καὶ τὴν μεγάλην του εὐγνωμοσύνην, ὅτι καμμίαν ἀλλήν ἀξίωσιν δὲν ἔχει ἀπὸ τὸν Κύριον παρὰ τὴν νῦν νὰ ἐκπληρωσῇ τὰς ὑποσχέσεις του· Καὶ διὰ τὰ προηγουμένα, ἀφοῦ νυχάρηται καὶ ὡμολογῇ· Ἐγὼ δὲ ἐν ᾧ ἦτο γυνὴ καὶ περ φρονιμίας τοῦ ἔδωκε τόσην πολλὴν περιουσίαν· τοῦτο παρακαλεῖ· νὰ τὸν ἐξαγάγῃ ἀπὸ τὸν κινδύνον· διότι λέγει, «Εἴπες δὲ θὰ αὐξήσω τοὺς ἀπογόνους σου ὡς τὴν ἄμμιον τῆς θαλάσσης, ἡ ὅποια δὲν δύναται νὰ ἀρθῇ θύρα»· Ἀφοῦ δὲ παρὰ τὰς τῶν Κυρίων καὶ προσμηχίθη πρὸς αὐτὸν κἀνε καὶ ἐκεῖνα ποὺ ἐξηρτῶντο ἀπὸ αὐτὸν· Καὶ ἀφοῦ εἰσαδε, λέγει, βῶρα, ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἔφερε μαζί του, ἀπέστειλεν εἰς τὸν ἀδελφὸν του, καὶ, ἀφοῦ διηγεῖται τὰ ἀποσταλῆντα, ἔδωκες εὐτολάς, ὥστε καὶ με τὰ λόγια νὰ ἐξευμενίσῃ αὐτὸν καὶ νὰ ἀναγκάσῃ τὴν παρουσίαν του· Διότι, λέγει· 564 Α· «Εἴπατε δὲ, νὰ ὁ δοῦλος σου ἔρχεται πίσω μου»· ὥστε ἀφοῦ πρότερον ἐξευμενίσῃ αὐτὸν τότε νὰ συναντήσῃ αὐτὸν κατὰ πρόσωπον· Μετὰ ταῦτα, λέγει· θὰ ἀντικρύσω τὸ πρό-

9 Γα 32 1
10 Γα 32 1
11 Γα 32 11 12
12 Δαδ Γα 32 12 13
3 Γα 32 20

σώπτον του· διότι ἴσως τότε ἀνεχθῇ καὶ δεχθῇ τὴν παρουσίαν μου· Καὶ προσπαρεῦντο τὰ δῶρα πρὸ αὐτοῦ»· 565

Ἀλλὰ κατὰ τὴν καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ταλιν τὴν ἀνάφραστον φιλικήν τὸν Θεοῦ καὶ πῶς πάντοτε μετὰ τὸν κατάλληλον τρόπον φανερώμεν τὴν πρόνοιαν του· Προκειμένου μὲν περὶ τοῦ Λάδαν, ἐπειδὴ ὁ δίκαιος δὲν εἶχε καμμίαν τέτοιαν ὑποψίαν, ὅτε ἐγνωρίζον ὅτι ὅπως ὅποτε θὰ προλάβῃ αὐτὸν ὁ Λάδαν μετὰ πολλὴν τὴν ἀμνην, θὰ νὰ προστάτῃ τὸν δίκαιον ἔνκει τῆς καυρίας γενομένης ἀναγκαστικῶς του, ἀναμενῶν εἰς τὸν Λάδαν καὶ ἀνελκίσκει τὴν ἀμνην του, μετὰ τὴν ἐντολήν τοῦ τοῦ ἔδωκε, ὥστε καθόλου οὔτε με λόγια προκαλοῦντα λύπην νὰ ἀπαντήσῃ εἰς αὐτὸν· Διότι λέγει, «Μὴ εἴπῃς κἀπὶ τὸ ἀπειλήτῳ κατὰ τοῦ Ἰακώβ»· καὶ ἔκαμε τοῦτο κατ' ἐκείνῃ· ὥστε νὰ γνωρίσῃ ὁ δίκαιος διὰ μέσου τῆς γλώσσης ἐκεῖνου καὶ νὰ λάβῃ περισσότερον θάρρος, ὅταν πληροφρηθῇ τὴν πρὸς χάριν του πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ· Τώρα δὲ, ὅποτε ὁ ἀδελφὸς ἀπὸ τὸ μήκος τοῦ χρόνου κατεπερὶνυθη καὶ ἔπαυσε τὸν θυμὸν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν κατὰ τοῦ Ἰακώβ· αὐτὸς δὲ ἦτο γεμῆτος ἀγωνίας, φοβούμενος καὶ τρέμων τὴν συνάντησιν τοῦ ἀδελφοῦ του, ὁ ὁγαθὸς Κύριος δὲν δίδει, ἀλλὰ ἐντολὴν εἰς τὸν Ἰσακ· διότι αὐτὸς δὲν ἐοικέναι κατὰ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀλλὰ παρηγορεῖ τὸν δίκαιον· Διότι λέγει, ὅτι ἀφοῦ ἔατε, λέγε τοὺς ἀπεσταλμένους του ποὺ ἔφερον τὰ δῶρα, ἀκαμῆθη καὶ ὁ Ἰακώβ ἐσηκώθη κατὰ τὴν νύκτα, ἐπὶ τὰς δύο γυναῖκάς του καὶ τὰ παῖδά του καὶ εἰς τὴν διόδον τοῦ παραποτάμου τοῦ ὁρδάνου τοῦ Ἰακώβ καὶ ἔπῃς αὐτοὺς καὶ τοὺς διεβέβασε· εἰς τὴν ἀντιπερὶον ὁρδανὸν τοῦ Ἰακώβ· Ὁ μόνος δὲ τοῦ ἔμεινε ὁ πῶς ἦτο ὁ Ἰακώβ καὶ ἐπάλαε ἐναντίον του ἑνὸς ἀνθρώπου· Μεγάλῃ ἡ φιλικήν τὸν ἀγαθὸς τοῦ Δεσπότη. διότι ὅταν ἐπρόκειτο νὰ συναντήσῃ τὸν ἀδελφὸν του, διὰ νὰ μάθῃ ὅτι τιποτὲ τὸ κακὸν δὲν θὰ πάθῃ καταδεχεται ὑπὸ τὴν μορφὴν ἀνθρώπου νὰ παλαίῃ μετὰ τοῦ δικαίου· Ὁ ἔπειτα εἰλεπὼν ὁ Ἰακώβ ὅτι ἐνέκοντο, «Ἐκράτησε» λέγει, «τὸ πλῆθος τῶν ὀνῶν

14 Γα 32 20 21
15 Γα 32 21
16 Γα 32 21
17 Γα 32 21
18 Γα 32 21
19 Γα 32 21
20 Γα 32 21
21 Γα 32 21

τοῦ μηροῦ τοῦ Ἰακώβ¹⁸ ὅλον δὲ αὐτὸ ἐγένετο χάριν συγκατάθεσις, διὰ τὴν ἀφαιρέσιν τὴν θεϊαν ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ δικαίου καὶ τὴν πείσιν αὐτὸν χωρὶς καμμίαν ἀγωνίαν νὰ συναντήσῃ τὸν ἀδελφόν του. Διότι λέγει, ὅταν ἐκράτησε τὸ πλοῦτ' ἕνα μέρος τοῦ μηροῦ τοῦ Ἰακώβ, ἀκόπως ἐπάλεινε αὐτὸς μὲ τὸν Ἰακώβ ἐνάρκωσε τὸ πλοῦτ' ἕνα μέρος τοῦ μηροῦ αὐτοῦ¹⁹. Ἔπε- τα διὰ τὴν μάθη οὗ Ἰακώβ τὴν δύναμιν ἀκάνου τοῦ ἐνομιζέτο δὲ ἐπάλειεν μετ' αὐτοῦ, λέγει, πρὸς αὐτόν· «Ἀφῆσε με τώρα νὰ φύγω, διότι ἐξημέρωσε»²⁰. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀντελήθη ὁ δικαίος τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως του εἰπόντος αὐτὰ λέγει· «Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω νὰ φύγῃς ἔάν πρῶτον δὲν μὲ εὐλογήσῃς»²¹. Ἡ ἐξωστὴν μεγάλην ταῖς καὶ ὑπεράνω τῆς ἰδικῆς μου ἀξίας. Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω λοιπὸν προηγουμένως, ἔάν δὲν πάρω τὴν εὐλογίαν σου. Ἐπειτα λέγει· «ποῖον εἶναι τὸ δοῦμά σου»²². Κύπτει πάλιν τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Θεοῦ λέγοντι, ἔάν δὲν ἐρωτοῦσε δὲν θὰ ἤξερε τὴν δύναμιν αὐτοῦ δικαίου. Ὅπως δὴπote πῇν ἤξερε, ἀλλὰ ἐπιθυμῇ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν καρὸν²³. Α καὶ νὰ διδάξῃ ποῖος εἶναι ὁ συνομιλῶν μετ' αὐτοῦ. Καὶ ὅταν ἐκείνος ἀπήντησεν, Ἰακώβ λέγει· «Δὲν θὰ νομιμάζεσαι πλέον Ἰακώβ, ἀλλὰ θὰ λέγεσαι Ἰσραήλ, διότι ὁράνεις ἰσχυρὸς ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ ἔπομένως θὰ εἶσαι ἰσχυρὸς καὶ ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων»²⁴. Εἶδες πῶς ἐφανέρωσεν ὅλην τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὅποιαν ἔδεξεν αὐτὴν τὴν συγκατάθεσιν καὶ συγχρόνως διδάσκει τὸν δικαίον διὰ τοῦ δοῦματος, τοῦ ὅπως εἰς αὐτόν, ποῖος εἶναι αὐτὸς τὸν ὅποιον εἶδε καὶ ἤξευρε νὰ πιάσῃ· «διότι δὲν θὰ ὀνομάζεσαι πλέον Ἰακώβ, ἀλλὰ Ἰσραήλ». Ἰσραήλ δὲ σημαίνει ὁ βλέπων τὸν Θεόν. Ἐπειδὴ, δὲ εἶναι δυνατόν εἰς τὸν ἀνθρώπου νὰ ἴδῃ. Ἡ ἡξιώσεως νὰ ἴδῃ τὸν Θεόν διὰ τοῦτο σοῦ εἶδω καὶ αὐτὸ τὸ δοῦμα εἶναι εἰς ὅλους τοὺς μετέπειτα γίνῃ φανερόν ὅποιον ὅποιον ἡξιώσεως νὰ ἴδῃ. Καὶ συνέχισεν· «διότι ἐράνης ἰσχυρὸς ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, τοῦτο συνεπάγεται δὲ θὰ εἶσαι ἰσχυρὸς καὶ ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων»· Μὴ λοιπὸν φοβεῖσαι, οὔτε νὰ περιμένῃς δὲ θὰ σὲ ἀλάφρῃ κανεὶς, διότι ἐ-

18. Γεν. 32, 25.
19. Γεν. 32, 26.
20. Γεν. 32, 26.
21. Γεν. 32, 26.
22. Γεν. 32, 27.
23. Γεν. 32, 24.

ἐκείνος τοῦ ἔλαβε τὴν δύναμιν καὶ ἡδυνήθη νὰ παλαίῃ μετὰ τοῦ Θεοῦ, πολὺ περισσότερον θὰ ὑπερισχύσῃ τὸν ἀνθρώπου καὶ θὰ γίνῃ εἰς ὅλα ἄκατονκτητος.

Γ. Ὅταν ἤκουσε αὐτὰ ὁ δικαίος καὶ ἔμεινε κατὰ πληκτικὸς διὰ τὰ πόσον μέγας ἦτο ἐκείνος μὲ τὸν ὅποιον συνομιλεῖ λέγει· «Πές μου τὸ δοῦμά σου»· Καὶ ἐκείνος τοῦ ἀπηντήσας· Διότι ἐρωτᾷ τὸ δοῦμά μου, Καὶ ἡλόγησε αὐτόν²⁵. Μένε, λέγει, εἰς τὰ φυσικά σου ὅρια καὶ μὴ ὑπερβαίνῃς τὰ μέτρα σου. Θέλεις νὰ λάβῃς τὴν εὐλογίαν μου; Νάλ' σοῦ τὴν χαρίζω· «διότι τὸν ἡλόγησας», λέγει, ἡ Γραφή, «καὶ ἐκάλυψε ὁ Ἰακώβ τὸ δοῦμα τοῦ τόπου ἐκείνου ἐμφάνισιν τοῦ Θεοῦ». Διότι εἶδον τὸν Θεόν κατὰ πρόσωπον καὶ ἐσώθη ἡ ζωὴ μου καὶ δὲν ἀπέθανον²⁶. Ὁ βλέπων πόσον θάρος ἔλαβε ἀπὸ τὴν ὁπτασίαν τοῦ εἶδε· «διότι ἐσώθη», λέγει, ἡ ψυχὴ μου τοῦ εἶχε σχεδὸν ἀποθάνει, ἀπὸ τὸν φόβον». Ἐπειδὴ ἡξιώθη νὰ ἴδῃ κατὰ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ· «Ἐσώθη ἡ ψυχὴ μου»· Ὅταν δὲ ἀπῆλθε ἡ θεὰ ἐμφάνισιν ἀντεπλεῖ ὁ ἥλιος²⁷. Εἶδες ποῖαν συγκατάθεσιν δεκνύει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν ὁ Θεοπάτης καὶ κάθε τρόπον εὐφραίνεται καὶ πραγματοποιεῖται, ὥστε νὰ δεῖξῃ τὴν φιλοφροσύνην του, καὶ μὴ παραξενευθῇ, ἀγαπήνῃ ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς θεας συγκαταθέσεως, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐκείνου καὶ ἐπὶ τοῦ πατριάρχου (Ἀβραάμ), ὅταν ἔμεινε παρὰ τὴν ἐρὸν (τοῦ Μαιμὼρ), ὡς ἀνθρώπος μετὰ τῶν ἀγγέλων ἐφιλοξενήθη ἀπὸ τὸν δικαίον. Ἐπαραγγέλλων εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἐξ ἀρχῆς· καὶ τῶν ἄνω δὲ πρόκειται νὰ λάβῃ ἀνθρωπίνην μορφήν καὶ νὰ ἐλευθερωσῇ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἀπὸ τὴν τυραννίδα τοῦ διαβόλου καὶ νὰ τὴν ὁδηγήσῃ εἰς τὴν σωτηρίαν. Ἀλλὰ τότε μὲν, ἐπειδὴ ἦτο ἀρχὴ καὶ προοίμιον τῆς θεας ἀποκαλύψεως, κατὰ τὸ σχῆμα τῆς φαντασίας ἐκάστου ἐπαρουσιάζετο ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ ἴδιος λέγει διὰ τοῦ προφήτου Ὀσηέ· «Ἐγὼ ἐπολλάπλασάσα τὰ ὄραματα καὶ ἔγνων δμοῖος μὲ τὴν μορφήν τῶν προφητῶν»²⁸. Ὅταν δὲ κατεβῇ κατὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν μορφήν τοῦ δούλου, καὶ τὴν ἰδιωτὴν μὲς φύσιν νὰ ἀναδεχθῇ δὲν ἐνεβύθη τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα κατὰ φαντασίαν ἢ φαινομενικῶς, ἀλλὰ ἀληθινῶς καὶ

24. Γεν. 32, 29.
25. Γεν. 32, 30.
26. Γεν. 32, 30.
27. Ὁσ. 12, 1.

πραγματικώς. Καί διὰ τοῦτο κατεδέχθη νά πάρῃ ὅλα τὰ ἰδικά μας καί νά γεννηθῇ ἀπὸ γυναῖκα καί νά γῆναι θρέψῃς ⁵⁶⁶ Ἄ καὶ νὰ σπαργανωθῇ καὶ νὰ τραφῇ μὲ γάλα καὶ ὅλα τὰ ἄλλα νὰ ὑποστῇ, διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀληθεῖαν τῆς οἰκονομίας καὶ κλίσιν κατὰ τὸν τελειότερον τρόπον τὰ σῶματα τῶν αἰρετικῶν.⁵⁶⁷ Διὰ τὸν ἰσὺν λόγον καὶ κοιμᾶται ἐπὶ τοῦ πλάσι, καὶ ὁδοπορεῖ καὶ κοπάσει καὶ πάντα τὰ ἀνθρώπινα ὑπομένει, διὰ νὰ μπόρῃ πάντας ἐπιράκτως νὰ πληροκορήσῃ σχετικῶς. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον παρίσταται εἰς τὸ δικαστήριον καὶ σταιροῦται καὶ ὑπομένει θάνατον, ὅστις ἐδωρεῖτο ἐπονείδιστος, καὶ θάπτεται, εἰς τὸ μνημεῖον ὅπως δι' ὧν αὐτῶν γίνουσι φανερά τὰ ἔργα τῆς θεῆας οἰκονομίας. Διότι ἐὰν δὲν ἔπαιρνε ἀληθινὰ τὴν ἰσὺν μας σάρκα, τότε οὐτὸ θὰ ἐσταυρωνέτο, οὐτε θὰ ἀπέθνησκεν οὐτε θὰ ἐθάπτετο, οὐτε θὰ ἀνίστατο. Ὡς ἂν δὲ δὲν ἀνίστατο, ὅλος ὁ λόγος τῆς θεῆας οἰκονομίας θὰ ἀνεπρέπετο. Ὡς ἔτι εἰς τὸ ἀποπνυγμένον φθάρου ἐκεῖνο οἱ ὁποῖοι δὲν θύλουσι νὰ ἀκολουθοῦν τὸν κανόνα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καὶ ἐπιτρέπουσι τὰ πάντα εἰς τὰς ἰδικὰς των σκέψεις.

Ἄλλ' ὅπως ἀκριβῶς εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο εἶνα φανερά ἡ ἀλήθεια, εἶπα καὶ εἰς τὴν περιπτῶσιν τοῦ δικαίου τούτου ἦτο κάποιο δράμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ πληροφορηθῇ ὁ δικαίος, πόσῃν προστασίαν ἔχε ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι εἶνα ἀκατανίκητος ἕνασι ἐκείνων πού σκέπτονται κακὰ κατ' οὐτόν. Ἔπειτα, διὰ νὰ μὴ ἀποκρυβῇ ἡ ὁπτασία ἀπὸ κανέναν τῶν μεταγενεστέρων, «Ἐκούσασθε», λέγει, «εἰς τὸν μῆρόν μου»· Ἐ Διὰ τοῦτο οἱ «οὐδαοὶ δὲν τρανοῦν μέχρι σήμερον τὸ νεῦρον ἀπὸ τὸν μῆρόν των ζώων, εἰς ἐκεῖνο τὸ σημεῖον τὸ ὁποῖον ἀνακωχθῇ κατὰ τὴν πύλιν καὶ τὸ ὅποιον εὐρίσκεται εἰς τὸ πλάτυ μέρους τοῦ μηροῦ, διότι ὁ Θεὸς ἤγγισεν τὸ νεῦρον εἰς τὸ πλάτυ μέρος τοῦ μηροῦ τοῦ ἁκῶδ, τὸ ὅποιον καὶ ἐναρκωθῇ»⁵⁶⁸. Διότι, ὅταν ὁ δικαίος ἀπεπλήρωσε τὰ χρέονα τῆς ζωῆς του, ἐπρόκειτο νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτὴν ἐπρέπε δὲ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιθεῖ χρεὼσιν φροντίδα καὶ τὴν μεγάλην συνκατάθεσιν τοῦ Θεοῦ νὰ καταστήσῃ

566. Ἡ καὶ ὁ ἴσος τοῦ Θεοῦ ἐγενήθη καὶ ἐν ἀνάγκῃ τὴν κρεῖντα καὶ ἐναρκωθῇ τοῦ Χρ. οὐδ' ἀλλοτρίως ἔστι ἀναγκαῖον καὶ τοιαύτην.
567. Ἰν. 22, 3.
568. Ἰν. 39, 33.

γνωστὴν εἰς ὅλον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦτο λέγει «Ἡ μὴ τρώγουσι οἱ Ἰσραηλίται τὸ νεῦρον ἀπὸ τοῦ πλάτι μέρους τοῦ μηροῦ, τὸ ὁποῖον ἀναρκώθη». Διότι, ἐγκωμίζει τὴν μεγάλην ἀγκωμωσύνην καὶ ὅτι λησμονοῦν τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, ὅ διὰ τοῦτο, διὰ νὰ ἐνθυμωῦνται συνεισὶ τὰς παρ' αὐτοῦ γενομένας εὐεργεσίας, ἐπενόησε διὰ μέσου τοιαύτων παρατηρήσεων νὰ ὑπενθυμίσῃ εἰς αὐτοὺς. Καὶ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ συναντῇ κανεὶς εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Διότι, αὐτὴ εἶνα· ἄλλως τε ἡ αἰτία τῶν περὶ στερῶν παρατηρήσεων, τὸ νὰ θέλῃ αὐτὸς νὰ μελετῶν οἱ μεταγενέστεροι διασώσῃ τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὴ λησμονοῦν αὐτάς καὶ ἐπιστρέφουσι πάλιν εἰς τὴν πλάσιν των. Πραγματικὰ αὐτὴ ἡ συνήθεια ὑπῆρχε κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸ γένος τῶν Ἰουδαίων. Ὡς διότι, ἐὰν ἐκίνο, οἱ ὅποιοι παρὰ τὰς εὐεργεσίας πολλὰς φορές ἐβέβησαν τὴν ἀχαριστίαν των, πολὺ περισσότερο, ἐὰν δὲν συνέβησαν, τοῦτο ὅλα ὅσα ὁ Θεὸς ἔκαμε εἰς αὐτοὺς θὰ τὰ ἐλησμονοῦσαν.

Ἄλλ' ὥς ἴδωμεν, λοιπόν, πως ἐγίνε ἡ συνάντησις τοῦ ἁκῶδ μετὰ τὸν ἀδελφόν του Δηλαδῆ, ἀφοῦ ἔλαβεν ἀρεκτὴν παρηγορίαν ἀπὸ αὐτὰ που ἐγίνοντο καὶ ἔλαβε τὴν δαδεδωκίαν ὅτι θὰ εἶνα ἰσχυρὸς καὶ δυνατὸς ἕνασι τῶν ἀνθρώπων, «ἀφοῦ ἐσώκωσεν τὰ μάτια του», λέγει· «εἶδε καὶ νὰ ὁ Ἰσαὺ ὁ ἀδελφός του ἦρχετο καὶ μαζί με αὐτὸν τραπεζοῖσιν ἄνδρες. Καὶ ἐμοιρασθῇ ὁ ἁκῶδ τὰ παδιά του εἰς τρεῖς ὁμάδας, τὴν μὲν μετὰ τὴν Λεῖαν τὴν ἄλλην μετὰ τὴν Ραχὴλ καὶ τὴν τρίτην μετὰ τὰς δύο βοῦλας. Καὶ ἔβαλε τὰς δύο βοῦλας μετὰ τὰ παδιά που εἶχεν ἀποκτήσει ἀπὸ αὐτὰς εἰς τὴν πρωτὴν σφάν, καὶ τὴν Λεῖαν καὶ τὰ παδιά της ἀπὸ αὐτῶν τὴν δὲ Ραχὴλ μετὰ τὸν ἰωσήφ τελευταίους»⁵⁶⁷. Ὁ ἴσος δὲ ὁ ἁκῶδ ἐπρόχωρησεν ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτοῦ, ἔπειτα φορές ἐπροσκύνησε μέχρις ἐδάφους ἕως οὗτο πλῆθος τὸν ἐρχομένον ἀδελφόν του». Κατὰ τὸ ὅτι αὐτὸς προσέκαλεσεν τὴν διαίτησιν, αὐτὸς πρὸ πάντων σπεύδει εἰς τὴν συνάντησιν· «Καὶ προσκύνησεν λέγει, ἔπειτα φορές μέχρις ἐδάφους ἕως οὗτο πλῆθος τὸν ἀδελφόν του». Προσπαθῶν νὰ ἐπιστρεφῇ τὴν εὐνοίαν τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ μετὰ τὰ σκῆμα καὶ μετὰ τὴν προσκύνησιν πρᾶγμα τὸ ὅποιον καὶ ἐν ἡμῶς εἰς τὴν ἀδελφὴν ἡ Γραφή, «ἀφοῦ δὲ Ἰσαὺ ἔτρεξε, ἐνηγκαλισθὲν αὐτόν καὶ τὸν ἔ

φίλησε και ἔπεσε εἰς τὸν πρῶτον αὐτοῦ και ἐκλαυσαν καὶ οἱ δύο».³²

Πρόσεξε τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον καὶ χθὲς εἶπον τοῦτο καὶ τώρα θὰ εἶπω ὅτι στὰν θελῇ ὁ Δεσπότης τῶν ὅλων νὰ δείξῃ τὴν φροντίδα τοῦ δι' ἡμᾶς καὶ ἀκαίμως οἱ ὅποιοι ἔχουν ἀγρίας πρὸς ἡμᾶς διαθέσεις τοὺς κάνει νὰ γίνουν πρὸς ἡμεῖς καὶ ἀπὸ τὰ πρόβατα Σκῆψον λοιπὸν, πόσῃ μεταβολῇ δεικνύει ὁ Ἡσαῦ «Ἐτρεψεν», λέγει, «εἰς συνάντησιν αὐτοῦ καὶ ἀφοῦ τὸν ἐνηγκαλίσθη τὸν ἐφίλησε καὶ ἐκλαυσαν καὶ οἱ δύο». Μόλις τότε ἀνέπνευσεν ὁ δίκαιος καὶ ἀπηλλάγη ἀπὸ τὸν φόβον καὶ ἡλευθερώθη ἀπὸ τὴν βελίαν καὶ ἐπῆρε περισσότερον θάρρος. «Ἐσκόπῃς τότε», λέγει, «ὁ Ἡσαῦ τὰ μάτια τοῦ καὶ εἶδε τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδιὰ αὐτοῦ καὶ τὸν ἡρώτησε Τί σοῦ εἶνα αὐτά;»³³ Ἀὐτὸ δὲ λέπων τὴν παρουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ παρεξενέωστο καὶ ἐθαυμασθεῖ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ θεὰ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ Τί ἔκαμε λοιπὸν ὁ δίκαιος Ἰακώβ, «Αὐτὰ εἶνα, τὰ παιδιὰ», λέγει, «τὰ ὅποια ὁ Θεὸς ἤλῃσε τὸν δούλον σου νὰ ἀποκτήσῃ».³⁴ Ὁ Βλέπε πόσῃ εἶναι ἡ δύναμις τῆς ἐπιεικείας καὶ πῶς με λόγια ταπεινὰ ἐπαλάκωσε τὸν θυμὸν ἐκείνου «Καὶ ἐπληρώσαν τὸν Ἡσαῦ αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα τῶν καὶ τὸν προσεκύνησαν καὶ ἡ Λεία καὶ ἡ Ραχὴλ. Καὶ εἶπε Τι εἶνα ὅλα αὐτά, ὅλα αὐτά τὰ κοπαῖα τῶν ζώων τὰ ὅποια συνήτησα. Αὐτὰς δὲ ἀπήντησε Σοῦ τὰ προσφέρω ἐγὼ ὁ δούλος σου διὰ τὰ εὖρα χάριν ἐκπαιδόν σου καὶ νὰ γνῶ εὐμενῶς διὰ τὸν».³⁵ Κύτταξε πῶς με τὴν πολλὴν τοῦ ταπεινωφροσύνης ὑπέταξε τὸν ἀδελφὸν τοῦ, καὶ ἐκείνον τὸν ὅποιον ἐνομιζεν ὅτι, θὰ ἔχῃ ἀγρίας πρὸς αὐτὸν διαθέσεις, τὸν εὐρίκε τόσον ἡμέρου, ὥστε νὰ θέλῃ πρὸς ἐξυπηρέτησιν αὐτοῦ νὰ βῇ εἰς τὴν διὰθεσίαν τοῦ ὅλα τὰ ἱδικά του. Διότι λέγει ὁ Ἀδελφὸς μου ἐγὼ ἔχω πολλὰ, κράτησε τὰ ἱδικά σου».³⁶ Ὁ Ἀλλὰ δὲν ἠκέσθη εἰς αὐτὰ ὁ ἀκαίως, ἀλλὰ ἀποδεκνύων πάσαν ἐφρόντισε ὥστε νὰ κάμῃ αὐτὸν νὰ ἔχῃ εὐμενεῖς διαθέσεις λέγει, «Ἐπειδὴ εὖρον εὐμενῇ ὑποδοχὴν ἐκ μέρους σου δέξου τὰ δῶρα τοῦ με τὰ ἱδικά μου τὰ χεῖρα σου προσφέρω. Δὲ τὴν εὐμενῇ αὐτὴν ὑποδοχὴν τοῦ μοῦ ἔκαμες εἶδα τὸ πρόσω-

32 Γεν. 32, 4
33 Γεν. 33, 5
34 Γεν. 33, 10
35 Γεν. 33, 8-9
36 Γεν. 33, 9

πῶν σου, ὅπως βλέπει κανεὶς τὰ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ. Δέξου, λέγει, τὰ δῶρα τοῦ σοῦ προσφέρω».³⁷ Διότι, με τὴν χάριν εἶδον τὸ πρόσωπον σου, με δὸν θα ἐβλέπε κανεὶς τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ. Ἐ τοῦτο ἐλέγχῃ ἀπὸ τὸν δίκαιον ἰακώβ ἀπὸ μεγάλην ὑποχρέωσιν, ὥστε νὰ μοιλωσῇ αὐτὸν καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην. «Καὶ θὰ λάβῃς τὴν καλωσύνην νὰ δεχθῇς τὰ δῶρα αὐτά»,³⁸ τοῦ λέγει ἀντὶ νὰ τοῦ εἴπῃ Καὶ θὰ μοῦ κάμῃς τὴν χάριν. «Λάβε λοιπὸν τὰ δῶρα ταῦτα τῆς ἀγάπης μου, τὰ ὅποια σοῦ ἔχω φέρει, διότι ὁ Θεὸς με ἤλῃσε καὶ ἔχω πλούσια τὰ πάντα».³⁹ Μὴ θελήσῃς, λέγει, νὰ μὴ τὰ λάβῃς. Διότι ὅλα αὐτὰ μοῦ ἔχουν δωρηθῇ ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ αὐτὸς εἶνα ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος μοῦ ἔδωκεν ὅλα αὐτά. Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ καὶ ἐκείνον ἐδίδασκε με ἡμεῖς νὰ τρώω, διὰ τὴν μεγάλην προστάσαν τοῦ ἡξιώθῃ ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν προετοιμαζέ νὰ δείξῃ πρὸς αὐτὸν πολλὴν σεβασμὸν. «Ἐπέμεινε, λοιπὸν εἰς αὐτὸν καὶ αὐτὸς ἔλαβε τὰ δῶρα».⁴⁰ Κύτταξε, λοιπὸν, τὴν μεταβολήν. «Καὶ εἶπεν ὁ Ἡσαῦ ὅτι σὺ σὺν καὶ τῶν καὶ ἀδελφῶν μου εἰς τὴν εὐθείαν ταύτης ὁδοῦ».⁴¹ 568 Ἀ ἀντὶ νὰ εἴπῃ. Λοιπὸν ἀπὸ κοινῆς ἂς κάμωμεν τὴν ὁδοὶν. Ὁ δὲ ἀκαίως παρακαλεῖ ἀφοῦ εὐρίκε μίαν εὐλογίαν πρόφασιν. «Ὁ κύριός μου», λέγει, «γνωρίζε, ὅτι τὰ παιδιὰ μου εἶναι μικρά καὶ τρυφερά, τὰ πρόβατα καὶ τὰ βοῦς μου μόλις ἔχουν γεννηθῇ» ἐὰν λοιπὸν τὰ ἐξαναγκάσω νὰ βαδίσουν, ἔστω καὶ μίαν ἡμέραν θὰ ἀποθάνουν ὅλα τὰ ζῷα μου ἀπὸ κόπῳ. 569 Δὲν δυναμῶς, λέγει, νὰ κάμω συντομώτερον τὸν ὁδόν, ἀλλὰ ἀναγκάζομαι νὰ βαδίσω σιγὰ σιγὰ καὶ διὰ μικρὸν διάστημα διὰ τὰ παιδιὰ καὶ διὰ τὰ κοπαῖα, ὥστε νὰ μὴ θλαθῶν ἀπὸ τὸν μεγαλύτερον κόπον. Πήγαμε λοιπὸν, λέγει, σὺ, ἐγὼ δὲ φροντίζω νὰ ἀλαφροῦμαι τὴν κούρασιν τῶν παιδίων καὶ τῶν κοπαδίων θὰ σὲ συναντήσω εἰς τὴν περὶ τῆς Σειφ».⁴² Ὅταν ἤκουσε ταῦτα ὁ ἀδελφός του, λέγει Ὅταν θέλῃς νὰ ἀφήσω μερικὸς ὅ ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας

37 Γεν. 33, 10.
38 Γεν. 33, 10.
39 Γεν. 33, 11.
40 Γεν. 33, 11.
41 Γεν. 33, 12.
42 Γεν. 33, 13.

43. Πρὸς. Γεν. 33, 14. Σημ. Τὸπος ὅπου ἔμενε ὁ Ἡσαῦ, λέγει τοῦ ὅτι ἐκ τῶν κληρῶν μέρων κατήγγισται αἱ γυναῖκες σου

μου μισό σου.⁴⁴ Θεικνύων και με αυτό την μεγάλην του τιμήν και εξυπηρετήσιν προς τόν αδελφόν του. Ο Ίσκαβ όμως ούτε τούτα καταδέχεται. «Μοῦ ἀρκεί», λέγει, «ὅτ' ἐγίνοι εὐμενῶς δεκτός ἀπὸ σέ».⁴⁵ Αὐτό ἦτο δι' ἡμῶς τὸ πλῆθος σπουδαίων νὰ σὲ εὖρω εὐνοκόν. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπέτυχον τούτο δὲν ἔχω καμμίαν ἄλλην ἀνάγκην. Καὶ ἀφοῦ ἐσηκώθη λέγει ἡ Γραφή, ὁ Ίσκαβ ἔκομε δ' αὐτὸν ἐαυτὸν του σκηνῆς και διὰ τὰ ἔξα του. Καὶ διὰ τούτο ὠνόμασε τὴν τοποθεσίαν ταύτην «Σκήνωμα».⁴⁶

Καὶ ἡμεῖς ποὺ ἀκούομεν τὴν ἱστορίαν ταυτην ἄς μιμούμεθα αὐτὸν τὸν δικαὸν ὡς καὶ ἄς δεικνύομεν και ἡμεῖς τὴν μεγάλην ταπεινοφροσύνην. Καὶ ὅταν ὑπάρχουν μερικοὶ οἱ ὁποῖοι δυσαρέστως δ' ἀκύντια πρὸς ἡμᾶς, ὅς μὴ ἐξάπτωμεν ἐπὶ πλεον τὸν θυμὸν των ἀλλὰ μὲ πολλὴν καλωσύνην και ταπεινοφροσύνην και εἰς τὰ λόγια και εἰς τὰς πράξεις ἄς παύομεν τὴν ἐχθρὰν των και ἄς ἀραπεύομεν τὴν τραυματισμένην ψυχὴν των. Διότι κυτταε τὴν σοφίαν τοῦ δικαίου, πῶς με τὴν δύναμιν τῶν λόγων του τῶσαν παλὺ κατεπαύει τὸν ἥσαν, ὥστε νὰ σπαυδῇ και πρὸς ἐξυπρέτησιν αὐτοῦ, και τὰ πάντα νὰ θελῇ νὰ κάμῃ πρὸς τὴν ταύτου. Αὐτὸ εἶναι πράγματ' χαρακτηριστικὸν τῆς μεγάλης ἀρετῆς, ὅχι, ὅταν σπεύδωμεν νὰ ἀγαπῶμεν ἑκείνους ποὺ πραγματικὰ μὲ γυνήσια οἱ στήματα ἐκείνῳ ἀπέναντι μας, ἀλλ' ὅταν και ἄκρινους ποὺ θέλουν νὰ φέρωνται ἐχθρικῶς πρὸς τὸν πολὺ καλὸν μας τρόπον τοὺς φέρωμεν πρὸς τὸ μέρος μας. Διότ' δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερον πρᾶγμα ἀπὸ τὴν καλωσύνην. Ὅπως ἀκριβῶς λοιπὸν πολλὰς φορές τὴν πολὺ δυνατὰ και οὐσαν φωτὶν τὸ ριπτόμενον ὕδωρ ἐντελῶς σθῆνε, τοιοῦτοτρόπως και τὸν θυμὸν, ποὺ ἀνάδε δυνατωτέρα και ἀπὸ τὸ καμνί, ὁ λόγος τοῦ λέγοντα μὲ καλωσύνην κατασιγάει. Καὶ διπλῇ γίνεται ἡ ὠφέλεια, και δ' ἡμᾶς ποὺ δεικνύομεν τὴν καλωσύνην και διὰ τὸν ἀδελφόν μας, τοῦ ὁποιοῦ παύομεν τὸν θυμὸν και τοιοῦτοτρόπως ἐλευθερώνομεν τὴν σκῆψιν του ἀπὸ τὴν ταραχὴν. Διότι πῆς μου, δὲν κατακρίνεις και δὲν κατηγορεῖς τὸν ἀδελφόν σου, δ.

44. Πρὸς Γεν 53, 15

45. Γεν 88, 18.

46. Γεν 28, 17 «Σκήνωμα». Τὴ τοποθεσίαν αὐτὴν εὐνοκεται, νοτίως τοῦ Ἰσραὴλ, πρὸς τὰ ἀντικείμενα τοῦ Ἰορδάνου και εἰς τὴν κοιλάδα, τὴν ὁποίαν σχηματίζει αὐτόν. Ὁ τόπος αὗτός ἐνομασθη και Σκηνὸς (πρὸς Γεν 28, 17, 27 και Σερμ 8, 4 δ).

τὸν θυμὸν και ἐχθρὸς διαθήσας ἀπέναντι σου, διὰ τοιούτων, δὲν προσπαθεῖς νὰ μάθης και ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα, ἔ, ἀλλὰ θέλεις και σὺ ὁ ὅς νὰ θυμώνης ἀκόμη περισσότερο. Μήπως ἡ δυνατὴ φωτιά με τὴν φωτιὰν σθῆνε, Αὐτὸ εἶναι ἀντικείμενον πρὸς τοὺς νόμους τῆς φύσεως τοιοῦτοτρόπως και τὸν θυμὸν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καταπαύνης μὲ ἄλλον θυμὸν. Ἐκεῖνο δὲ ποὺ εἶναι διὰ τὴν φωτιὰν τὸ νερὸ αὐτὸ εἶναι διὰ τὸν θυμὸν ἡ καλωσύνη και ἡ πραότης. Διὰ τοῦτο και ὁ Χριστὸς ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς του, «ὅταν ἀγαπᾶτε ἑκείνους ποὺ σὰς ἀγαποῦν, ποῖον μισθὸν ἔχετε;».⁴⁷ Ἐπειτα, ἐπιθυμῶν νὰ προτρέψῃ παραδειγματικῶς και διὰ νὰ θίξῃ εἰς ἑκείνους πρὸς τὰ ἡμέλειαν νὰ τὸ παραμελήσουν προσθέτει «Και οἱ τελῶναι τὸ ἴδιον δὲν κάνουν;».⁴⁸ Ὅταν και αὐτοὶ πάσης ἀπὸ τοὺς ἀμελεῖς, τὸ ἴδιον δὲν κάνουν; 369 Α. Καὶ αὐτοὶ οἱ τελῶναι δὲν προσπαθοῦν διὰ τὸ ἴδιον πρᾶγμα. Ποῖος δὲ εἶναι χειρότερος ἀπὸ τὸν τελῶνην. Καὶ ὡς τούτο τὸ πρᾶγμα θὰ εὐχαρίστη με κάθε τρόπον νὰ γινέται εἰς αὐτοὺς και δὲν εἶναι δυνατὸν εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ ἀγαποῦν ἑκείνους ὁποῖος τοὺς ἀγαπᾷ. Ἐγὼ δέ, ἐπειδὴ ἐπιθυμῶ σῆς νὰ εἰσθε ἀνώτερο και νὰ ἔχετε μεγαλύτεραν ἀρετὴν, δὲν σὰς προτρέπω ἀπλῶς τούτο, ἀλλὰ και τοὺς ἐχθροὺς σὰς νὰ ἀγαπᾶτε. Πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὁ εὐτυχισμένος ἑκείνος ἀνθρώπος και πρὸ τοῦ νόμου και πρὸ τῆς διδασκαλίας τῶν ἑλλῶν, ἀπὸ ἰδικὴν του διάθεσιν παρακαλοῦμενος, με τὴν μεγάλην του καλωσύνην προηγουμένως μεν ἐνίκησε τὸν Λάβαν, τωρὰ δὲ και τὸν ἀδελφόν του. Διότ', αὐτοὶ και εἶχε τὴν ἐσθήειαν τοῦ Θεοῦ, και ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐζητοῦντο ἐξ αὐτοῦ πρῶτα ὑπὸ αὐτοῦ ἀνανεώνοντο. Β. Τοιοῦτοτρόπως, λοιπὸν, και ἡμεῖς ἄς πείσομεν τοὺς ἑαυτοὺς μας, ὅτ' και ἐάν μὴ ἴσως φορές προσπαθῶμεν ποτὲ τ' ποτὲ δὲν θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν, ἐάν δὲν ἔχωμεν τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ποτὲ τίποτε δὲν θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τοιοῦτοτρόπως πάλιν ἐάν δὲν προσφέρωμεν και τὴν ἰδικὴν μας προσπάθειαν ἐάν δὲν ἡμπορέσωμεν νὰ ἀξιοθῶμεν τῆς ἀνωθεν εὐλογίας. Διὰ τοῦτο πρέπει, νὰ προσπαθῶμεν και τὴν ἰδικὴν μας συμβολὴν νὰ προσφέρωμεν και τὴν ἀνωθεν εὐλογίαν νὰ ἐπισύρωμεν, ὥστε και με τὴν ἰδικὴν μας

47. Ματθ 5, 46.

48. Ματθ 5, 48.

προσπάθειαν καὶ μετὰ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ ἡ ἀρετὴ μας νὰ προσβῇ κάθε ἡμέραν καὶ νὰ καρδισώμεν πλουσίαν τὴν θεῖαν χάριν, ὅτι τὴν ὁποῖαν εἶθε νὰ ἔχωμεν ὅλοι μας διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φυλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαζί μετὰ τὸν ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ δοξα, ἡ δύναμις καὶ ἡ τιμὴ εἰς τὸν Πατέρα καὶ συγχρόνως εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ο Μ ΛΙΑ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΕΝΑΤΗ

-ΚΑΙ ΗΘΕΝ Ο ΙΑΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΑΛΗΝ ΠΑΝΤΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΤΩΝ ΣΙΝΙΩΝ ΚΑΙ ΗΓΟΡΑΣΕΝ ΑΝΤΙ ΤΟΥ ΠΟΡΟΥ ΤΩΝ ΕΚΑΤΟΝ ΑΡΝΙΩΝ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΛΙΡΟΥ ΤΟΥ ΕΜΕΡ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΤΟΥ ΣΙΧΡΗ ΚΑΙ ΕΚΤΙΣΕΝ ΕΚΕΙ ΘΥΣΙΑΣΤΗΡΙΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΗΓΥΣΘΗΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ·

Εἶδατε χθὲς καὶ τὴν ὑπερβολικὴν ἀγάπην τοῦ κοινοῦ Κυρίου ὅλων μας πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.⁵⁶⁹ Ἀ καὶ τὴν φιλοσοφίαν τῶν μαθητῶν, καὶ τὴν ἀχαριστίαν τῶν Ἰουδαίων. Εἶδατε μὲ πόσῃ ἀνεξικακίᾳ ἐστοιμάτισε τὴν ἀναίσχυτον τόλμην αὐτῶν, λαμβάνων τὸ μέρος τῶν μαθητῶν καὶ ἀποδείκνυντων, ὅτι, αὐτοὶ ποῦ ᾔθελαν νὰ λάβουν ἀδίκην νὰ διὰ τὴν παραβάσειν τοῦ νόμου, ἀγνοοῦν τὴν βελτίαν τοῦ νόμου καὶ ὅτι, ἐνὶ ἐφάνῃ ἡ ἀλήθεια, αὐτοὶ ᾔθελαν νὰ μένουν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς σκιάς. Εἶδατε πῶς εὐθύς ἐξ ἀρχῆς προσεπάθε νὰ ἀφαιρέσῃ τὰς ἐκ τοῦ νόμου παρατηρήσεις, διδασκῶν αὐτοὺς ὅτι τώρα ποῦ ἐφάνη ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης δὲν ἡμπορεῖ νὰ φωτίσῃ τὸ φῶς τοῦ λυχνίου, διότι, μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἔχεται ἡ ἀνάγκη τῆς χρησιμοποίησεως τούτου. Ἐμάθατε πῶς εἶναι δυνατόν πάντοτε νὰ περνᾶτε ἑρπαστικῶς καὶ ὅτι ἐλυτρώθητε ἀπὸ τὴν παρατήρησιν τῶν διαφόρων καιρῶν. Διὰ τοῦτο ἔλλωσ τε ἦλθεν ὁ Δεσπότης μας, διὰ νὰ μᾶς ἐλευθέρωσῃ ἀπὸ τὴν ἀναγκαιότητα τῶν ὀρισμένων καιρῶν, καὶ νὰ μᾶς προετοιμάσῃ νὰ πετύωμεν ὑψηλότερα καὶ ἡ πολιτεία μας νὰ εἶναι οὐράνιος.⁵⁷⁰ Ἀ καὶ μολονότι εἰ μὴτα διανθρώποι νὰ μιμούμεθα τὴν ζωὴν τῶν ἀγγέλων καὶ νὰ περιφρονῶμεν ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Ἐλάτε λοιπόν, ἴσως φαίνεται καλόν, νὰ συνεχισώμεν ἐκεῖνα ποῦ ἔπρεπε προηγουμένως ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ μακαρίου Μωυσέως καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ παραθέσωμεν τὴν σημερινὴν πνευματικὴν τρέψαν.

Γνωρίζετε, λοιπόν, ὅτι, ἀφοῦ ἐπανήλθεν ὁ ὁκνῶς ἐκ

¹ Γεν. 33, 18-20.

² Ἠρμ. Φύλ. 8, 20.

τῆς Μεσοποταμίας συντηρήθη μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ μετὰ τὴν συνάντησιν διχωρίσθησαν καὶ ἕκαστος μὲν διημι-
θύνθη εἰς τὴν Σιερ, ὃ δὲ Ἰακώβ ἔστησε τὰς σκηνάς του καὶ ἀπὸ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ἀνέμασε τὴν τοιτοδεσίαν «Σκη-
νάς», εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο καταμαρτύρησεν τὸν λόγον, διὰ
τοῦτο πρέπει ἀφοῦ διηγήθῃ τὰ ὑπόλοιπα ὅσον τὸ ἐπιτρέ-
τουν αἱ δυνατότες μου νὰ σὰς παραθέσω τὴν πνευματικὴν
διδασκαλίαν.

Β. Ὅταν, λοιπόν, ἔπαυσε νὰ φοβῆται, ὁ δίκαιος Ἰα-
κώβ καὶ ἠλευθερώθη ἀπὸ κάθε αγωνίας. «Ἠλθε», λέγει, «εἰς
τὴν πόλιν των Σκιμίων καὶ ἀπέκτησε δι' ἀγορᾶς αὐτοῦ τοῦ
ποσοῦ τῶν ἑκατὸν ἀνώνων τὸ μέρος τοῦ ἀγροῦ τοῦ Ἐμῶρ
τοῦ πατρὸς τοῦ Συχῆ. Καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ θυσιαστήριον καὶ
προσηυχήθη πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ ὁραήλ»⁴. Ἄς μὴ περνώ-
μεν γρήγορα τὰ λεγόμενα εἰς τὰς θείας Γραφάς. Διότι, ἐ-
άν ἐκεῖνο, οἱ ὅποιοι ἐγάζουν ἀπὸ τὴν γῆν ψήγματα χρυ-
σοῦ, κάθε κόπον ὑπομένουν καὶ ὅλας τὰς δυσκολίας ἀ-
νέχοντα, διὰ νὰ ἡμιπάρουσιν νὰ χωρίσουν ἀπὸ τὸ χῶμα
τὸν χρυσόν, Ὁ πολὺ περισσότερον ἡμεῖς πρέπει νὰ ἐρευ-
νώμεν μετὰ προσοχῆς τὰ λόγια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ
λαμβάνοντες ἀπὸ αὐτὰ τὴν ωφέλειαν ποὺ ἔχουν, ἔτι νὰ
φύγωμεν ἀπὸ ἐβδ.

Σκέψου, λοιπόν, τὴν φιλοσοφίαν τοῦ θαυμαστοῦ τοῦ-
του ἀνδρός, ὁ ὅποιος μαλονοῖ ἐχέν τὴν τὴν θεϊκὴν εὐ-
λογίαν καὶ ἐβλεπε τὴν περιουσίαν του νὰ αὐξάνη, ἐνωσὶ
τὰ ζῆα, καὶ νὰ τὸν περιτρογίξῃ τόσας ἀριθμὸς παιδίων,
δὲν ἠσχολήθη μὲ λαμπράς οἰκοδομὰς, οὔτε προσεπάθησε
νὰ ἀγοράσῃ ἀγροὺς καὶ χωρὰ ποὺ θὰ ἀρκοῦσαν νὰ δια-
μενηθῶν εἰς τὰ παιδιὰ του. Διότι αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια
ἐσχυρίζοντα, καὶ οἱ σύγχρονοί μας καὶ ἕνας πλὴν ἔχε ἕνα
μόνον υἱόν. Δι' προσπαθεῖ νὰ συλλέξῃ μύρια τάλαντα χρυ-
σοῦ καὶ νὰ ἀγοράσῃ ἀγροὺς καὶ νὰ οἰκοδομήσῃ λαμπρά
κτίρια. Κα εἶθε ἀπὸ δικαίους κόπους καὶ χωρὶς ἀδικίαν
νὰ ἐμάξουν τὴν περιουσίαν δι' αὐτοὺς, ἀλλὰ ἐκεῖνο ποὺ εἶ-
να θαρὲ καὶ πρὸ φοβερὸν δι' ὅλα, εἶναι ὅτι μὲ ἀσπαγὰς
καὶ πλεονεξίας καὶ δολοποικίας, εἶται οἰκεοποικίται τὰς
περιουσίας τῶν ἄλλων. Καὶ ἐάν κάποιος ἐρωτήσῃ διὰ ποι-
ον σκοπὸν ὑπάρχει τόση μανία τῶν χρημάτων; Ἀμέσως
θα φέρῃ ὡς πρόφασιν τὸ παιδί καὶ λέγε, ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ
ἐάνει λόγῳ τῆς πρὸς αὐτὸ ἀγάπης του. Καὶ αὐτὸς μὲν, ἐ-

8. Γεν. 38, 18-20.

ἀν ἀποσιναῖται εἰς αὐτά, ὅτι προσβάλλει τὸ παιδί του κά-
νε, κατὰ τὸ ἐντελὲς ἀναμφελές καὶ μάταιον. Ὑπάρχουν ὁ-
μῶς καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι μαλονοῖ, δὲν ἔχουν παιδιὰ, ὁ-
μῶς ἔχουν μόνον διὰ νὰ συλλέξουν χρήματα, Ἐ καὶ χιλιά-
δες φορές θὰ προτιμοῦσαν νὰ παθουν τὰ ἀνεπανόρθωτα
πορὰ νὰ παραχωρήσουν ἕνα ὁδολὸν εἰς κάποιον ποὺ ἔχει
ἀνάγκην. Ἀλλὰ ὁ δίκαιος οὗτος (ὁ Ἰακώβ) δὲν ἐσκέφθη
κάτι τέτοιο, οὔτε ἐλογάρωσε ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐπρόκειτο
νὰ ἀγοράσῃ ἕνα μικρὸν ἀγρὸν, ἀφοῦ ἔδωσε ἑκατὸν ἀνὰ
ἡγόρασε τὸ τμήμα τοῦ ἀγροῦ τοῦ Ἐμῶρ τοῦ πατρὸς τοῦ
Συχῆ. Καὶ πρόσθε τοῦ ἀνδρός τὴν εὐσέβειαν, καὶ διὰ
τοῦτον σκοπὸν προσεπάθησε νὰ πάρῃ τὸν ἀγρὸν «καὶ ἐ-
κτίσεν ἐκεῖ», λέγει, «θυσιαστήριον καὶ προσευχήθη εἰς τὸν
Θεὸν τοῦ ὁραήλ». Τὸ τμήμα τοῦ ἀγροῦ, λοιπόν, δὲν ἡ-
γόρασε διὰ κανένα ἄλλον σκοπὸν⁵. Ἀ. παρὰ μόνον διὰ
νὰ ἀναπέμπῃ τὰς εὐχαριστίας τοῦ πρὸς τὸν κοινὸν Δε-
σπότην ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Αὐτὸν (τὸν Ἰακώβ) τὸν ἀνθρώπου που ἔζησε πρὸ
τοῦ νόμου, ἔπρεπε ὅλοι, ποὺ ζοῦν εἰς τὸν καιρὸν τῆς χά-
ριτος, νὰ ζηλευσιν καὶ νὰ μὴ τρελλαίνοντα, τόσον πολὺ
μὲ τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν συλλογὴν χρημάτων ζητήματα.
Διότι διὰ ποιὸν σκοπὸν πέρ μου, καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου
μοῦνε ὡς τόσα φορτὰ ἀκανθῶν καὶ δὲν αὐτὸ λαμβάνεσαι ὅ-
τι καὶ εἰς τὰ παιδιὰ σου ἀφήνεις ὀλίγον καὶ εὐκαιρίαν κα-
κίας. Δὲν γνωρίζεις, ὅτι αὐτὸς περισσότερον φροντίζει ὁ δὲ
τὸ παῖδι σου ἀπὸ σέ, ἐνῷ σὺ μὲ τὴν περισσότερον φροντί-
δα, ποὺ δεκνύεις δι' αὐτό, προσπαθεῖς νὰ ἀφῇς εἰς αὐ-
τὸ ἀφοσιώσας ποὺ μποροῦν νὰ νουσηθῶσιν τὴν ψυχὴν του,
ἢ ἢ δὲν γνωρίζεις ὅτι ἡ νεότης καὶ ὡς ἐκ τῆς φύσεώς της
εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἐπιεικὴ εἰς πτώσεις καὶ ἔχει μεγάλαν τὴν
πρὸς τὴν κακίαν ροπὴν. Ὅταν δὲ λάβῃ ἀκόμη καὶ περ-
σοῖαν χρημάτων, τότε πολὺ περισσότερον κλίνει πρὸς τὸ
κακόν. Ὅπως ἀκριβῶς λοιπὸν ἡ σωτὴρ, τοῦ τῆς ροπῆς
κακίας φύλας, ἀνάπτει μεγαλυτέραν φύλαγαν, τοιοῦτοτρόπως
καὶ ἡ νεότης, ὡς ὅταν φωτιά ποὺ ἐβλάχῃ τὸ ὅλον κὼν τῶν χρη-
μάτων, ἀνάπτει τόσον πολὺ τὸ καμίνι τῶν παθῶν ὥστε

4. Ἡναὶθα πρόκειται διὰ τὴν δευτέραν τακτικὴν τῆς πατριερ-
χικῆς οἰκογενείας ἐν Παλαιστίνῃ. Παρὰ τῆς πρώτης (βλ. 28, 17).

5. Ὁ ἀνδρὸς αὗτος ἐκωλύθη βραδύτερον ἀπὸ τοῦ Ἰακώβ εἰς τὴν Ἰου-
δαίαν (Γεν. 48, 21) καὶ εἰς αὐτὴν ἔπαυσε ὁ Ἰακώβ (48, 22). Εἰς τὴν ἀγρὸν
αὐτὴν εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ πρὸς τὸν ὁδολὸν ἔργον ὁ δὲ καὶ τοῦ
Ἰσραὴλ μετὰ τῆς Σαμάρειδος (Ἰωάν. 4, 5).

νά δύναται νά κοιμηθῇ ὁλόκληρον τὴν ψυχὴν τοῦ νέου. Διότι ποτε ὁ νέος αὐτός θά ἡμπαρῇ νά φροντίσῃ διὰ τὴν σωφροσύνην του καὶ νά ἀποφύγῃ τὴν ἀκολασίαν καὶ νά ἀρχίσῃ ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς ἢ ὁ; οἰοθήσῃτε ἄλλο πνευματικὸν ζήτημα;

Οὐ δὲν ἀκούεις τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, ὅτι «ἡ ἀγωνιώδης φροντίς τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ τὸ ἀπατηλὸν τοῦ πλούτου συμπνίγουν τὸν λογισμόν καὶ ἔτσι ὁ ἄνθρωπος γίνετα ἄκαρπος». Πράγματι τὰ ὅποια ὠνόμασεν «ἀκαρίας»⁸ Διότι ὅταν εἴπῃ, ὅτι τὸ ἐν μέρος τοῦ σπέρου ἐπέσαν εἰς τὰς ἀκάνας, ἔπειτα ἐξημερεύουν εἰς τοὺς μαθητάς ποῖαι εἶναι αἱ ἀκάνας λέγει. «Ἡ ἀγωνιώδης φροντίς τοῦ κόσμου τούτου καὶ τὸ ἀπατηλὸν τοῦ πλούτου συμπνίγουν τὸν λογισμόν καὶ γίνετα ἄκαρπος». Καὶ πολὺ σωστά παρωμοίους τὴν ἀγωνιώδη φρουρὰν διὰ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου με ἀγκάθια. Διότι ὅπως ἀκρωθῶς τὰ ἀγκάθια ὁ δὲν ἀφήνουν τὸν σπῆρον νά ἐλαστήσῃ ἀλλὰ με τὴν πυκνότητά τους συμπνίγουν ἐκεῖνο ποῦ ἐπείσθη καὶ ἐρρίψασε, ἔτσι καὶ αἱ ἀγωνιώδεις φροντίδες διὰ τὰ θωματικά, τὸν πνευματικὸν σπῆρον, ὅταν ἐρρίψωσιν εἰς τὴν ψυχὴν, δὲν ἀφήνουν νά φέρῃ καρπὸν, ἀλλὰ τὸν συγκοῦν καὶ τὸν συμπνίγουν, ὅπως ἀκριβῶς τὰ ἀγκάθια δὲν ἀφήνουν νά ἐλαστήσῃ ὁ πνευματικὸς σπῆρος. «Καὶ τὸ ἀπατηλὸν, λέγει, τοῦ πλούτου». Καλῶς τὴν ὠνόμασεν ἀπάτην τοῦ πλούτου, διότι πράγματι περὶ ἀπάτης προκεῖται. Διότι ποῖα ἡ ὠφέλεια τῶν πόσων ταλάντων καὶ τοῦ πόσον μεγάλου ποσοῦ τῶν χρημάτων. Ναι, θά εἴπῃ, τὸ νά προσπαθῇς νά ἀποκτήσῃς χρήματα αὐτὸ προξενεῖ⁹ μεγάλην εὐχαρίστησιν. Ποῖαν εὐχαρίστησιν; Καὶ διατὴν ὁνομαζῶν εὐχαρίστησιν, ἢ αὐτὸ δὲν εἶναι τοῦ προξενεῖ τὰς χωρὶς τὴν ὥραν τῶν ἡπικαὶ καὶ προετοιμαζέ νά γενῶνται, πολλὰ, ἀηδίας; Καὶ δὲν λέγω ἀκόμη καὶ διὰ τὴν κόλασιν, ἢ ὅποια συνοδεύει αὐτὰ ἀλλὰ μόνον ἀπλῶς διὰ τὸν παρόντα βίον, ὅτι οὔτε εὐχαρίστησιν ἡμπαρῇ νά προσεξήσῃ τὰ πράγματα ταῦτα ἀλλὰ καθημερινὰς ταραχὰς καὶ δυσφορείας. Καὶ πόσον παραγμένην δὲν δύναται, τίς νά ἴδῃ τὴν θύλασαν, ὅταν σπικνωκται, τὰ κέρματα, ὅσον τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ εὐφρασκετο εἰς τοιαύτην καταστάσιν καὶ πολιορκεῖται ἀπὸ τὰς σκέψεων καὶ τὰ πάθη καὶ φέρεται με ἀ-

⁸ Ματθ. 10, 29
⁹ Ματθ. 13, 20

πέχθειαν καὶ πρὸς τοὺς συγγενεῖς του καὶ πρὸς τοὺς φίλους. Καὶ ἐὰν κάποτε ἀφαιρέσῃ κανεὶς μικρὸν τὸ μέρος (διότι πολλὰ μποροῦν νά συμβοῦν, καὶ πολλὰ αἱ καρπια δοκοῦντες τὴν εὐκαιρίαν, καὶ ὑπάρχουν πανήγρια τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν κυριῶν διαδοκαί ἐνεργεσία), τότε ἀκρωθῶς θά εὐρήσῃ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ νομίζουν ὅτι εἶναι ἀνυπόφορος ἡ βωχὴ τῶν, ³⁷² Α Δὲν εἶναι λοιπὸν ἄξιοι πολλῶν θρήνων οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, οἱ ὅποιοι ἐνιστῶν τοῦ ἐαυτοῦ τῶν δια προσπαθεῖν νά κέρσω, καὶ πρὸς ὅλα ὅσα τῆς ψυχῆς τῶν ἐπιθυμοῦν νά συλλέγουν ὅπως οὐκ ἔστιν αὐτὰ, δηλαδὴ, τὰ χρήματα.

Ἀλλὰ, ἐὰν σὺ φαίνεται καλὸν, ὅς τοὺς ἀφήσωμεν αὐτοὺς καὶ ὅς γυρισάμεν καὶ πάλιν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ δικαίου, ἀκρωθῶς διὰ νά ἴδωμεν τὴν συνέχειαν τῶν ὑπολαμπῶν. «Καὶ ἐκτίσῃς ἐκεῖ», λέγει, «εὐσεβιστήριον εἰς τὸ τμήμα τοῦ ἀγροῦ καὶ προσπυχήσῃ πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ ὁρατοῦ καὶ ἐσκέψῃ νά κατοικήσῃ πλῆρην εἰς τὴν πόλιν τῶν Σικιμων. Ἀλλὰ πρόσεξε, πάλιν, πῶς ὁ δικαίος καὶ ἐκεῖ φρενῶν, τὴν γνωσθὴν του καλωσύνην. Β Διότι λέγει, Ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ πατρικοῦ οἴκου ἡ Δείνα ἡ θυγάτηρ τῆς Λείας διὰ νά ἴδῃ καὶ νά γνωρίσῃ τὰς γυναῖκας τῶν κατοικῶν τῆς χώρας. Καὶ εἶδεν αὐτὴν ὁ Συχεὺς ὁ υἱὸς τοῦ Ἐμῶρ καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς καὶ κατεκτήσας, λέγει, τὴν παρθένον καὶ ὠμίλησεν πρὸς αὐτὴν κατὰ τὴν καρδίαν τῆς. Εἶδες τί κακὸν πράγμα εἶναι ἡ νεότης, ὅταν δὲν ἔχῃ σὴν χαλινάρι τὴν εὐσεβὴ σκέψιν. Διότι εἶδε τὴν κόρην καὶ μετὸ νά τὴν ἴδῃ ἐφοντωσεν ἀπὸ ἔρωτος καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν μετέβαλε εἰς πρᾶξιν. Καὶ ὠμίλησεν πρὸς αὐτὴν κατὰ τὴν καρδίαν τῆς παρθένου. Τί σημαίνει, Κατὰ τὴν καρδίαν τῆς παρθένου. Ἐπειδὴ ἦτο νέα ἡ κόρη, ἐκεῖνα, λέγει, τῆς εἶπε, τὰ ὅποια ἦσαν ἱκανὰ νά τὴν παρασυροῦν νά τὴν κατακτήσῃ. Οὐ καὶ λέγει, ὁ Συχεὺς πρὸς τὸν πατέρα τῆς ἠφρόντισεν νά λάβῃ τὴν κόρην ταύτην ὡς σύζυγόν μου. Ἦκουσε δὲ καὶ ὁ Ἰακώβ τὸ γεγονὸς, καὶ κατ' ἀρχὴν ἐδεδέχθη αὐτὸ μετὰ πρᾶξιν, περιμένων νά ἔλθουν τὰ ἀδελφία

⁸ Ἀπὸ τὸν οὖν εἰς ἀκρὸν ἡ πόλις τὸ ὄνομα Συχεὺς, ἵσως συνθεσὶς γυναικῶν καὶ τοῦ υἱοῦ τῶν ἀγγέλων
⁹ Πράξ. Γεν. 33, 1-8.
¹⁰ Αὐτὴν ἡτο ἡλικίας 14-15 ἐτῶν
¹¹ Γεν. 34, 1

της Διότη. ἦσαν εἰς τὰ πόμυνά των «Καὶ δὲν εἶπε τίποτε ὁ Ἰακώβ, μέχρις οὗτοι ἔλθουν τὰ παιδιὰ του»¹² Ἐνῷ δὲ ἦλθεν ὁ Ἰεζὺρ πρὸς τὸν Ἰακώβ, ἀπεστρέψαν καὶ οἱ ἀδελφοὶ τῆς Δείνας. Καὶ ὅταν ἤκουσαν τὸ τί ἐπαθὲν ἡ ἀδελφή των ἐπληγώθησαν. Τὶ δὲ σημαίνει ἐπληγώθησαν; Ἐκλήθησαν, δὲν τοὺς ἐφάνη ἀνεκτόν, ἀλλὰ πολὺ φοβερὸν καὶ ἔγινεν εἰς αὐτοὺς ἀντικείμενον λύτης. «Διότη», λέγει, «τοὺς ἐφάνη πολὺ δεινόν, ὅτι προσέβαλε τοὺς Ἰσραηλῆτας ὁ Συχὲμ κοιμηθεὶς μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰακώβ»¹³ Ἐλπίζεις τὴν σωφροσύνην τῶν παιδίων, ἔθεωρησαν τὸ γεγονός ὡς μεγάλῃ προσβολῇ. Εἶδεν πῶς ὁ δικαίος ἀνέθεωρεν τὰ παιδιὰ του μὲ Ἰσραηλῆται τὴν ἀρετήν. Πῶς δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Ἰεζὺρ μὲ τὸ νὰ πραγματοποιήσῃ αὐτὸν τὸ ὅτι οὐκ ἐπιδόμησε, γίνεται ἀφορμὴ καταστροφῆς καὶ εἰς τὸν πατέρα του καὶ εἰς ἑλὴν τὴν πόλιν. Ἀλλ' ὡς ἀκούσαμεν πρῶτον, τί εἶπε ὁ Ἰεζὺρ πρὸς αὐτοὺς καὶ μετὰ ταῦτα θὰ γνωρίσετε τὴν πανουργίαν τῶν ἀδελφῶν τῆς Δείνας καὶ πῶς ἐσπευσαν νὰ ἐδικηθῶν αὐτοὺς τὰ ὅποια ἐγιναν εἰς τὴν ἀδελφὴν των. «Καὶ ἀμύλησεν ὁ Ἰεζὺρ εἰς αὐτοὺς καὶ εἶπεν Ἐ Ὁ υἱὸς μου ὁ Συχὲμ προσεκολλήθη με ἑλὴν του τὴν ψυχὴν εἰς τὴν θυγατέρα σας»¹⁴ Παύσατε πῶς προαναγγέλλει τὴν καταστροφὴν τοῦ ἐπρόκειτο νὰ τὸν εὖρει «Προσεκολλήθη» λέγει, «με ἑλὴν του τὴν ψυχὴν», αὐτὸ νὰ εἴπῃ τὴν ψυχὴν του ἑλὴν ἔδωκε χάριν τῆς θυγατρὸς σας. Ἐκεῖνος μὲν ἐκπερῶν τὴν ἐπιθυμίαν του δὲ τὴν κόρην μετ' ὀλίγον θὰ θὰ ἐμάνθανε ὅτι τοῦτο θὰ ἐγινετο ἀφορμὴ τοῦ θανάτου καὶ αὐτοῦ καὶ ὅλων των συμπατριωτῶν του. Ἀφοῦ λοιπὸν, λέγει, ἴδαν ἐπιθυμῶ τὴν κόρην. «Διότι ταύτην εἰς αὐτὸν ὡς συζύγον καὶ ὡς νύμφην ἀποδοῖα γάμοι μετὰς μου. Τὰς θυγατέρας σας δώσατε εἰς ἡμᾶς ὡς συζύγους καὶ τὰς θυγατέρας μας λάβετε δὲ τὰς υἱοὺς σας καὶ νὰ κατοικήτε μετὰς μας. Νὰ ἡ χωρὶς εἶνα εὐχάριος μπροστὰς σας. Κατοικήτε εἰς αὐτὴν καὶ περὶ φέρεσθε ἐλευθέρως ὅπου θέλετε καὶ ἀποκτήσατε ἰδιοκτησίαν εἰς αὐτήν»¹⁵ Κῆρυξεν πύστην φλυαροσύνην δεικνύς πρὸς τοὺς ξένους ὁ πατήρ.¹⁷³ Ἀνεκαί τῆς ἀγάπης του πρὸς τὸ πα

¹² Γεν. 34, 6. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο φαίνεται ὁ χαρακτήρ τοῦ Ἰακώβ, ὅτι ὁ Ἰεζὺρ εἶπε αὐτοῖς ὅτι οὐκ ἔχει καὶ αὐτοὺς καὶ ὁ Ἰεζὺρ.

¹³ Γεν. 34, 7.

¹⁴ Γεν. 34, 8.

¹⁵ Γεν. 34, 9-10.

δὲ του καὶ πῶς ἐπιθυμῶ νὰ τοὺς προσεκόμῃ διδόν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐξουσίαν ὅλης τῆς χώρας. Καὶ αὐτὰ μὲν λέγει ὁ πατήρ ὁ δὲ υἱὸς ἐλέπων τὴν φροντίδα τοῦ πατρὸς του θί' αὐτὸν καὶ ὅτι ἦτο εἰσις τὰ πάντα νὰ πράξῃ ὥστε νὰ πραγματοποιηθῇ αὐτὸ τὸ ὅποion ἐπεθύμει, λέγει καὶ ἕκ μέρους του πρὸς τὸν Ἰακώβ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τῆς κόρης. «Ἄς γίνῃ δεσπὴ ἡ ἀφ' ἡμεῶν μας καὶ δῖτ' ἡμᾶς ὑψηλότερον θὰ σὰς τὸ δώσωμεν. Ἀδελφάτε πολὺ τὴν προκοπὴν καὶ θὰ σὰς δώσω δῖτ' ἡμᾶς εἰπέτε, ἔρκει νὰ μοῦ δώσατε τὴν κόρην αὐτὴν ὡς σύζυγον»¹⁶ Εἶδεν ὅτι καὶ ὁ πατήρ θερμὰ παρακαλεῖ ἡ ἐνικαί τῆς ἀγάπης του διὰ τὸ παιδί του καὶ ὁ νεὸς δὲ τὰ πάντα ὑπόσχεται προκειμένου νὰ ἐπιτύχῃ τὸν γάμον μετὰ τὴν κόρην.

Διότη, αὐτὸ τὸ καταστρεπτικὸν πάθος πείθει, ἐκείνον ποὺ ἐκρυβετὸ ἀπὸ αὐτὸ τὰ πάντα νὰ κάμῃ, μέχρις οὗτοι τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ὕδου. Καὶ παρατήρησε ὅτι, ὁ μὲν γέρον Ἰακώβ ἀκούων τὰς προτάσεις ταύτας σιωπῇ καὶ ἀκολουθοῦν τὴν συνήθειαν του καλωσύνην, δὲν λέγει τίποτε, ἀλλὰ μὲ προσπάθεια ὑποφέρει τὸ πάθος τῆς θυγατρὸς του. «Οἱ δὲ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ ἀπεκρίθησαν, λέγει ἡ Γραφή, πρὸς τὸν Συχὲμ καὶ τὸν Ἰεζὺρ τὸν ποτέρα του με δολιότητα καὶ εἶπον ὅτι προσέβαλαν καὶ ἐβλάπεν τὴν ἀδελφὴν των»¹⁷ Ὁ Σέφου, πῶς διὰ τὴν φιληθρίαν τοῦ υἱοῦ ὅλοι οἱ κάποιον τῆς πόλεως δέχονται τὰ κοκά. Διότι, ὅπως ἀκριβῶς ὅταν πᾶσι φωτὰ καὶ ἐκείνοι οἱ ὅποιοι κατακοῦν πλησίον κινδυνεύουν διότι ἡ φωτιά τὰ πάντα καταστρέφει, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ἀκολασία τοῦ υἱοῦ οὐκ ἔχει μόνον τὸν πατέρα ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς κατὰ τῆς πόλεως καταστρέφει. Τὶ εἶπον λοιπὸν τὰ πατὴρ τοῦ Ἰακώβ, Ἀπεκρίθησαν μὲ δόλον πρὸς αὐτοὺς. Εἶναι δὲ τὸν νὰ μὴ θάβετε πῶς ὑπερβολικὰ ἐπόμενον διὰ τὴν ἀδελφὴν των. «Δὲν εἶπαν», λέγει, «ὁ Συμεὼν καὶ ὁ Λευὶ, οἱ ἀδελφοὶ τῆς Δείνας καὶ υἱοὶ τῆς Λείας. Δὲν θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ κάμωμε τὸ πρᾶγμα τοῦτο, νὰ δώσωμεν δηλαδὴ τὴν ἀδελφὴν μας εἰς ἀνθρώπον ὁ ὅποιος εἶνα ἀπερίημιτος. Ὁ ἔαν λοιπὸν περιτμηθῇ θὰ σὰς δώσωμεν τὰς θυγατέρας μας καὶ θὰ πάρωμεν ἀπὸ τὰς θυγατέρας σας

¹⁶ Ἡ ἐνικαία διὰ τὸ πρᾶγμα, το ὅλον ἔλεγε νὰ λαμβάνῃ ὁ γάμος εἰς τὸν πατέρα τῆς κόρης, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

¹⁷ Γεν. 34, 11-12.

¹⁸ Γεν. 34, 13.

καὶ ἔτο θά γινώμεν μια φυλή». ¹⁹ Καὶ ἡ μὲν πρότασις, τὴν ὁποῖαν ἔκαμον, ἦτο εὐλογος καὶ συνεπής· ἀλλὰ ὅπως λέγει ἡ Γραφή, μὲ δούλον τὰ εἶπαν αὐτά. Καὶ ἐν δὲν θέλετε, λέγει, ἀνὰ κόμειτε τοῦτο, ἀφοῦ πόρνευεν τὴν κόρην μας, θά φύγωμεν. ²⁰ Αὐτὰ μὲν εἶπαν οἱ περὶ τὸν Σαμεὼν καὶ τὸν Λευὶ σκεπτόμενοι νὰ φονεύσουσι δλους. Ἐκεῖνοι δὲ ἀποδίδοντες πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐπρότειναν καὶ ἐπιθυμούντες νὰ πάρουν τὴν κόρην συνεισέτησαν πρὸς τὰ λεχθέντα καὶ τοὺς ἤρεσαν αἱ προτάσεις. «Διότι τοὺς ἤρεσεν», λέγει, «ὁ δὸς αὐτῶν Ε καὶ δὲν ἔργησεν ὁ νεαρός Σαμεὼν νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ συμφωνηθέντα, διότι ἠγάπα μὲ πάθος τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰακώβ». ²¹ Ὁλόκληρος, λέγει, σφοδρῶς ἐπεθυμοῦσε τὴν κόρην. «Καὶ ἀφοῦ ἦλθον αὐτὸς καὶ ὁ πατήρ του εἰς τὴν πύλιν τῆς πόλεως», λέγει, «συνεισέτησαν μὲ δλους τοὺς κατοικοὺς τῆς πόλεως» ²² καὶ τοὺς συνεβούλευσαν νὰ δεχθοῦν νὰ περιτμηθοῦν, σύμφωνα μὲ τὴν πρότασιν ἐκείνων καὶ νὰ δεχθοῦν νὰ συγκατακίησιν μὲ αὐτοὺς. Καὶ ἔκαμον ἐκεῖνοι ἀμέσως δοῦν τοὺς προτείναν ὁ Ἐμὼρ καὶ ὁ Σαμεὼν καὶ ὁλο μὰζὶ ἐδεχθησαν τὸ σημάδι τῆς περιτομῆς εἰς τὸ σῶμα των. ²³ Ὁταν ἔμαθον ὁμοῦ αὐτὰ οἱ περὶ τὸν Σαμεὼν καὶ τὸν Λευὶ, ἐδόθησαν νὰ πραγματοποιήσουν ἐκεῖνα τὰ ὅποια εἶχον σκεφθῇ. «Καὶ ἀφοῦ ἐπῆσαν ὁ καθέ τις τὴν μάστιγάν του εἰσῆλθον ἀσφαλῶς εἰς τὴν πόλιν». ²⁴ Τὸ σημαίνει, «εἰς τὴν πόλιν ἀσφαλῶς». Μολοντί, ἦσαν δύο ἀντὶ παρατάχθησαν πρὸς τὸσον πολλοὺς πολλὴν ὁμοῦ ἀσφάλειαν τοὺς ἐπρόξενει τὸ γεγονός. Ὅλοι ἐκεῖνοι ἦσαν ξαπλωμένοι σάν τραυματίαι. Διὰ νὰ μᾶς τὸ κομῆ τοῦτο σαφῶς ἡ Ἁγία Γραφή, λέγει «Κατὰ τὴν τρίτην δὲ ἡμέραν, ὅταν οἱ περιτμηθέντες εὐρίσκοντο εἰς τὸν μέγαλον των πόνον». ²⁵ Αὐτὸ ἦτο ποὺ ἐπρόξενει εἰς αὐτοὺς τὴν ἀσφάλειαν καὶ συνετέλει, ὅστε οἱ δύο νὰ εἶναι ἰσχυρότεροι ἀπὸ τοὺς πολλοὺς. «Καὶ ἐφόνευσαν λέγει, κάθε ἀρσενικόν». ²⁶ Ἐντὶ νὰ εἴτῃ δλους τοὺς ἀνδρας, οἱ ὅποιοι. Ἐνεκα τῆς περιτομῆς ἐξάπλωνον

19 Γεν. 34, 13.

20 Γεν. 34, 17.

21 Γεν. 34, 18-19.

22 Γεν. 34, 20.

23 Γεν. 34, 24.

24 Γεν. 34, 25. Ἡ τρίτη ἡμέρα τῆς περιτομῆς εἶναι ἡ πέμπτη ἡμέρα.

25 Γεν. 34, 25.

καὶ ἦσαν σάν νὰ εἴπωμεν ἔτοιμοι, πρὸς σφαγὴν καὶ μοῖρ, μὲ τοὺς ἄλλους ἐσφάζον καὶ τὸν νέον, ὁ ὅποιος προσέδωκε τὴν ἀδελφὴν των. ²⁷ Καὶ δὲν τοὺς ἤρεσε αὐτὴ ἡ τιμωρία, ἀλλὰ καὶ τὰ πρόβατα αὐτῶν, λέγει ἡ Γραφή. Καὶ ὅλα τὰ ζῶα καὶ δλους τοὺς μὴ φονευθέντας, ἀφοῦ ἐπῆσαν ὡς αἰχμαλωτοὺς, το αὐτοτρόπως ἐπανῆλθον ἀφοῦ κατέστρεψαν ὁλοκληρωτικὰ τὴν πόλιν. ²⁸ Εἶδες, ἀγαπητέ ἀκροατά, πόσον κακὸν ἐπρόξενε τοῦ ενός νέου ἡ θρασύτης. Εἶδες ποῖαν καταστροφὴν ἐπέφερεν εἰς δλους τοὺς κατοικοῦτας εἰς τὴν πόλιν. Ἀφοῦ ἐμάθαμεν λοιπὸν αὐτὰ ὅς προσπαθοῦμεν νὰ ἀνοσκόπῳμεν τὰς δρᾶς τῶν παιδῶν μας καὶ νὰ δοῦμεν εἰς αὐτὰ χαλινάρι. Ὁ αὐτὸ ποὺ δημιουργεῖ ὁ φόβος καὶ αἱ νοῦθεσιαι. Καὶ ὅς φροντίζωμεν διὰ τὴν σωφροσύνη των καὶ ὅλα ὅς κάμνωμεν καὶ ὅς μεταχειρίζομεθα, ὥστε ἡ νεαρά ἡλικία νὰ ἡμπαρῶσῃ νὰ ἀποφυγῇ τὰς ἀπρεπείας ἐπιθυμίας. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ κανὼν ἡμῶν Δεσπότης, βλέπων τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐνομοθέτησε τὸν γάμον, ὥστε νὰ μᾶς ἀπαμειωρῇ ἀπὸ τὴν παρόνομον σύζευξιν. ²⁹ Ὅς μὴ παραμελῶμεν, λοιπὸν, τοὺς νεοὺς, ἀλλὰ βλέποντες τὸ κομῆν τοῦ τοὺς καὶ εἰ, προτοῦ κυλίσουν εἰς τὴν ἀνηλικιότητα, ὅς προσπαθοῦμεν νὰ τοὺς συνδῶμεν διὰ τοῦ δεσμοῦ τοῦ γάμου. ³⁰ Διὰ νὰ διατηρήτῃ εἰς αὐτοὺς ἡ κατάστασις τῆς σωφροσύνης καὶ νὰ μὴ λαμβάνουν κομίσαν βλάβην ἀπὸ τὴν ἀκολασίαν, ὥστε νὰ ἔχουν ἀρκετὴν ἀντακούριον καὶ νὰ ἡμπαρῶσιν τὰ σκεπτήματα τῆς σαρκὸς νὰ καταστέλλουν καὶ νὰ γὰν τῶν αἰώνιαν κόλασιν.

Ἀλλὰ ὅς ἴδωμεν ποῖαν διόθεσιν ἐπρόξενισαν εἰς τὸν γέροντα αὐτὰ τὰ ὅποια ἔκαμον τὰ παιδιὰ του. «Διότι εἶπεν ὁ Ἰακώβ», λέγει ἡ Γραφή, «Σαμεὼν καὶ Λευὶ, μὲ καταστήσατε μισητὸν μὲ αὐτὰ ποὺ ἔκαματε, ὥστε νὰ διεσπάρῃ κακὸς εἰς δλους τοὺς κατοικοὺς τῆς χώρας». ³¹ Πρὸς ποῖον σκοπὸν, λέγει μὲ καταστήσατε τὸσον ἀποκρουστικόν, διὰ ὅτι ἐκεῖνα τὰ ὅποια διεπράχθησαν ἀπὸ σὰς θὰ μοῦ προξενήσουν μέγιστον μῖσος ἐκ μέρους ὅλων των

30, Πρὸς Γεν. 34, 26.

31 Πρὸς Γεν. 34, 28-29.

32 Γεν. 34, 30.

Ἰαν καὶ ἐκ αὐτῶν συνεισέταται, ὅλα καὶ ἐκ τοῦτοῦτον ἵδωμεν ὅτι καὶ διακρίνεται ὁ φόβος ἀπὸ τῆς ἐντολῆς. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἀρετή, τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν ἀγγέλων.

κατοικούντων τὴν χώραν. Ἐπειτα φανερώνα τὴν βελίαν του τὸν ἔπασσε καὶ λέγει· «Ἐγὼ εἶμι ἀριθμητικῶς πολὺ κατώτερος αὐτῶν ἔγω καὶ ἔδω συγκεντρωθῶν καὶ ἐπιτεθῶν ἐναντίον μου θὰ μᾶς κατακόψουν. Ἔτσι θὰ καταστραφῶ ἔγω καὶ ὅλο τὸ σπῆτι μου»²⁹. Ἰὼν νὰ τοὺς ἔλεγε· «Δὲν γνωρίζετε ὅτι, ἐπειδὴ ἐμεῖς ὅλοι θὰ πάθωμε καὶ ἡμεῖς τὰ Ἰ-δ-α, ὅπως ἀκριβῶς καὶ σεῖς θελήσατε νὰ φερθῆτε ἐναντίον αὐτῶν. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ὁ Συχέμ ἐγνε αὐτὸς αὐτῆς τῆς καταστροφῆς εἰς τὸν πατέρα του καὶ εἰς ὅλους τοὺς κα- τοίκους τῆς πόλεως τοιοῦτοτρόπως καὶ σεῖς εἰς ἐμέ. Δι- ὅτ' ἐξ αἰτίας σας θὰ εἶμαι μισητὸς καὶ τιποτε δὲν ὑπάρ- χει, πού θὰ ἐμποδίσῃ τὴν καταστροφὴν μου ἕνεκα τῆς πό- λης σας. Αὐτοὶ δὲ εἶπαν· Ἐπρεπε νὰ μεταχειρισθῶν ὡς πόρνην τὴν ἀδελφὴν μας»³⁰. Παρατήρησε ὅτι, ἀπὸ σωφρο- σύνης τὰ παιδιά ἐκομῶν τὴν ἑφοδον, 573 Α. Διότ' ἐκαιολο- γούμενοι λέγουσι εἰς τὸν πατέρα των· Μᾶς ἐντροπίωσαν ἡ ὅπως θὰ ἡμπαρούσαμε νὰ εἰπώμεν, μεταχειρισθῶσαν τὴν ἀδελφὴν μας ὡς πόρνην, ὅ αὐτοὺ ἐξηναγκάσθημεν νὰ πράξωμεν τοῦτο διὰ νὰ διδάσκοντα καὶ οἱ μεταγενέστε- ρο νὰ μὴ τολμοῦν νὰ πράττουν τὰ παρόμοια.

Ἀλλὰ πρόσθετε, λοιπόν, ἐδῶ τὴν ἀνέκφραστον τοῦ Θεοῦ προστασίαν τὴν ἀναφερομένην εἰς τὸν δικαίον. Δι- ὅτ' ὅταν εἶδε αὐτὸν νὰ φοβῆται νὰ κατοικήσῃ ἐδῶ, ὁ ὅ- σα ἔγνω ἀπὸ τὰ παιδιά του, «εἶπε», λέγει ἡ Γραφή· «ὁ Θεός· Σήκω καὶ πῆγαινε εἰς τὸν τόπον Βαιθὴλ καὶ μένε ἐ- κει»³¹. Ἐπειδὴ ἐφοβήθηκα τοὺς κατοικοῦντας ἐδῶ, ἀνα- χωρήσας, εἶπεν ὁ Θεός, ἀπὸ ἐδῶ καὶ κατοικήσῃ εἰς τὴν Βαι- θήλ. «Καὶ κτίσας ἐκεῖ θουαστήριον Β. εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὅποι- ος σοὺ ἐνεφανίσθη ἐκεῖ, ὅταν ἐφυγες ἀπὸ τὸν ἀδελφόν σου Ἰσὺ διὰ τὴν Χαρρὰν»³². «Καὶ εἶπεν ὁ Ἰακώβ εἰς τὰ μέ- λη τῆς οἰκογενείας του καὶ εἰς ὅλους ἄνθρωπους οἱ ὅποιοι εὗρισκοντο μαζί του· Ἀπομακρύνετε τὰ ἀγάλματα τῶν ξένων θεῶν τοῦ ἔχετε ἡμεῖς, σας, πλυσθῆτε εἰς τὸ σῶμα καὶ ἀλλάξατε τὰ ἐνδύματά σας. Καὶ κατόπιν ἀφοῦ σηκώθη- μεν ὡς μεταβῶμεν εἰς τὴν Βαιθὴλ ἐκεῖ ὅς κατασκευάσω- μεν θουαστήριον χάριν τοῦ Θεοῦ ὁ ὅποιος ἤκουσε τὴν προσευχὴν μου καὶ ἦτο μαζί μου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ὀλί-

29. Γεν. 34-36.
30. Γεν. 34-36.
31. Γεν. 35, 1.
32. Γεν. 35, 1.

ψευδὲς μου, μὲ δίδαξε καὶ μὲ διεφύλαξε εἰς τὸ ταξιδιόν μου»³³.

Κύτταξε πάλιν, τὴν ὑπακοὴν τοῦ δικαίου καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην. Ὅταν ἤκουσε· «Ἀνέδα εἰς τὴν Βαιθὴλ καὶ κατασκευάσε θουαστήριον» ἀφοῦ ἐκάλεσε ὁ- λους τοὺς ἱερεῖς του εἶπεν· «Ἀπομακρύνετε τοὺς θε- οὺς· Ποιους, δυνατοὶ, τίς νὰ ἀνομάσῃ θεοὺς, Διότ' που- θενά δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἴδῃς αὐτὸν νὰ ἔχῃ εἰδωλολα- τρικοὺς θεοὺς. Διότ', ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ ἐκ θείας χάριτος, ὁ δικαίος ἦταν φιλόθεος. Ἐ. Ἀλλὰ ὑπανωσάμενος ἴσως τοὺς θεοὺς τοὺς ἀνέκοντας εἰς τὸν Λάδον, τοὺς ὁποίους ἡ Ραχὴλ εἶχεν ἀφορρῆσει, διὰ τοῦτο εἶπεν· ἐπειδὴ πράκα- τα νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν ἀληθινόν Θεόν, ὁ ὅποιος πάν- τοτε μὲ ἐπρωστότευσε ἀπομακρύνετε ἐάν ὑπάρχουν εἰς σὰς μερὰ εἰδώλα. Καὶ πλυσθῆτε καὶ ἀλλάξατε τὰ ἐνδύμα- τὰ σας, καὶ ἔτσι θὰ ἐκνήσωμεν διὰ τὴν πόλιν. Καὶ ἀφοῦ ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς καθαρῶτε ἔτσι νὰ συγκεν- τρωθῆτε. Ὅχι μόνον μὲ τὴν λαμπρότητα τῶν ἐνδύμα- των νὰ δεῖξετε τὴν καθαρότητά σας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀ- φορρῆσεως τῶν εἰδωλῶν, ἀφοῦ καθαρῶτε τὰς σκέψεις τοῦ νοῦ, ἔτσι καθαρομένο, ὡς ἀναδύμεν εἰς τὴν Βαιθὴλ. «Καὶ ἔδωκαν», λέγει ἡ Γραφή, «εἰς τὸν Ἰακώβ οἱ σκεῖ- τοι τὰ ἀγάλματα τῶν ξένων θεῶν, τὰ ὅποια εὗρισκοντο εἰς τὴν κατοικίαν των καὶ τὰ σκουλαρικία τὰ ὅποια ἐκρέμοντο εἰς τὰ αὐτιά των»³⁴. Διότ' ἴσως καὶ αὐτὰ ἦσαν μερὰ συμφο- Ͼα ἐκείνων τῶν εἰδωλῶν. Ὅ δὲ τοῦτο καὶ αὐτὰ μαζί μὲ τοὺς εἰδωλολατρικοὺς θεοὺς προσφέρουν εἰς τὸν Ἰακώβ· «Καὶ κατέχωσαν αὐτά», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ Ἰακώβ εἰς κά- ποιαν περιθινθὸν ἢ ὅποια εὗρισκετο εἰς τὴν Συχέμ καὶ ἐ- θροάνισεν αὐτὰ μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν γράφονται τοῦ- ται»³⁵. Κατέχωσαν εἶπεν, αὐτὰ καὶ τὰ ἐξερῶναι ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ὅποιοι ἦσαν δοῦλο τῆς πλάνης νὰ ἀποφυγουν τὴν πλάνην καὶ κανεῖς ἄλλως νὰ μὴ δεχθῇ τὴν δολοφῆν τὴν προερχομένην ἀπὸ αὐτὰ. Καὶ ἀφοῦ, ἔκομε ὅλα αὐτὰ ὁ δι- καίος, «Ἀνεχώρησεν», λέγει· ἀπὸ τὴν Συχέμ»³⁶ καὶ κατιπ- λύνθη πρὸς τὴν Βαιθὴλ. Ἐ. Ἀλλὰ πρόσθετε πάλιν τὴν προ- στασίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτὸν καὶ πῶς μᾶς δίδασκει ἡ

33. Γεν. 35, 3-8.
34. Γεν. 35, 1-4.
35. Γεν. 35, 4.
36. Γεν. 35, 5.

Γραφή ὅλα μὲ σαφένειαν Διότ' εἶπαν ἐδήξατο, λέγει ὁ
δικαίος ἐκ τῆς Συχέμ' ἀπέπεισε φόβος Θεοῦ εἰς τοὺς κα-
τακαυρῶν τῶν πέριξ τῆς Συχέμ' πόλεων καὶ δὲν ἐτόλμησαν
νὰ καταδιώξουν τοὺς ἰσραηλίτας.³⁷ Εἶπες πόσον μεγά-
λῃ ὑπῆρξεν ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ καὶ πόσον φανερά ἡ βο-
ήθεια αὐτοῦ, «διότ' ἐπέπεσε φόβος Θεοῦ ἐπάνω εἰς αὐτοὺς
καὶ δὲν ἐτόλμησαν νὰ καταδιώξουν τὸν Ἰακώβ καὶ τοὺς
μετ' αὐτοῦ ἀνθρώπους». Διότ', ἐπειδὴ αὐτὸ ἐφαθεῖτο ὁ
δικαίος διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγεν.³⁸ Α' κ' ἔγω δὲ εἴμαι ὀρθώ-
τικώς πολὺ κατώτερος αὐτῶν καὶ βὰ καταστραφῶ.³⁹ Διὰ
τοῦτο, λέγει, «ὅτ' ἐπέπεσε ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτοὺς καὶ
δὲν ἐτόλμησαν νὰ τοὺς καταδιώξουν». Διότ', εἶπαν ἐκεῖνος θε-
λεῖ νὰ δώσῃ τὴν ἰδικήν του βοήθειαν καὶ τοὺς ἀδυνάτους
καθιστῇ ἰσχυροτέρους καὶ τοὺς ὀλίγους πρὸ δυνατοῦ ἀπὸ
τοὺς περισσοτέρους καὶ τίποτε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ
καθιστῇ κάποιον πλέον εὐτυχῇ ἀπὸ τοῦ νὰ ἀπολαμβάνῃ
τὴν ἐκ τοῦ Θεοῦ δωρεάν. «καὶ ἐβόησεν», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ
Ἰακώβ εἰς τὴν Λαοὶζὰ, ἡ ὁποία εὐρισκεται εἰς τὴν νῆν Χαν-
νοῶν - αὕτη εἶναι ἡ Βαυθὴλ - καὶ εἶπας ὁ λαὸς ποι εὐρί-
σκετο μαζὶ, του Ὁ Ἰακώβ ἔκτισεν ἐκεῖ θυσιαστήριον καὶ ἐ-
κάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκεῖνον Βαυθὴλ διότι ἐκεῖ ἐ-
φανερώθη εἰς αὐτὸν ὁ Θεός, ὅτε ἐβρυγνεν ἀπὸ τὸν ἀδελ-
φόν του Ἰσαὰ καὶ μετέβαινεν εἰς Χαρράν». ⁴⁰ Β' Ὅταν ἐ-
φάσκει, λέγει ἡ Γραφή, εἰς τὴν Βαυθὴλ ἔκανε ἐκείνου, τὸ ὁ-
ποῖον τοῦ εἶχε προστάξει ὁ Θεός καὶ ἀφ' οὗ ἔκτισε τὸ θυ-
σιαστήριον ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκεῖνον Βαυθὴλ.
«Ἀπέθανε δὲν, λέγει, ἡ Γραφή, «ἡ Δεδωρία ἡ προσφὸς
τῆς Ρεδέκκας ἐκεῖ καὶ ἐνεφανίσθη πρὸ χαμηλὰ ἀπὸ τῆς
Βαυθὴλ κάτω ἀπὸ μιαν θελανιδίαν. Καὶ ὁ Ἰακώβ ἐκέλευσε
τὸ ὄνομα τῆς θελανιδίης ταύτης θελανιδὰ πένθους». ⁴¹
Βλέπετε πῶς πάντοτε ἀπὸ τὰ ὁφθαλμοὶ συμδάντα εἶδε
τὰς ἐκδηλώσεις εἰς τοὺς πόρους, ὥστε συνεχῶς νὰ ἐνθιμῇ-
ται αὐτὰ. Καὶ πῶς δύναται τὸ νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ προσφὸς τῆς
Ρεδέκκας εὐρίσκειτο μαζὶ μὲ τὸν Ἰακώβ ὅταν τῶρα μόνος
ἦλθεν ἀπὸ τὴν Μεσοποταμίαν, καὶ πρὶν ἀκοῦν νὰ συναν-
τήσῃ τὸν πατέρα του, ἢ μήπως αὐτὸ δυνάμεθα νὰ εἴ-
πωμεν, ὅτ' ὅταν ὁ Ἰακώβ ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὸν Λάβαν ἐ-
πεθύμησεν ὁ νὰ ἔλθῃ μαζὶ του ὥστε ὑστερα ἀπὸ τόσον πο-
λὺν καιρὸν νὰ ἴδῃ τὴν Ρεδέκκαν καὶ πρὶν πραγματοποιή-

37 Γεν. 35, 5.
38 Γεν. 34, 30.
39 Γεν. 35, 6-7.
40 Γεν. 35, 8.

θῇ ἡ συνάντησις αὐτῇ ἐκεῖ εἰς τὴν Βαυθὴλ ἀπεβόη.

Ἀλλ' εἰν θέλετε καὶ ἡμεῖς ἐδῶ ἄς σταματήσωμεν τὸν
λόγον ἀκούμενοι εἰς ὅσα ἀνωτέρω ἐλέχθησαν, ὅ' ἐκείνο
δὲ θὰ παρακαλέσω τὴν ἀγάπην σας, ὥστε καὶ σας πολὺ
δὲ τὴν ἀρετὴν νὰ προσπαθῇτε καὶ δὲ τῶν μέσων τὴν ἀ-
γνότητα νὰ φροντίζετε. Διότ' ἀπὸ ἐδῶ ἡμποροῦμεν νὰ
εἴπωμεν γενικῶς ὅλα τὰ κακά. Ἡ συνήθεια θηλαδῆ,
τῆς κακίας, καθὼς ὁ καιρὸς περὶ τὸν μεγάλῃν βλάβ-
θην προσένοι, ὥστε τοῦ λοιποῦ καμμίαι συμβουλίαι νὰ μὴ
ἡμπορῇ νὰ ὠφελήσῃ. Ὁ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔστω καὶ μὴ
φορὰν ὑπὸ τῆς κακίας κατελήφθησαν καὶ οἱ ὅποιοι, ὅπως
οἱ σιχηάλωται, ὁδηγοῦνται ὅπου ὁ διάβολος τοὺς ἐπα-
τάσσει. Διότι ἐκεῖνος εἶναι, που διατάσσει καὶ διδὲ τὰ κα-
ταστρεπτικὰ ἐκείνα προστάγματα, τὰ ὅποια μὲ εὐχαρι-
στησιν ἐκπληροῦν οἱ νέοι ποῦ θέλουσι μόνον τὴν γλυ-
κότητα τοῦ παρόντος καὶ δὲν σκεπτόνται τὴν λύτην ποῦ
ἐπακολουθεῖ. Διὰ τοῦτο σας παρακαλῶ νὰ βοηθώμεν τὰ
πατρίδας, διὰ νὰ μὴ ἔχωμεν τὴν εὐθύνην δ' ἐκεῖνα τὰ ὁ-
ποῖα αὐτὰ πράττουν. Ἡ δὲν γνωρίζετε τί ἐπαθεν ὁ γέρον
ἡμεῖς, ὁ ὁποῖος δὲν διωρθώθη ὅπως ἔπρεπε τὰ ἑλαττώ-
ματα τῶν παιδιῶν του.⁴² Διότ' ὅταν ὑπάρχῃ κάποιος πά-
θος που ἔχει ἐνάγκην ἐγγὺς ῥήσεως. Ἐ εἰν πρόκει-ται ὁ ἰσ-
τρός διὰ πλῆσους νὰ τὸ θεραπεύῃ γρήγορα τὸ καθιστῇ
ἀθεράπευτον, διότ' δὲν ἐφαρμόζει τὴν πρέπουσαν θερα-
πειαν. Κατὰ τὸν ἴδιον λοιπὸν τρόπον καὶ ὁ πρεσβύτερος ἐ-
κεῖνος ὀφείλων νὰ τιμωρήσῃ τὰ παιδιὰ του ἀντιδρᾷ πρὸς
τὰ σφάλματά των, ἐπειδὴ μετεχειρίσθη πολλὴν ἐπιεικείαν
καὶ ὁ ἴσος ἐτ' ἐμνήθη μαζὶ μὲ τὰ παιδιά του. Ἀφ' οὗ λοι-
πὸν φοβηθώμεν ἀπὸ αὐτὸ τὸ παραδείγμα καὶ ἡμεῖς οἱ ὁ-
ποῖοι, ἔχομεν παῖδά, ἄς προσήλωμεν διὰ τὴν ἀνορθοφίαν
αὐτῶν καὶ ἐν γένει ὁ καθ' ἑνὸς ἄς φροντίζῃ δι' αὐτοὺς μὲ
τοὺς ὁποίους συνκατοικεῖ.⁴³ Α καὶ ἄς θεωρῇ κέρδος τὴν
ὠφέλειαν τοῦ ἀδελφοῦ του, ὥστε, ἀφ' οὗ ὁ καθένας διδα-
χθῇ τὴν ἀρετὴν νὰ ἡμπορέσῃ νὰ ἀποφύγῃ τὴν γνωρίαν
τῆς κακίας καὶ ἀφ' οὗ προτιμήσῃ τὴν εὐσεβείαν μεγάλῃν
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ νὰ προσελκύσῃ τὴν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν
εἶθε νὰ ἐπιτύχωμεν ὅλα, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλοφρο-
σίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἡμεῖς Χριστοῦ, μαζὶ μὲ τὸν ὁποῖ-
ον εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα συγχρόνως
ἀνῆκε ἡ εὐχὴ, τὸ κράτος καὶ ἡ τιμὴ, τῶρα καὶ πάντοτε
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

41 Γεν. Δ 22 α 4, 18.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΣΗΚΟΙΣΤΗ

277 B «ΚΑΙ ΕΚΕΙΝΕΝ ΕΚΕΙ ΘΥΣΙΑΣΤΗΡΙΟΝ ΚΑΙ ΕΚΑΛΕΣΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΕΚΦΙΝΟΥ ΒΑΙΘΕΛ ΔΙΟΤΙ ΕΚΕΙ ΕΪΧΕ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΘΗ ΕΙΣ ΑΥΤΟΝ Ο ΘΕΟΣ, ΟΤΑΝ ΑΥΤΟΣ ΦΟΒΙΣΘΗΝΤΟΣ ΕΦΕΙΤΕΝ ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΤΟΥ ΉΣΑΥ·»

Ἐλπίτε καὶ σήμερον, ἂν θέλετε, νὰ συνεχίσωμεν τὸ κείμενον τοῦ εἴπομεν προηγουμένως καὶ ἔτσι πάλιν ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα νὰ σᾶς διδάξω. Διότι ἁκάμῃ καὶ σήμερον εἶνα ἱκανὴ νὰ μᾶς διδάξῃ ἡ ἱστορία τοῦ ἱακώβ διὰ τὴν πολλὴν φροντίδα τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτὸν καὶ πῶς μὲ τὰς γνωστὰς ὑποσχέσεις τοῦ πρὸς αὐτὸν πάλιν ἐνεδυνάμωσεν αὐτὸν ἀμειβῶν τὴν εὐνοκαλοσύνην του. C Ἀφοῦ, δηλαδή, εἰς τὰ προηγουμένα μᾶς διηγήθη ὅτι συμφωνοῦν μετὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἐγκατέλειψε τὴν Συχέμ, δι' ὅσα ἐγέναν ἐκεῖ ἀπὸ τὰ παιδιά του, κατέφυγεν εἰς τὴν Λούζαν. καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ θυσιαστήριον καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ τοῦ ἐκεῖ νου Βαϊθέλ διότι ἐκεῖ εἶχε παρουσιασθῇ ὁ Θεός, ὅταν αὐτὸς φοβούμενος ἐφυγεν ἀπὸ τὸν ἀδελφὸν του Ἡσαῦ. Ἀφοῦ δ' ἔταξε λοιπὸν αὐτὸ εἰς τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἀπηλλάξεν ἀπὸ τὸν φόβον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον κατεχέτο διὰ τοὺς φόβους τῶν Συχεμιτῶν, ἐπέβαλεν, λέγει ἡ Γραφή, φόβον εἰς τοὺς κατοικοῦς τῶν πόλεων ἐκείνων, ὥστε νὰ μὴ τὸν καταδιώξουν.¹ Παρατήρησε τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ καὶ πόσῃ φροντίδι μεταχειρίζεται διὰ τὸν ἱακώβ. Συνεπάραινε, λέγει ἡ Γραφή, δὲ τοῦ φόβου τὰς ψυχὰς τῶν κατοικούντων τὰς πόλεις ἐκείνας. D ὥστε νὰ μὴ τὸν καταδιώξουν. Διότι, ἰσως ἴθιλον, νὰ ἔλθουν εἰς βοήθειαν τῶν Συχεμιτῶν. Ἀλλ' εἰπεῖδ' ὅσα ἐγέναν συνέδησαν παρὰ τὴν γνώμην τοῦ δικαίου καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ Συμεὼν καὶ τοῦ Λευὶ ἐδεδουλωμένοι, τὴν ἀγνότητα τῆς ἀδελφῆς τῶν ἐκείνα ἐπραξάν, ὅχι μόνον αὐτὸν καὶ τὰ παιδιά του ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς

1 Γεν. 35, 7.

2 Ἰερμ., Γεν. 35, 5.

ἐχθρούς των, ἐνέβαλεν δειλίαν καὶ τοὺς ἀπέτρεψεν ἀπὸ τὴν ἐκστῆσιν τοῦ ἱακώβ διδάσκον. Εἰδότε, πόσον σπουδαῖον εἶναι νὰ ἔχῃ κοινὴς τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν, διότι, ὅταν ὁ Θεός διακέπῃ εὐνοϊκὰ πρὸς ἡμᾶς ὅλα τὰ λυπηρὰ γεγονότα ἀπομακρύνονται. Ὅπως δὲ εἰς τὸν δίκαιον ἔβαινε θάρρος, Ε' ἔτσι, καὶ εἰς ἐκεῖνους προεκάλεσε φόβον.

Διότι, ἀφοῦ εἶναι Κύριος τοῦ Σύμπαντος, ὅλα τὰ ἀλάζαι, σύμφωνα πρὸς τὴν βέλτην του καὶ ἀποδείκνυνται δι' ὅλων τῶν πραγμάτων τὴν πολυμήχανον αὐτοῦ σοφίαν.

Καὶ οὐδεὶς εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ισχυρότερος ποτὲ ἀπὸ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν θεϊκὴν βοήθειαν ὅπως ἀκριβῶς κανεὶς δὲν εἶνα περισσότερο ἀδύνατος ἀπὸ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἔχει στερηθῇ ἀπὸ αὐτὴν. Ἰδοὺ λοιπὸν αὐτὸς ὁ δίκαιος ἂν καὶ εἶχεν ὀλίγους ἀνδρας μᾶς, του καὶ ἦτο ἀριθμητικῶς κατωτέρος, ἐπειδὴ ἐφρουρεῖτο ἀπὸ τὴν δεξιᾷ χεὶρὶ τοῦ Θεοῦ καὶ θάρρος ἐλάβανε καὶ τὴν κακίαν τῶν ἄλλων δέφυγεν. Ἐκεῖνοι, ὅμως ἂν καὶ ἦσαν περισσότεροι καὶ ἦσαν σύμφωνοι, εἰς αὐτὸ τὸ θέμα.² Α' ἐν τούτοις δὲν ἔμπορεύσαν νὰ φέρουν εἰς πέρας κάτι ἀπ' αὐτὰ ποὺ εἶχαν σκεφθῇ «Διότι», ὅπως λέγει ἡ Γραφή, «ἐπέτρεψεν ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς γῶας ἀπὸ τὴν Συχέμ, πόλιν».³ Ἀφοῦ, λοιπὸν ἀπηλλάγη ὁ δίκαιος καὶ ἀπὸ τὸν φόβον τῶν ἐντοπικῶν κατοίκων, πρόσκειναι πάλιν τὴν υπερβολικὴν φιλανθρωπίαν, τὴν ὁποῖαν πρὸς αὐτὸν δεκτικὸν ὁ Θεός, «διότι ἐφανερώθη», λέγει ἡ Γραφή, «εἰς αὐτὸν ὁ Θεός ἐν ᾧ ἦτο ἀκάμῃ εἰς τὴν Λούζαν».⁴ Διὰ τοῖον πρᾶγμα τοποθετεῖται εἰς τὸ κείμενον τῆς Γραφῆς τὸ «ἀκάμῃ». Ὅχι τυχαίως ἀλλὰ διὰ τὴν μάθησιν, ὅτι καὶ ἦδη εἰς τὸν τόπον αὐτὸν ἐφανερώθη εἰς αὐτὸν προηγουμένως ἀπ' ὅτου ἀποφύγων τὸν ἀδελφὸν του ἐπορεύετο πρὸς τὴν Μεσοποταμίαν. Καὶ τώρα λοιπὸν λέγει ἡ Γραφή ὅτι «ἀπὸ τῆς τότε ἐφανερώθη εἰς αὐτὸν ἐν ᾧ ἐβάδιζε πρὸς τὴν Μεσοποταμίαν ἔτσι καὶ τώρα πάλιν ἐπανέρχεται, εἰς τὸν ἴδιον τόπον φανερόντα. B καὶ ἐπιθεσάμενος τὰς ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας καθὼς ἐπήγγικεν ἔκανε πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός, προπαρασκευάζων τὸν δίκαιον νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ ὑποσχημένα καὶ νὰ μὴ φοβηθῇ κατὰ τὸν χρόνον τοῦ διὰ μεσοπαθήσῃ ἐν τῷ μεταξύ

3 Γεν. 35, 5.

4 Γεν. 35, 9.

«καὶ ἐλόγησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν» τὸ ὄνομα

σου δεν θα λέγεται πλέον Ιακώβ αλλά θα ονομασθῇ Ἰσραήλ.⁵ Καί μοι οὐκ ἐστὶν ἡ δόξα αὐτῆς τῆς δυνάμεως, ὅταν διεσπάρη τὸν ποταμὸν Ἰσραὴλ, ἐπειδὴ ἢ θέλει νὰ κάμῃ τὸν δικαίον θεοτάτερον περὶ αὐτοῦ καὶ τώρα τὴν ἰδίαν εὐλογίαν τοῦ διδοῦ. καὶ λέγει· «Τὸ ὄνομά σου δεν θα λέγεται πλέον Ἰακώβ, ἀλλὰ θα ονομασθῇ Ἰσραήλ. Ἡ αὐθεντία καὶ νὰ πληθυνεῖται ἡ ἐξουσία καὶ ὁμάδες ἐθνῶν νὰ προέλθουν ἀπὸ σέ ἐγώ καὶ βασίλεις θὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὴν οὐσὺν σου».⁶ Ἰπρόσεξε τὸ μέγεθος τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ. Ὅχι μόνον ἐξ ἀπόψεως πλήθους θὰ αὐθίσῃ αὐτόν, λέγει, ἀλλὰ καὶ ἐνδοξοῦ θὰ γίνωσι οἱ ἀπόγονοι, τοῦ, «ὅτι βασίλεις θὰ προέλθουν ἀπὸ τὴν οὐσὺν σου». Μετὰ τὰ λόγια αὐτὰ προσηγήσατο εἰς αὐτόν τὴν λαμπρότητα τῶν ἀπογόνων σου, «Καὶ τὴν χάριν», λέγει, «τὴν ὅποιαν ἔχω δώσει εἰς τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν Ἰσαάκ, τὴν ἔχω δώσει καὶ εἰς σέ καὶ ὑστερα ἀπὸ σέ θὰ δώσω τὴν γῆν ταυτην εἰς τοὺς ἀπογόνους σου».⁷ Ἐπειδὴ δ' ὅσα ἔγνων εἰς τὰ Σί-κμα ὑπὸ τοῦ Σήμερον καὶ τοῦ Λευὶ ἐλεγεν· «Εἴμαι ὀλιγόριθμος, ἐνῷ αὐτοὶ εἶναι πολυάριθμοι καὶ ἐάν συγκληθῶσι θοῦν καὶ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον μου θὰ με κατακόψουν καὶ ἐγὼ θὰ καταστραφῶ ἐγὼ καὶ ὅλον μου τὸ σπέρμα».⁸ Ὡς καὶ δ' ὅλων αὐτῶν δδείκνυε τὴν ὀλ γοφύχαιαν καὶ τὴν μεγάλην δειλίαν ἀπὸ τὴν ὅποιαν κατερχετο, ὃ ὅ τοῦτο ὁ φιλόθεως Δεσπότης τώρα λέγει πρὸς αὐτόν· ἐπειδὴ εἶπες· Εἴμαι ὀλιγόριθμος, μάθε δὲ καὶ θὰ αὐθίσῃ καὶ θὰ πολλὰ πλάσασθῶσι οἱ ἀπόγονοι σου καὶ τὸσον θὰ εἶναι. ἐνδοξοῦ, ὥστε καὶ ὁμάδες ἐθνῶν καὶ βασίλεις θὰ προέλθουν ἐξ αὐτῶν. Καὶ, ὅχι, μόνον δὲν θὰ καταστραφῇς, ἀλλὰ σὺ καὶ οἱ ἀπόγονοι σου ὅλην αὐτὴν τὴν γῆν θὰ κληρονομήσετε.

Καὶ αὐτὰς τὰς ὑποσχέσεις πρὸς τὸν Ἰακώβ ἀκούει· καὶ· «Ἀπῆλθεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖνον, οὗτου ὠμίλησε μετ' αὐτόν».⁹ Κύτταξε πόσον μεγάλη εἶναι ἡ συγκοπή εἰς τὰς λέξεις τῆς θείας Γραφῆς. Ἐ· «Ἀπῆλθεν», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖνον»· Ὅχι δὲ νὰ νομίζωμεν ὅτι εἰς κάποιον τόπον περικλείεται ἡ θεότης, ἀλλὰ δὲ νὰ διδασκώμεν ὅτι τὸ γεγονός αὐτὸ τὴν ἀνεκράσσει φιλοφροσύνην Αὐτοῦ, ὅτι ἀπὸ συγκοπῆς

5. Γεν. 35, 10.
6. Γεν. 35, 10-11.
7. Γεν. 35, 12.
8. Γεν. 34, 30.
9. Γεν. 35, 13.

σιν πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν διηγείται ὅλα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἢ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Διότι τὸ ἀνέδη καὶ κατέδη εἶναι ἀνέξον νὰ λέγεται περὶ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἶναι πρὸ πάντων ἀπόδειξις τῆς ἀνεκράσσει Αὐτοῦ φιλοφροσύνης τὸ ὅτι πρὸς ἰδικὴν μας διδασκαλίαν καταδεχεται νὰ χρησιμοποιοῖ τέτοια χονδρά λόγια. Διὰ τοῦτο χρησιμοποιοῖ ἀνθρωποπαθεῖς ἐκφράσεις, ἐπειδὴ δεν θὰ ἴτο δυνατόν κατ' ἄλλον τρόπον τὰ ἀνθρώπινα αὐτὰ νὰ ἀνέξουν τὸ ὕψος τῶν λεγομένων, ¹⁰ Ἄ ἐάν ἐχρησιμοποιοῖτο γλώσσαν ἀνταθίων πρὸς τὸν Δεσπότην. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ ἡμεῖς ἔχοντες κατὰ νοῦν, ὅς μὴ με νομῶμεν εἰς τὴν ταπεινότητα τῶν λέξεων ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο ὅς βασιλεύομεν τὴν ἀνεκράσσει Αὐτοῦ ἀγαθότητα, ὅτι, δεν ποῦμε νὰ χρησιμοποιοῖ τὸσον συγκρατῶσαις ἐννοια τῆς ἀδυναμίας τῆς δικῆς μας φύσεως.

Ἀλλὰ προσέειπε πάλιν τὸν δικαίον πῶς ἐπιθεκνύει τὴν ἐγγνωμοσύνην του· «Διότι, ἔστησεν», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ Ἰακώβ μίαν λίθινην στήλην εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, οὗ ὠμίλησε μετ' αὐτόν ὁ Θεός, προσέφερε δὲ θυσίαν οἴνου καὶ ἔχυσεν ἐπάνω εἰς αὐτὴν ἐλαιὸν διὰ νὰ τὴν καθιερώσῃ πρὸς τὸν Θεόν, ὠνόμασε δὲ τὸ μέρος ἐκεῖνο εἰς τὸ ὅποιον ὠμίλησε πρὸς αὐτόν ὁ Θεὸς Βαιθήλ».¹¹ Ἡ Σκέψου, πῶς πάντοτε ὁ δικαίος μετὰ τὰς ἀνομασίας τοῦ διδοῦ εἰς τοὺς διαφόρους τόπους καθιστᾷ ἀληθινότητα τὴν ὑπερβολικὴν τῶν γεγονότων ὥστε καὶ εἰς τὰς ἐπιχρηστέας γενεὰς νὰ γίνετο ἀλαφρότερον τὸ δράμα τὸ ὅποιον ἔδωκε εἰς αὐτόν τὸν τόπον εἶπε· «Ἀνεχώρησεν πάλιν», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ Ἰακώβ ἀπὸ τὴν Βαιθήλ καὶ ἔστησεν τὴν σκηνὴν αὐτοῦ πέραν ἀπὸ τὸν πύργον Γαβέρ».¹² Πρὸς τὰ ἐμπρός πάλιν ἀναχωρεῖ ὁ δικαίος διακρίνων σὺν σιγῇ νὰ φθάσῃ τὸν τόπον οὗ κατακοῦσεν ὁ Ἰσαάκ· «Ἐπειτα», λέγει ἡ Γραφή, «ὅταν ἐπληρώσεν εἰς τὴν ταπείνωσιν· Ἐφορὰ ἐγέννησεν ἡ Ραχήλ καὶ ἐταλαιπωρήθη πολὺ κατὰ τὸν τοκετόν. Τὴν ὥραν δὲ ποῦ υπεφερε σκληρὰ κατὰ τὸν τοκετόν τῆς εἶπεν ἡ μαῖα· ἔχε βάρος διότι καὶ τὰ τέκνα σου αὐτὰ εἶναι λίθρα».¹³ Ὁ μὴ ἔχῃ ἀγωνίαν λέγει, δὲ ὅτι γεννᾷς οὐδὲν. Διότι καὶ ἐάν σὲ βασανίσουν οἱ πόνοι τοῦ τοκετοῦ, σκέψου ὅμως ὅτι θὰ ἀποκτήσῃς λόγον· Ὅτε δὲ πλέον ἡ Ραχήλ ἐφυ-

10. Γεν. 35, 14-15.
11. Γεν. 35, 16.
12. Γεν. 35, 16-17.

χορηγεί, διότι, ἀπέθνησκον ἐκ τοῦ τοκετοῦ ἀκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ θρέφους «υἱὸς ὁδοῦνης». Ὁ δὲ πατὴρ του τὸ ὄνομασε Βενιαμίν.¹⁷ Ἐκείνη μὲν ἀπὸ αὐτὸ το ὁποῖον συνέ-
δη εἰς αὐτὴν ὠνόμασε τὸ παιδί, ὁ δὲ πατὴρ του τὸ ὄνο-
μασε Βενιαμίν. Καὶ μετὰ ἀπὸ τὸν τοκετὸν, λέγει ἡ Γρα-
φή, «Ἀπέθανε δὲ ἡ Ραχὴλ καὶ ἐτάφη εἰς τὴν ὁδὸν Ἐφρα-
θά· αὐτὴ εἶναι ἡ Βηθλέεμ. Καὶ ἔστησεν ὁ Ἰακώβ μνησὶν στή-
λην ἐς τὸν τάφον τῆς Ραχὴλ». ¹⁸ Τὴν λυτὴν διὰ τὸν θά-
νατον τῆς Ραχὴλ ἐμετρίασε ὁ γεννηθεὶς υἱὸς καὶ, προσπα-
ρεσκεύασε τὸν δίκαιον νὰ ὑποφέρει μὲ ἡρεμίαν τὸν χαμόν
τῆς Ραχὴλ.

Τὸ γεγονός αὐτὸ πάλιν διεβίχθη ἡ θρασύτης τοῦ Ρου-
βὴν. ¹⁹ «Διότι, ἐπήγευε», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ Ρουβὴν καὶ ἐ-
κοιμήθη μὲ τὴν Βαλλὰν ἡ ὅποια ἦτο παλλακίς τοῦ πα-
τρός του Ἰακώβ. Ἐπληροφόρηθη ὁ Ἰακώβ τὸ ἁμαρτήμα
αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ του καὶ τοῦ ἐφάνη ὅπως ἦτο φρικτὸν καὶ
πολύ κακόν. Διότι ἦτο καὶ γεγονός πέρα πολύ παράνο-
μον». ²⁰ Διὰ τοῦτο μετὰ ἀπὸ αὐτά, ὅταν εἶδε τὸν νόμον ὁ
Μωυσῆς ἀπηγόρευσε υἱὸς καὶ πατέρας νὰ ἔχουν τὴν αὐ-
τὴν σύζυγον. Διὰ νὰ μὴ προχωρήσῃ τὸ πρᾶγμα καὶ τὸ
κόμιον συνήθειαν ὁ νομοθέτης τὸ προλαβάνει λέγων ὅ-
τι ὁ ὑπεύθυνος διὰ τοιαῦτα τὴν εἶναι ἄξιος τιμωρίας. ²¹ Ἀλλ'
ὅμως ἔτσι καὶ τώρα ἡρεμα ὑπέφερον ὁ Ἰακώβ τὴν προσβο-
λὴν ὑπερνωκώμενος ἀπὸ τὴν φυσικὴν φγὰν τὴν εἶχε
πρὸς τὰ παιδιά του. Μετὰ δὲ ἀπὸ αὐτά, ὅταν ἐπρόκειτο
νὰ ἀπαθῶν, ἔπιπλῆγτε δημοσίᾳ τὸ παιδί του ἀναγρά-
φον τὴν παρανομίαν του καταρωμένος αὐτὸ διὰ νὰ σω-
φρονίζωνται καὶ οἱ ἐπόμενοι.

Ἀπὸ τὸ σημεῖον λοιπὸν αὐτὸ, ἀπαριθμεῖ ὁ μακάριος
Μωυσῆς τὰ παιδιά τοῦ Ἰακώβ καὶ μὲς δίδασκει μὲ δόξα δι-
ηγεῖται τὴν ἀρετὴν τοῦ δικαίου. Διὰ νὰ μὴ νομίμῃς δὲ, ὅ-
τι χωρὶς λόγον αὐτὸς συνελεύθη τὴν Ραχὴλ καὶ τὴν
Λείαν καὶ τὰς δύο ὑπηρέτριαις, ἀπαθεκνύει, ²² ὅτι ἐξυ-
πνέει εἶνα σχέδιον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο συνήνεσε νὰ
συνεχθῇ αὐτάς, ὥστε νὰ γεννηθοῦν ἐξ αὐτοῦ οἱ δώδεκα
φυλαί. Διὰ τοῦτο λοιπὸν δὲν μνημονεύει ἡ Γραφή ὅτι ἀ-
πέκτησε καὶ ἄλλο τέκνον, διὰ νὰ μάθῃς ὅτι δὲν ἔγινε τοῦ-

17. Γεν. 35, 18.
18. Γεν. 35, 19-20. Μόνη σήμερον διετηρήθη ὁ τάφος αὐτῆς ἐν
Ραχὴλ.
19. Γεν. 35, 21.
20. Δευτ. 18, 18.

το ἔνευ λόγον καὶ ἔνευ σημασίας. «Ἦσαν δὲ λέγει, οἱ
υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ δώδεκα». ²³ Καὶ χωρίζε λοιπὸν τοὺς υἱοὺς
τῆς Λείας καὶ τῆς Ραχὴλ καὶ μετὰ ἀπαριθμεῖ τοὺς υἱοὺς
τῶν δύο ὑπηρετριῶν καὶ λέγει «Αὐτοὶ εἶναι οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰ-
ακώβ, οἱ ὅποιοι ἐγεννήθησαν εἰς αὐτὸν εἰς τὴν Μεσοπο-
ταμίαν». ²⁴ Καὶ πράγματι ὁ Βενιαμίν τώρα ἐγεννήθη, ὅταν
ἐβόασε κοντὰ εἰς τὴν Βηθλέεμ. Διὰ τοῦτο λοιπὸν λόγον
ἔτσι λέγει ἡ Γραφή, «Οἱ ὅποιοι ἐγεννήθησαν εἰς αὐτὸν εἰς
τὴν Μεσοποταμίαν». ²⁵ Ἰσως διότι προτοῦ νὰ φύγῃ ἀπὸ
ἐκεῖ ἡ Ραχὴλ εἶχε συλλάβει αὐτὸν. «Καὶ ἦλθεν», λέγει ἡ
Γραφή, «ὁ Ἰακώβ πρὸς τὸν πατέρα του, τὸν Ἰσαάκ». ²⁶ Νὰ
σκεφθῇς πάλιν εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, ὅτι, ὁ Ἰσὼς ἤθελε νὰ
πληροφῇ τοὺς δικαίους ὁ φιλόνηθρωπος Θεός, διότι, ὅ-
ταν ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα του ὁ Ἰακώβ μετὰ ἀπὸ τόσον
πολλὰ ἔτη καὶ πολὺ παρηγορήθησαν καὶ οἱ δύο καὶ τὸ
παιδί του εἶδε τὸν πατέρα του καὶ ὁ πατὴρ τοῦ εἶδε τὴν
περικύειαν τοῦ παιδιοῦ του καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐξ αὐτοῦ
γεννηθέντων. «Τότε ἀπέθανεν», λέγει ἡ Γραφή, «ὁ Ἰσαάκ
γέρων καὶ πλήρης ἡμερῶν». ²⁷ Διότι ἐάν τότε, τοῦ ὁ Ἰα-
κώβ ἔκλεψε τὴν εὐλογίαν, λέγει, εἶχαν ἀδικήσει τὰ μά-
τια του ὥστε κατέστη δυνατόν νὰ γένῃ ἡ ἀπάτη, κατὰ-
λαβε πόσον εἶχε γεράσει τώρα μετὰ τὴν παρέλευσιν τό-
σον πολλῶν ἐτῶν. «Καὶ ἔθαψαν αὐτὸν», συνεχίζει καὶ Ἰ-
σαὰ καὶ ὁ Ἰακώβ. ²⁸ Ὅταν δὲ ἀπέθανεν ὁ πατὴρ των, ὁ Ἰ-
σὼς ἔλαβε τὰς γυναῖκας αὐτοῦ ὁ Ἰσαὰ καὶ ὁλοὺς τοὺς
υἱοὺς του καὶ ὅλα ὅσα ἀπέκτησε εἰς τὴν χώραν Χαναάν
ἐνεχώρησεν. Διότι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀπαρτίσῃ ἡ πε-
ριοχὴ που ἔμεναν λόγω τοῦ πλῆθους τῶν ὑπαρχόντων ζώ-
ων των. Καὶ κατοίκησε λοιπὸν (ὁ Ἰσαὰ) εἰς τὸ ὄρος Ση-
εῖρ. ²⁹ Καὶ ἀφοῦ διηγείται ἡ Ἁγία Γραφή ἔκεινους τοῦ ἐ-
γέννησε καὶ τὰ ἔθνη ποὺ προήλθον ἀπὸ αὐτῶν λέγει ³⁰ «Ὁ
δὲ Ἰακώβ ἔμεινε ὡς ξένος εἰς τὴν χώραν εἰς τὴν ὅποian
εἶχεν μείνει, καὶ ὁ πατὴρ του εἰς τὴν χώραν Χαναάν». ³¹ Δι'
ἄπὸ τὸ σημεῖον λοιπὸν αὐτὸ ἀκολουθεῖ ἄλλη διήγησις, ἡ

23. Γεν. 35, 28.
24. Γεν. 35, 28.
25. Γεν. 35, 27.
26. Γεν. 35, 29.
27. Γεν. 35, 29.
28. Γεν. 35, 6-7.
29. Μὲν Γεν. 35, 8-9.
30. Γεν. 37, 1.

περι τὸν ἀξιομακάριον Ἰωσήφ
 Ἄλλὰ, ἐάν θέλετε, νὰ σταματήσωμεν εἰς τὰ σημεῖον
 τοῦτο τὸν λόγον, καὶ νὰ φυλάξωμεν δι' ἄλλοτε νὰ ἀρχι-
 σωμεν τὴν ἱστορίαν διὰ τὸν υἱὸν τοῦ ἁγίου, ἀφοῦ ἐκεῖνο
 μόνον προτρέψωμεν τὴν ἀγάπην σας, ὅτι ἀπὸ κάθε λόγον
 τῆς ἁγίας Γραφῆς νὰ κερδίζετε τὴν μεγαλύτεραν ὠφέ-
 λειαν καὶ τίποτε ἀπλῶς νὰ μὴ τὸ παρασχετέτε. Διότι τὰ
 θεῖα λόγια εἶναι θησαυρὸς πνευματικός, καὶ ὅπως ἀκρι-
 βῶς ἀπὸ τοῦς ὀφθαλμοῦς θησαυροῦς καὶ ἐναι ληθόν ἐάν λά-
 θῃ κανεὶς, ἔτι πολὺ πλουτίζει, ἔτι καὶ ἐδῶ αἱ ἀρεταὶ τῶν
 δικαίων, ἐάν θέλωμεν νὰ προσεξώμεν, τόσον μεγάλην ὠ-
 φελείαν θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ μᾶς χαρισθῶν, εἰς τὸ νὰ ἐξυ-
 πνήσῃ τὸν ὅμιον πρὸς αὐτὰς ζῆλον. Διότι, τοιοῦτοτρό-
 πως θὰ ἡμπορέσωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ δοκίμασωμεν τὴν ἰδὴν
 ἀγάπην τοῦ Θεοῦ «ὅτι, ὁ Θεὸς δὲν κάνει προσωπολη-
 ψίας ἀλλ' εἰς κάθε ἔθνος ὅποιος φοβεῖται τὸν Θεόν καὶ
 πολιτεύεται, εἰς τὸν δῖον του μὲ δικαιούνην εἶναι δικαίος
 ὑπ' αὐτοῦ»²⁶ ὥστε, ἐάν ἐπιθυμοῦμεν, τίποτε δὲν ὑπάρχει
 τοῦ νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ νὰ πύχωμεν μᾶς τόσον μεγάλῃς ἢ
 ἀκαμῆ καὶ μεγαλυτέρας ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ βοηθείας. Δι-
 ὅς μόνον ἐάν ἴδῃ ὅτι ἡμεῖς προσφέρωμεν τὴν ἰδικὴν μᾶς
 συνεισφοράν,²⁷ ἂ καὶ πρὸς τὴν ἐκείνην που εἰς αὐτὸν
 φαίνονται καὶ ἀπὸ τὰ ἀνθρώπων, τότε καὶ αὐτὸς θὰ δι-
 ξῇ τόσον μεγάλην προστασίαν, ὥστε εἰς ὅλα νὰ εἰσέλθῃ
 ἀκατακλιπτο. Διότι ἔχουμεν ἐχθρόν ὁ ὅποιος διαρκῆ καὶ
 ἀδιάλλακτον τὴν ἐχθρόν ἔχει, πρὸς ἡμᾶς. Διὰ τοῦτο
 χρειάζεται πολὺ νὰ ἀγρυπνώμεν, ὥστε νὰ ἡμπορέσωμεν
 νὰ ὑπερισχύσωμεν τῶν τεχνισμάτων του καὶ νὰ γίνωμεν
 ἀπρωτο ἀπὸ τὰ θελή του. Δὲν θὰ νικήσωμεν δὲ κατ' ἄλ-
 λον τρόπον, παρὰ μόνον ἐάν ἡ συμπεριφορὰ μᾶς εἴναι ἀ-
 ριστή, ὥστε νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ προσεγγίσωμεν τὴν δι-
 κωθεν βοήθειαν. Ἀριστή δὲ συμπεριφορὰ εἶναι ὁ καθαρ-
 ρὸς βίος. Διότι τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν θεμέλιον καὶ τὴν βά-
 σιν τῆς ἀρετῆς. Ἡ ἔκείνη, λοιπόν, πού θὰ ἔχη αὐτὸν θὰ
 ἡμπορέσῃ εὐκολώτερον νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ ὅλων τῶν ὀλ-
 λων διότι οὕτως ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν χρημάτων θὰ μι-
 κηθῇ οὐτε ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῆς δόξης, οὐτε ἀπὸ τὸν φόβον
 οὐτε ἀπὸ ἄλλο τι πᾶθος. Καὶ τί λέγω ἐγώ. Πραγμα-
 τικὰ ὅταν κανεὶς ἔχη καθαρὰν τὴν συνείδησιν, καὶ ἀπηλ-
 λογμένην ἀπὸ κάθε κηλίδας θὰ δυναθῇ νὰ ἔχη ἐντὸς του

²⁶ Πρὸς 10, 34-35.

τὸν Δεσπότην τῶν ὁλῶν. Διότι, ὅπως λέγει ἡ Γραφή «Μα-
 κάριοι ἐκεῖνο που ἔχουν καθαρὴν καρδίαν, διότι, αὐτοὶ θὰ ἴ-
 δουν τὸν Θεόν»²⁸ Ὅταν δὲ ἀξιώσῃ κανεὶς νὰ ἔχη μέσο
 τοῦ ἐκείνου, σὺν τῇ φορῇ τὸ σῶμα ἀπλῶς καὶ χωρὶς λό-
 γου θὰ συμπεριφέρῃται, ὡς τὸν ἀνάλογον C καὶ θὰ δεῖξῃ
 πολλὴν περφόρησιν διὰ τὰ ἀνθρώπινα. Διότι, ὅλα τὰ ὀ-
 λικά πράγματα εἰς τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον θὰ φαίνονται
 σὰν σκιά, καὶ θυερό, καὶ σὰν νὰ εἶναι πολυτῆς τῶν οὐρα-
 νῶν²⁹ τίποτε ἀπὸ τὰ παρόντα θὲν θὰ ἐπιθυμῇ. Τέτοιος
 ἦτο ὁ Παῦλος ὁ διδάσκαλος τῆς οἰκουμένης διὰ τοῦτο
 καὶ ἐφώνησε λέγων· «Ἡ ζητεῖτε νὰ δοκιμάσετε τὸν Χρι-
 στὸν, ὁ ὅποιος λαλεῖ ἐντὸς μου»³⁰ Καὶ πάλιν εἰς ἄλλο ση-
 μεῖον «Δὲν ζῶ πλέον ἐγώ, ζῇ δὲ μέσα μου ὁ Χριστός»³¹
 Καὶ πάλιν «Αὐτὴν τὴν ζωὴν ποῦ ζῶ μέσα εἰς τὸ σῶμά
 μου τώρα, τὴν ζῶ μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν δύναμιν τῆς πί-
 στει»³² Βλέπετε ἄνθρωπον ποῦ φερε, σῶμα, νὰ ὁμιλῇ δι'
 ὅλα σὰν νὰ ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ ἀσώματος.

Ὅλοι, αὐτοὶ ὅς ζητεῖσθε καὶ ὅς νεκρωσώμεν τὰ
 μέλη τῆς σαρκὸς D καὶ ὅς μὴ ἐργαζώμεθα μὲ αὐτὰ τὴν
 ἀμαρτίαν. Διότι ἐπεὶ πρὸ πάντων θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ
 παροῦσαι ὡς αὐτὰς ὅσων ἀρεστὴν εἰς τὸν Θεόν
 βλέπετε, τὴν καινουργίαν καὶ παραδόξον ἔχει αὐτὴ ἡ θύσις,
 ὅταν νεκρωνώμεθα τὰ μέλη τότε γίνοντα περισσότερον
 ἀποδεκτὰ ὁ δὲ τὴν θύσιν, ἐνεκα τοῦ λόγου καὶ διατ,
 ἔπειδὴ εἶναι πνευματικὴ ἡ θύσις καὶ δὲν ἔχει, τίποτε τὸ
 οὐκ ἐκ τῆς σαρκὸς. Διότι εἰς τὴν ὀλκὴν μὲν θύσιν ὅχι μόνον τὸ νε-
 κρὸν εἶναι ἀποδλητόν, ἀλλὰ καὶ τὸ ζωντανόν, σὰν ἔχη
 κάποια ἐλάττωμα, οὐτε αὐτὸ εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ δε-
 κτὸν ποτὲ εἰς θύσιν. Καὶ αὐτὸ εἶχε νομοθετηθῇ ὅτι ἀρ-
 χῆς³³ ὅχι ἀντι λόγου, Ἐὰν δὲ νὰ ἀπαγγεῖται κατὰ μ-
 κρὸν ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῶν ὁλόγων ζῶων νὰ προσερα-
 μεν μὲ μεγάλῃ προσοχῇ τὴν πνευματικὴν καὶ λογικὴν θύ-
 σιν. Διότι, ὅτι ἦτο ἐκεῖ ἀκρωτηριασμένον καὶ εἶχε κομμένο
 τὸ αὐτὸ καὶ ἦτο χολοδόχον εἰς τὴν οὐράν, αὐτὸ ἐδῶ εἶναι ἡ
 πανουργία, ἡ ἐπιθυμία, ἡ ἀσέλγεια, ἡ χρηματοφιλία καὶ κά-
 θε ἀμαρτία κα. ὅτι ἦτο ἐκεῖ τὸ ὕγιες καὶ τὸ ἀπηλλαγμέ-

²⁸ Ματθ. 5, 8.

²⁹ Πρὸς Φίλ. 3, 20.

³⁰ Β' Κορινθ. 13, 5.

³¹ Γαλ. 2, 20.

³² Γαλ. 2, 20.

³³ Γρ. Λευκ. 22, 33.

νον ἐντελῶς ἐλαττώματος· τούτο εἶνα ὁδῶ ἐκεῖνο πού ῃ γινε ἐντελῶς νεκρό διὰ τὸν κόσμον καὶ ἔτσι, ἔχαμε τὸν ἐ- αὐτό του κατάλληλον διὰ τὴν πνευματικὴν θυσίαν. Αὐτὰ ἂς μὴ τὰ παρατρέχωμεν ἔτσι, ἀλλὰ ἀφοῦ τὰ θάλωμεν κα- λὰ εἰς τὸ μισθό μας, ἂς προσπαθήσωμεν νὰ μὴ φανώμεν κατωτέρω τῶν Ἰουδαίων, οἱ ὅποιοι καίτοι δὲν εἶχον τὸ φῶς καὶ εὐρίσκοντο εἰς τὴν σκίαν, εἰδείνουν τόσῃν μεγά- λη προσοχὴν. Διότι ὅπως ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἐκάθηντο καὶ εἰργάζοντο ἀκόμη μὲ τὸ λυχνάρι τόσῃν πολλὴν προσο- χὴν εἶχον, ἔτσι καὶ ἡμεῖς.³⁸² Ἀ ἀφοῦ ἡξιώθημεν νὰ φωτι- σθώμεν ἀπὸ τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀφοῦ ἀφῆσκα- μεν τὴν σκίαν καὶ ὠδηγηθῶμεν πρὸς τὴν ἀλήθειαν, δὲν θὰ δειξώμεν τὴν ἰσὺν προσοχὴν σχετικὰ μὲ τὴν πνευματικὴν αὐτὴν θυσίαν. Καὶ ἂς μὴ ἀφῆνωμεν ἀπαρτηρητὰ τὰ θε- ωρούμενα μικρὰ ἁμαρτήματα, ἀλλὰ κάθε ἡμέραν ἂς ἐ- ξετάσωμεν καὶ τὰ λόγια μας καὶ τὰ ἐργασμά μας καὶ ἂς τιμωρῶμεν τὸν ἑαυτὸν μας, διὰ νὰ ἐλευθερωσώμεν ἑαυ- τοὺς τῆς μελλούσης κολάσεως. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Παῦ- λος «Δὲν εἰς κρίναμε ἡμεῖς τοὺς ἑαυτοὺς μας, δὲν θὰ ἀκριβοῦμε παρὰ τοῦ Θεοῦ».³⁸³ Ὡστε, ἐὰν εἰδῶ καταδ- κάζωμεν κάθε ἡμέραν τὰς ἁμαρτίας μας, ἐλαττωνομεν τὴν ἀσπιρητήτητα τῆς ἐκεί κρίσεως. Ἐάν δε πασαμελοῦμεν «Ὅταν κατακρινώμεθα ἀπὸ τὸν Κύριον, τιμωρούμεθα πα- δογωγικῶς».³⁸⁴ Ἀς καταδικάσωμεν λοιπὸν τοὺς ἑαυτοὺς μας προκαταβολικῶς μὲ πολλὴν εὐγνωμοσύνην καὶ χεῖρας νὰ ἐξέρη κανεὶς ἂς καθίσωμεν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς συ- νήσεως καὶ ἔτσι ἂς ἐξετάσωμεν τὰς σκέψεις μας καὶ νὰ κρίνωμεν ὁρθῶς, διὰ νὰ μὴ ἀνύχεται ἡ σκέψις μας νὰ σύ- ρεται πρὸς τὰ κατωτέρα, λόγῳ τοῦ ἐπικρεμαμένου φόβου, ἀλλὰ νὰ χαλινωγῇ τὴν ὁρμὴν καὶ ἀφοῦ λογισθῇ ὑπ' ὁ- ψιν τὸν ἀκούητον ἐκείνον ὀφθαλμὸν κλεῖε ὡς διὰ τεχνούς τὴν εἰσόδον εἰς τὸν βιάζολλον.³⁸⁵ Ὅτι δὲ ἀπὸ τὴν ἀμελείαν ὅλα ὑποφέρωμεν, φαίνεται διανοστὰ ἡ πείρα τῶν πραγμά- των. Διότι, ὅπως ἐὰν θελήσωμεν ὀλίγον νὰ ξεσηκωθῶμεν πρέπει νὰ ζετῶμεν ἀπὸ ἐπάνω μας τὰς κακὰς σκέψεις πού μᾶς ὑπαβάλλε οὕτως, ὅπως ἀκριβῶς τὸ νύξαι κανεὶς τὴν σκόνην τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐὰν κάποτε πέσωμεν, δὲν το ποθα νοσῶν αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἰσκίην τοῦ δυνάμιν. Ἀλλὰ ἀ- πὸ τὴν ἰδικὴν μας ἀμέλειαν. Διότι δὲν μᾶς νικᾷ διὰ τῆς δι-

³⁸² 1 Κορ. 11 31
³⁸³ 1 Κορ. 11 31

ας καὶ ἀναγκαστικά, ἀλλὰ μόνον ἀφοῦ μᾶς ἐξεπατήσῃ. Ἐμεῖς δὲ ἡμεῖς κύριοι νὰ μὴ ἐξαπατηθῶμεν, ἐὰν θελήσω- μεν ὀλίγον νὰ ξεσηκωθῶμεν καὶ νὰ εἰμεθα υψόλαιοι ἔχι ἐ- πείδη μόνον μὲς ἔχομεν τόσῃν πολλὴν δύναμιν, ἀλλὰ ὅ- ὅτι τότε ἀξιώνομεθα καὶ τῆς θεϊκῆς βοηθείας. Ἐάν δηλα- δὴ καταβάλωμεν ἐκεῖνο πού ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς, θὰ ἐ- πακολουθήσῃ ὁπωσδήποτε καὶ ἄτι ἐξαρτᾶται ἐκ μέρους τοῦ Δεσπότη.

Ἰ. Ἀς εἰμεθα λοιπὸν υψόλαιοι, σὲς παρακαλῶ, καὶ ἀ- φοῦ γνωρίζομεν τὰ τεχνάσματα τοῦ πονηροῦ, ἂς εἰμεθα ξυπντοί. συνεχῶς καὶ ἂς παρακαλῶμεν τὸν Θεὸν νὰ μᾶς βοηθήσῃ εἰς τὴν ἐναντίον αὐτοῦ πάλην. Διότι, ἔτσι, μόνον καὶ ἡμεῖς θὰ γίνωμεν ἀκατανίκητοι καὶ τὰ τεχνάσματα ἐ- κείνου θὰ ξεφεύγωμεν καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ θὰ ἔ- χωμεν καὶ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ θὰ κερδίσωμεν, τὰ ὅποια εἴθε ὅλο νὰ κερδίσωμεν διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλευθρυνί- ας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μὲ τὸν ὅποιον πρέπει νὰ ἀναφέρεται ἡ θόξα, ἡ δύναμις καὶ ἡ τιμὴ εἰς τὸν Πατέρα Ἐ καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ τώρα καὶ πάντοτε καὶ αἰώνως. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΣΗΚΟΣΤΗ ΠΡΩΤΗ

«ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒ Ο ΜΕΙΝΩ
ΕΙΣ ΗΛΙΚΙΑΝ ΔΕΚΑΕΠΤΑ ΗΤΩΝ ΕΒΛΕΠΕ ΤΑ ΠΡΟΒΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ
ΤΟΥ, ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΔΕΛΦΟΥΣ ΤΟΥ»

Πάλιν εἰς τὴν συνήθη πνευματικὴν τράπεζαν ἐπιθυμῶ
νὰ σὰς δειγνῶν, καὶ ἀφοῦ συνεχίσω δὸς εἶποι προηγου-
μένως πρὸς σὰς, ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πρὸ ὀλίγου ἀνε-
γνώσθησαν νὰ σὰς παραθέσω τὸ παρὸν πνευματικὸν γεύ-
μα. Δὲ εἶνα ἱκανὰ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα σήμερον ἀνεγνώ-
σθησαν νὰ διδάξουν ὅλους ἡμᾶς, πόση εἶναι ἡ βλάβη τῆς
θαυκατίας ² Δ καὶ πῶς τὸ ὀλιθυρὸν τοῦτο πάθος τοῦ
φθόνου ἔδειξε τὴν γνῶσθὴν τοῦ δύναμιν, ἐκτεταθὲν καὶ με-
ταξὺ συγγενῶν Δ ἀ νὰ φανῇ ὅμως ὅτ ἐν συνεχείᾳ προ-
χωρεῖ ὁ λόγος, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν ἀρ-
χὴν τοῦ ἀνογνωσματος.

«Αὐτὴ εἶναι», λέγει, «ἡ ἱστορία τῆς οἰκονομίας τοῦ
Ἰακώβ» Κυτταε πῶς ὁ θαυμαστικὸς αὐτὸς προφήτης (ὁ
Μωυσῆς), ἐνῶ ὑπεσχέθη νὰ μᾶς δῇ τὴν γενεολογίαν
τοῦ Ἰακώβ, ἀμέσως ἐστράφη εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ παιδιοῦ
του. Καὶ ἀφοῦ εἶπεν, «Αὐτὴ εἶναι ἡ ἱστορία τῆς οἰκονο-
μίας τοῦ Ἰακώβ», ἐξαπατάμεν νὰ μᾶς δῇ τὴν ἐν συνε-
χείᾳ καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντας καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων
πάλιν γεννημένους (ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἔχει κάμει προκει-
μένου περὶ τοῦ Ἰωσὴφ) Δ καὶ ἀμέσως ἐπέστρεψε εἰς τὸν Ἰ-
ωσήφ, τὸν νεώτερον ἢ ἡμᾶς οὐκ ἐπὶ εἰπωμεν, τῶν τε-
λευταίων δλων τῶν ἀδελφῶν. Καὶ λέγει ὁ Ἰωσήφ εἰς ἡ-
λικίαν δεκαεπτά ἐτῶν εἶδεν ὅτι τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς του
μαζὶ με τοὺς ἀδελφούς του»³ Δὲ ποῖαν αἰτίαν μᾶς φανε-
ρῶνε καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν Δ ἀ νὰ μάθῃς ὅτ δὲν εἶ-
ναι καθόλου ἐμπόδιον ἡ νεότης διὰ τὴν ἀρετὴν, καὶ διὰ νὰ
γνωρίσῃς περισσότερον καὶ τὴν ὁπτασίαν τοῦ νέου πρὸς
τὸν πατέρα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ ὁμοίαν αὐτοῦ πρὸς
τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἐκείνων τὴν ἀγοίαν διάθεσιν Καὶ πῶς,

1. Πον. 87, 2.

ἐνῶ αὐτὸς εἶχε τοιαύτας διαθέσεις πρὸς αὐτοὺς καὶ ὡς ἐκ
τῆς ἡλικίας του ἤμπορεύσε νὰ προσελκύσῃ τὴν συμπά-
θειαν αὐτῶν ἠθέλησεν νὰ παρομοιεύσῃ τὴν ἀγάπην
του. Δ Καὶ ἐνῶ ἐβόλπον ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὅτι τὸ παιδί ἐρε-
πε πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ ὅτι ὁ πατήρ ἠγάπα αὐτό, ἤρχι-
σαν νὰ τὸ φθονοῦν, ὡς ἐσοκροφάτησαν λοιπὸν τὸν Ἰωσήφ
πρὸς τὸν πατέρα του τὸν ὁσώλ² Κυτταε τὸ μέγεθος
τῆς κακίας, ὅτ προσπαθεῖν νὰ μετακινήσῃ τὴν ἀγα-
πὴν τοῦ πατρὸς τῶν καὶ ἐπισκοῦν ἀνυπόστατα πράγμα-
τα κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ Καὶ τὸ μόνον τοῦ καταρθύνουν εἶ-
ναι νὰ κάμουν φανερὸν τὸν φθόνον τῶν Δ ἀ νὰ μάθῃς δέ,
ὅτ, τοῦτο μόνον ἐκτρέφον, τὸ νὰ κάμουν φανερὰν τὴν κρυ-
φὴν τῶν ὁδοῖν παρατήρησις, ὅτ, ὁ πατήρ τῶν ἀκούη
καὶ μετὰ τὴν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῶν συκοφαντῶν περὶ-
σότερον ἠγάπα αὐτὸ τὸ παιδί, του καὶ αὐτὸ προτιμοῦσε
ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους Δ Ὁ Ἰακώβ δέ, λέγει, «ἠγάπα
τὸν Ἰωσήφ περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, δ-
ὅτ ἦτο τὸ παιδί τῶν γηρατειῶν του. Ἔνεκα τούτου κα-
τακτεῖναι δὲ αὐτὸν ἐπανωφὲρ ἐν ποικιλοχρῶματι»³ Τ σπ-
μαίνει «ἠγάπα τὸν Ἰωσήφ περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς
υἱοὺς του, διότι ἦτο τὸ πᾶς τοῦ ἐγεννήθη ἀπὸ γηρατειᾶ
του» Ἐπειδὴ ἦτο στεροῦς παιδί λέγει, καὶ εἶχε γεννηθῇ ὁ-
ταν ἦτο γέρον·⁴ διὰ τοῦτο ἠγάπα αὐτὸν περισσότερο ἀ-
πὸ ὅλα τὰ ἄλλα Δ ὅτ, περισσότερον περιπόθητα φανον-
τα ὅτι εἶναι τὰ παιδᾶ τοῦ γεννῶντα κατὰ τὴν γεροντι-
κὴν ἡλικίαν καὶ περισσότερον μποροῦν νὰ ἀποστήσουν
τὴν πατρικὴν ἀγάπην Ε Ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ μάθωμεν ὅτ
δὲν ἦτο μόνον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἔκαμε τὸν πατέρα του
νὰ προτιμᾷ αὐτὸν ἀπὸ τὰ ἀδελφὰ του, μᾶς διδάσκει, ἡ
Ἄγία Γραφή, ὅτ καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὸν καὶ ἄλλος ἐγεννή-
θη⁵ καὶ ἐάν ἡ ἀγάπη ἐπιηγαίνε κατὰ τὴν φυσικὴν σειράν
τῶν πραγμάτων ἐκεῖνος περισσότερον δὲ ἠγαπάτο, δὲ ὅτ
πράγματι, αὐτὸς ἦτο υἱὸς τῶν γηρατειῶν του καὶ ἐγεννή-

2. Ἄλλα χειρόγραφα καθὼς καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ ἡ Vulgata εἶναι
ἐκπληρωμένη δὲ Ἰωσήφ ἔχον ἐκπληρωμένη δὲ Ἰωσήφ ὅπου ἡ ἑλληνικὴ εἶ-
ναι ὅτι ὁ Ἰωσήφ κατήγγαλε τοὺς ἀδελφούς του πρὸς τὸν πατέρα.

3. Γεν. 37, 3. Ὅπως ὁ «ποικίλος χιτῶν» ἦτο μακρὸς καὶ μὲ χεῖ-
ρας πανίνας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν χιτῶνα τῆς ἀρεταίας, ὁ ὁποῖος ἦτο
κοτῶδες καὶ χωρὶς πανίνας Συνίστατο δὲ ἀπὸ πολυχρόνου τεμαχίου ὀφθαλ-
μοῦ, ὅς ἐλέγοντο εἶ. ὅτι, χιτῶνας τῆς Ben Hassan

4. Ὁ Ἰακώβ δὲ ἦτο 80 ἐτῶν καὶ ὁ Ἰωσήφ γεννῶν τὸν Ἰωσήφ

5. Ἀφραὶμ ὁ νεώτερος

θι τότε που ὁ δίκαιος ἔφθασεν εἰς τὸ βασιλεῖον γῆρας. Τί λοιπὸν μπορεῖ κανεὶς νὰ εἴπῃ. "Ὅτ. κάποια χάρις αὐτῶν αὐτῶν ἔκρινεν τὸν νεὸν ἀδελφικὸν καὶ ἔνακα τῆς ψυχικῆς του ἀρετῆς τὸν ἀνεδεῖκνυε ἀπὸ ὅλους περισσότερον ἀρεστὸν ³¹⁴ Ἄ Αὐτῇ εἶναι ἡ αἰτία τοῦ ὑπάρχει. Ἐπιπροσθέτως εἰς τὴν Γραφήν εἶτ' ἐπειδὴ ἦτο υἱὸς τῶν γηρατειῶν του, διὰ τοῦτο καὶ τὸν ἡγάπα περισσότερον, οὐχ διὰ νὰ αὐξήσῃ φανερά τὸν φθόνον τῶν ἀδελφῶν του. Πραγματικὰ εἶναι, φοδερὸν αὐτὸ εἶναι τὸ πάθος, καὶ ὅταν καταλάβῃ τὴν ψυχὴν, δὲν ἀφῆκε αὐτὴν προηγουμένως, μέχρις ὅτου τὴν ὁδηγήσῃ εἰς τὴν πρὸς μεγάλην κακίαν πρᾶξιν καὶ ἀφοῦ μόλυνῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀγέννητου, παριστᾷ τὸν φθονοῦμενον τὸ ἀντιθετὸν ἀπ' αὐτοῦ θέλει, λαμπρότερον, ἐνδοξότερον, ἐπιφανέστερον, πρῶτον τὸ ὅποιον ἀκόμη βαθύτερα πληγὴ γίνεται εἰς τὸν φθονερὸν.

Ἐπαρτήθητε λοιπὸν εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ πως ὁ θαυμάσιος ὡσὲν χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ τοῦ ἐγίνοντο, **Β** ὅπως ἀκριβῶς εἰς πραγματικούς ἀδελφούς, οἱ ὅποιοι ἐγεννήθησαν μετὰ τοὺς ἰδίους πότους τῆς κοιλίας, ἔτα προσφεριτοὶ ἔχων πολὺ θάρρος καὶ συζητᾷ μαζί των μετὰ πολλὴν ἀπλότητα. Ἐκείνοι δὲ ἐπεὶ τὴν ἀκραιβότητα ἀπὸ τοῦ πάθους τοῦ φθόνου, ἦσαν προετοιμασμένοι νὰ μισοῦν αὐτὸν «Διότι, ὅταν εἶδον οἱ ἀδελφοὶ ὅτ' ὁ πατήρ των αὐτὸν περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα παιδιὰ του ἀγαπᾷ τὸν ἐμίσησαν καὶ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ἀμείψωσιν μαζί του τίποτε τὸ εἰρηνικόν». ³¹⁵ Ἰ σημαίνει, «δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ἀμείψωσιν μαζί του τίποτε τὸ εἰρηνικόν». **Γ** Ἐπειδὴ δηλαδὴ τοὺς ἀκουσε τὸ πάθος, καὶ τὸ μῖσος των ἀμεγάλωνε καθὲς ἡμέραν, καὶ σὺν νὰ ἦσαν αἰχμαλωτισμένοι καὶ τυραννισμένοι ἀπὸ τὸ πάθος ἐφέροντο βολῶν καὶ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ἀμείψωσιν πρὸς αὐτὸν τίποτε τὸ εἰρηνικόν. Καὶ παρτήθητε μετὰ τοῦτον τρόπον ἐδήλωσε τὴν αἰτίαν αὐτὴν τοῦ μίσους, ὅτ. ἀρχὴ τῆς ὑπῆρξεν ὁ φθόνος «Διότι εἶδον οἱ ἀδελφοὶ του», λέγει «ὅτ. ὁ πατήρ των ἀγαπᾷ αὐτὸν περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους υἱοὺς του». Ἡ ἀγάπη τοῦ πατέρα ἐπροξένησεν τὸν φθόνον δι' αὐτὸν, ἀλλὰ αὐτοῦ τοῦ προεκάλεισε τὴν πατρικὴν ἀγάπην ἦτο ἡ ἀρετὴ τοῦ παιδὸς. Ἐπείτοι, λοιπὸν, ἐκείνοι νὰ μιμηθῶν τὸν ἀδελφὸν των καὶ νὰ ζηλεύσουσιν τὴν βίωσιν του διὰ νὰ προσελκύσων καὶ αὐτοὶ τὸν πατέρα. Τοῦτο

δικαίως οὕτε τὸ ἐνοοῦν, **Δ** δεκνύουσιν δὲ ὅλοι μαζί τὸ μῖσος των πρὸς αὐτὸν, τὸν ὅποιον ἡγάπα ὁ πατήρ των. Καὶ ἐκείνοι μὲν, σὺν νὰ εὐρίσκοντο εἰς πόλεμον, τοιοῦτοτρόπως ἐγεννοῦσαν ἀπὸ μέσα των τὴν κακίαν καὶ τίποτε τὸ εἰρηνικόν δὲν ἔλεγον εἰς αὐτόν, ἀλλὰ ἐφέροντο μετὰ βολότητος, αὐτὸς δὲ ὁ θαυμάσιος (ὡσὲν) διατηρῶν τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ χωρὶς τίποτε νὰ ὑποψιάζεται, εἶχε τὸ θάρρος πρὸς αὐτούς, ὅπως, ἔχει κανεὶς εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ ὅλα τὰ ζητήματά του ἐξεθετε πρὸς αὐτούς.

Αὐτὸ τὸ πάθος καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἔκαμε τὸν Κάιν νὰ φθονῇ εἰς τὸν φθόνον τοῦ ἀδελφοῦ του Κάθεως ἀκριβῶς αὐτοὶ ἐξ αἰτίας τῆς ἀνάτης τοῦ πατρὸς των, τὴν ὅποιαν ἔδεκκε διὰ τὸ παθεῖ. Ἐῆσαν προετοιμασμένοι νὰ μισοῦν αὐτόν καὶ ἐπεχείρουν νὰ τὸν πολεμοῦν καὶ καθὲς ἡμέραν ἐτρεφαν μέσα των τὴν σφαγὴν του, κατὰ τὸν Ἰβὸν, λοιπὸν, τράπον καὶ αὐτὸς (ὁ Κάιν), ὅταν εἶδε ὅτ' ὁ πατήρ του ἀδελφὸν του ἐγένοντο περισσότερον εὐπρόσδεκτα παρὰ τὸν φθόνον τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ λέγει «Ἄς ἐξέλθωμεν εἰς τὴν πεδιάδα» βλέπεις ὅτ. καὶ αὐτὸς τίποτε δὲν ὑποψιάζεται, ³¹⁶ Ἄ ἀλλὰ ὑπακούων εἰς τὸν ἀδελφὸν του ἐξέρχεται μαζί του καὶ γίνεται ὑποχείριος τοῦ μόλυνουμένου ἐκείνου χειρὸς. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν καὶ ὁ θαυμάσιος ὡσὲν, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν κακὴν συμφωνίαν τῶν ἀδελφῶν του, συμπεριφερέτο πρὸς αὐτοὺς ἀδελφικῶς καὶ τὰ ὄντα τὰ ὅποια ἐφονέρωνε εἰς αὐτόν ὁ θεός, προαναγγέλλων εἰς αὐτόν τὴν ὑψηλὴν θέσιν εἰς τὴν ὅποιαν ἐπρόκειτο νὰ ἀναβιβασθῇ καὶ τὴν ὑποταγὴν τῶν ἀδελφῶν του τὰ ἀνεκαίνωνε διότι λέγει ἡ Γραφή, αἶψα ὅσα ὄντα ὁ ὡσὲν καὶ ἀνέφεραν αὐτὸ εἰς τοὺς ἀδελφούς του καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς ὡσὲν «Ἀκούσατε τὰ ὄντα αὐτὰ. Μοῦ ἔφαντο ὅτι σὺ εἶ δέναντε δεκάτα εἰς τὸ μέσον τῶν χωραφῶν τῆς πεδιάδος καὶ τὸ ἱδικόν μου τὸ θεμάτ' ὑμῶν καὶ ἐμενε ὄρθον, **Β** τὰ δὲ ἱδικά σας θεμάτια στράφοντα προσκυνησάν το ἱδικόν μου. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ του εἶπον εἰς αὐτόν μήπως θὰ γίνῃς βασιλεὺς καὶ θὰ βασλεύσῃς ἐπ' αὐτὸν καὶ ἡ κύριός μας καὶ θὰ μᾶς διατάξῃ. Καὶ ἠδύνηθη τὸ μῖσος αὐτῶν ἀκόμη περισσότερον διὰ τὰ ὄντα που εἶδε καὶ τὰ λόγια που τοὺς

εἶπε· " Δὲ τοῦτο καὶ προκαταβολικῶς μᾶς ἐδίδασκεν, ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἐδεικνυντο τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος, ὃ δὲ νὰ μὴ νομίσωμεν ὅτι, ἀπὸ τοῦ ὧς ἔκω γεγυῖας (τὸ ὄνειρον τοῦ εἰδεῖ) ἤρχισε ὁ κατ' αὐτοῦ πόλεμος. Καὶ παρατήρησε πόσον πολὺ ἐπύφλωττον τὰ ὄνειρα ἐξηγοῦν οἱ ἴδιοι. Διότι δὲν δύναμται, νὰ εἰπῶν, ὅτι ὅπῃ ἀγνοῖον ἑκείνων τοῦ ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν εἰς τὸ μέλλον ἐφθάνουν αὐτὸν. Ὅτι ἐνῷ ἔμαθον ἀπὸ τὰ ὄνειρα ἑκείνα πρὸ ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν τόσον περισσώτερον ἔμαθον αὐτόν. Πόσον μεγάλη ἡ ἀφορσὴν ἔνυ ἐπρεπε, ὅτι ἐπὶ ἐγνωρίζον τοῦτο, περισσώτερον ἀγάπην νὰ δείξουν εἰς αὐτόν καὶ νὰ ἀγάλουν ἀπὸ τὴν μέσῃ τὴν αἰτίαν τοῦ μίσους καὶ νὰ ἐξορίσουν τὸ πῶτος τοῦ φθόνου αὐτοὶ ἐξολοθίσαν εἰς τὴν σκῆψιν καὶ μὴ ἔχοντες συναισθησθῆναι ὅτι βία ὅσα ἔκανον ἦσαν ἐναντίον των, τόσον περισσώτερον μῖσος ἐδεικνυντο κατ' αὐτοῦ.

Διὰ ποῖον σκοπόν, ὄθλιο, καὶ ταλαπῶροι, δεκνυετέ τόσον φθόνον, χωρὶς νὰ ἀγνοῖτε οὔτε τὴν ἀδελφικὴν σχέσιν, οὔτε ὅτι ἡ ἀποκάλυψις τῶν ὁνείρων φανερωσιν, τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτόν. Ὁ Μὴ λοιπὸν νομίσαιτε ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἀνατραποῦν ἑκείνα τὰ ὅποια ὁ Θεὸς προανήγγελε. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἐξηγήσατε τὸ ὄνειρον, τοιοῦτοτρόπως θὰ γίνῃ μετ' ὀλίγον καὶ ἡ ἀκόμη μωρίας ἐπινοήσεις θελήσατε νὰ κάμετε. Διότι καθὼς εἶναι ὁφειλετικὸς καὶ σφοδρὸς ὁ Δεσπότης τῶν δυνάμεων καὶ ἀποδεικνύει, τὸ περισσεύει τῆς δυνάμεως του, ἐπ'τρέπει πολλὰκις νὰ ὑπάρξουν πολλὰ ἀμπόδια, ὃ δὲ νὰ πραγματοποιήσῃ, ἐκείνα τὰ ὅποια ἐξ ἀρχῆς εἶχον φανῆ καλὰ εἰς αὐτόν καὶ τὰ ὅποια ἀποδεικνύουν τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Ἀλλὰ ποῦ αὐτὴ εἶναι ἡ φύς τοῦ φθόνου; τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν δύναται νὰ σκέπτεται, ἔ. ἀλλὰ διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν αὐτὴν τὴν εἰκόνα, ὁφείλομεν αἰχμαλωτισθῆναι ὁ ἀνθρώπος εἰς αὐτόν, τὰ πάντα πράττει ἐν αὐτῷ τῆς σωτηρίας του.

Καὶ αὐτὸ μὲν περισσώτερον τὸν ἐμίσησαν ἕνεκα τῆς διηγήσεως τοῦ ὁνείρου, ὃ δὲ θαυμάσιος Ἰωσήφ ὅταν εἶδε καὶ ἄλλο ὄνειρον ὅχι μόνον εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πατέρα του διηγέται, καὶ λέγει, «Μοῦ ἔφανη, ὡς ἂν ὁ Πίλος καὶ ἡ σελήνη καὶ ἑβδοκο ἑπτὰ μετ' ἐπρὸς αὐτοὺς. Καὶ ἐπέπληξε αὐτόν, ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν τ.

νομίζεις, ὅτι, σημαίνει, αὐτὸ τὸ ὄνειρον τοῦ εἶδες; Μήπως θέλεις νὰ πῇς ὅτι, ἐγώ, ἡ μητέρα σου⁹ Α καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου νὰ ἐλθῶμεν νὰ σὲ προσκυνήσωμεν ὁμοθυμαδόν; Διὰ τὸν λόγον αὐτόν οἱ ἀδελφοὶ τοῦ τὸν ἐφθόνονσαν ἀκόμη περισσώτερον. Ἀλλὰ ὁ πατὴρ τοῦ ἐφύλαξε μέσα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ τὰ λόγια τοῦ Ἰωσήφ. Ἐπειδὴ ἐβλεπε ὁ πατὴρ τὸν φθόνον ὁ ὁποῖος ἐγενετο εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀδελφῶν του, διὰ τοῦτο ἐπέπληξε τὸ παιδί, τοῦ καὶ ἐπεξηγήσει καὶ αὐτὸς τὸ ὄνειρον, συλλογίζμενος δὲ ὅτι ὁ Θεὸς ἔκαμε εἰς αὐτόν τὴν ἀποκάλυψιν ἐφύλαττε τὰ λόγια εἰς τὴν καρδίαν του. Τὰ ἀδελφὰ τοῦ ὅμως δὲν ἐσκέπτοντο κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Ἀλλὰ τ. ἔκαμαν, Πάλιν πολὺ περισσώτερον ἐξηγήσαν. Ἀλλὰ διὰ ἔχεται ἐκμανῆ, διατ' κάμειτε πράγματα ἀνθρώπων παραφρόνων, δὲν βλέπετε ὅτι, ἡ ἐπανάληψις τῶν ὁνείρων δὲν ἔγινε ἀπλῶς καὶ ἀνευ λόγου, ἀλλὰ διὰ νὰ μάθετε ὅτι θὰ πραγματοποιήσῃ ὅτι καὶ νὰ παύσετε τὴν φονικὴν ὁδοῦν, ἀπὸ ἀντ'ληφθῆτε ὅτι ἐπιχειρήτε τὰ ἀδύνατα; Ἐπρεπε μὲν λοιπὸν, ἀπὸ φρεσίνε καὶ σκαφθῆτε ἀδελφικά, νὰ κρίναιτε σὺν δικῇ σας τὴν πρόδοιν τοῦ ἀδελφοῦ σας καὶ τὴν σπουδαίαν θέσιν ποῦ πρόκειται, νὰ καταλάβῃ. Ἐπειδὴ ὅμως εἰς αὐτὸ δὲν μπορεῖ καθόλου νὰ γίνῃ λόγος, τουλάχιστον ἐκεῖνο ἦτο οὐνεπὲς σὺς νὰ σκεφθῆτε ὅτι ἡ διαμάχη αὐτὴ δὲν ἦτο ἐναντίον του, ἀλλὰ ἐναντίον τοῦ Δεσπότη τῶν δυνάμεων, ὁ ὁποῖος ἤδη εἶχε φανερωσιν αὐτὰ εἰς αὐτόν. Ἀλλ' αὐτοὶ μὲν, καθὼς σὺς εἶπα προηγουμένως, χωρὶς οὔτε τὴν φύσιν νὰ ἐντρέπωνται καὶ χωρὶς νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τὴν πρὸς αὐτόν γενομένην δοξάσιον τοῦ Θεοῦ, ἤρξαντο τὸ ἐναντίον τοῦ μίσους καὶ κρυφίως ἀναθεῖναι τὴν φωτιάν τοῦ τοῦ ἔκαμε ἐσωτερικά. Ὁ χωρὶς οὔτε ὁ πατέρας των, οὔτε ὁ ἴδιος ὁ νέος νὰ ὑποπτεύεται κατὰ τέτοιον, οὔτε ὅτι εἰς τέτοιον τρέλλαν ἐπρόκειτο νὰ φθάσουν. Διὰ τοῦτο, ἀπὸ ἐπὶ ἦσαν οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὰ ποινὴν τῶν «εἶπεν ὁ πατὴρ των εἰς τὸν Ἰωσήφ. Τὰ ἀδελφὰ σου δὲν θύσκουν τὰ πρόσβατα των εἰς τὴν Συκὴν, ἔλα νὰ σὲ ἀποστείλω πρὸς αὐτοὺς. Καὶ ἀπάντησεν ὁ Ἰωσήφ πρὸς αὐτόν «Εἰμὶ πρόσθετος νὰ τὸ κάμω»¹⁰ Εἶδες τὴν φιλοστοργίαν τοῦ πατρὸς πρὸς τὰ παιδιά του; Εἶδες τὴν ὑπακοήν τοῦ παιδοῦ, «εἶπε δὲ εἰς αὐτόν Πήγαμεν ἐκεῖ νὰ

Ἰησὺς ἐὰν εἶναι καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ τὰ πρόβατα καὶ ἔ-
λα κατόπιν νὰ με πληροφόρησιν».¹¹

Ὅλα δὲ αὐτὰ ἐγίνοντο διὰ νὰ ἀποδειχθῇ καὶ ἡ ἀθε-
λικὴ ἀγάπη τοῦ Ἰωσήφ, ὃ καὶ νὰ γίνῃ ἐντελὺς φανερά ἡ
φονικὴ διάθεσις ἐκείνων. Ἐγίνοντο δὲ καὶ ὡς προδιατύπω-
σις ἐκείνων πού ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν εἰς τὸ μέλλον, καὶ
προβλεπόμενα ὡς ἐν σκιᾷ τὰ ἀληθινὰ γεγονότα. Καὶ κα-
θὼς ὁ Ἰωσήφ ἐπήγαγε πρὸς τοὺς ἀδελφούς του διὰ νὰ
τοὺς ἐπισκεφθῇ, ἐκείνοι χωρὶς νὰ ἐντραποῦν, ὅτι ἦτο ὁ
ἀδελφός των, οὐτε τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν παρευρίσκε-
το, πρῶτον μὲν ἐσκέπτοντο νὰ τὸν φονεύσουν, κατόπιν δὲ
τὸν ἐπώλουν εἰς τοὺς βορῶνους. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ
ἰδικός μας Δεσπότης, ἐνεργῶν συμφώνως πρὸς τὴν φι-
λανθρωπικὴν του, ἤλθε διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ γένος των ἀν-
θρώπων καὶ ἀφοῦ ἀνέλαβε τὴν ὁμοίαν πρὸς ἡμᾶς σάρκα
καὶ ἀφοῦ ἠξιώθη νὰ γίνῃ ἀδελφός μας ἔτσι ἤλθε. Ἐ διὰ
τοῦτο φωνάζει ὁ Παῦλος καὶ λέγει «ἀπὸ ἐρχεται νὰ βοη-
θήσῃ ἀγγέλους, ἀλλ' ἐρχεται εἰς δοῦναι τὸν ἀπογόνου
τοῦ Ἀδράμ. Ἐπρεπε λοιπὸν, προκειμένου νὰ βοηθήσῃ
τοὺς ἀνθρώπους, νὰ ἐξοικισθῇ καθ' ὅλα πρὸς τοὺς ἀ-
δελφούς των».¹² Ἀλλὰ οἱ ἀχάριστοι Ἰουδαῖοι τὸν ἱερὸν
τῶν σωμάτων καὶ τῶν ψυχῶν, ἐκείνων ὁ ὁποῖος καθ' ἐκά-
στην ἐπιτέλει μῆναι θαύματα ἐπεχείρουν νὰ φονεύσουν
καὶ ἐπραγματοποίησαν τὴν φονικὴν των διάθεσιν καὶ ἐ-
σταύρωσαν ἐκείνον ὁ ὁποῖος διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν
κατεδόθη νὰ ἀναλάβῃ δούλου μορφήν. Ἀλλ' αὐτοὶ μὲν
καὶ ἐπεχείρουν καὶ τὸν ἐφόνευσαν σταυρώσαντες ἐκείνοι
δὲ ἐσκέφθησαν μὲν, δὲν ἐπραγματοποίησαν ὅμως αὐτὰ
πού εἶχαν ἀποφασίσαι. ¹³ Ἄ Ἐπρεπε δὲ ἡ πρωτόπνοσις
νὰ υπολείπεται τῆς πραγματικότητος, διότι ἄλλως δὲν θὰ
ἦσαν ἐκεῖνα πρωτόπνοσις αὐτῶν πού ἐπρόκειτο νὰ γίνουν
μετὰ ταῦτα. Διὰ τοῦτο ἐκεῖ μὲν προκαταβολικῶς, ὡς
μέσα εἰς σκιὰν προβλεπόμενα. Καὶ νὰ καταλάβῃς τὸ
θαῦμα. Δὲν ἐφόνευσαν, ἀλλὰ ἐπώλησαν καὶ ἀφοῦ ἐλέρω-
σαν τὸ ἐνδυμῖα του μὲ τὸ αἷμα τοῦ ἐρωτοῦ τοῦ ἔφερον εἰς
τὸν πατέρα των καὶ ἠθέλησαν νὰ πείσουν αὐτόν, ὅτι ἐ-
φονεύθη τὸ παιδί. Παρατηρεῖς, ὅτι ὅλα αὐτὰ ἐγίνοντο, διὰ
νὰ διατηρηθῇ ὡς ἐν σκιᾷ μόνῃ ἡ εἰκὼν τῶν πραγμάτων
καὶ νὰ διαφυλάσσεται ἡ ἀλήθεια;

11. Γεν. 37, 14.

12. ῥωμ. 2, 18-17.

Ἀλλὰ ὅς ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν συνέχισιν τοῦ λόγου.
«Ἀπέστειλεν αὐτόν», λέγει ἡ Γραφή. «ὁ πατήρ του καὶ
ἦλθεν εἰς τὴν Συχέμ. Ἐ καὶ καθὼς περιεπλανῶτο εἰς τὴν
πεδιάδα, συνήντησεν αὐτόν κάποιος ἀνθρώπος εἰς τὴν
ῥώπην λέγων· Τί ζητεῖς ἐδῶ; Ἐκείνος δὲ ἀπεκρίθη· Ζη-
τῶν νὰ εὕρω τοὺς ἀδελφούς μου. Πέρ μου, ἐὰν γνωρίζης,
πού ἔσθουν τὰ πρόβατά των;»¹⁴ Κύτταξε, με πόσην ἐπι-
μέλειαν οὗτος ἀναζητᾷ τοὺς ἀδελφούς του καὶ ἐρευνᾷ λε-
πτέρως καὶ σχολαστικῶς καὶ τὰ πάντα κάμνει ὥστε νὰ
τοὺς ἴδῃ. «Εἶπε δὲ κάποιος», λέγει, «ἔχουν ἀναχωρήσει ἀ-
πὸ ἐδῶ, διότι τοὺς ἤκουσα νὰ λέγουν, ὅτι θὰ παρευθοῦν
εἰς Λωθθαίμ.»¹⁵ Καὶ ἐπορεύθη ὁ Ἰωσήφ πρὸς τὴν κατεύθυν-
σιν αὐτῶν καὶ εὗρεν αὐτούς. Ἐκείνοι δὲ εἶδον αὐτόν ἀπὸ
μακριὰ, πρὶν νὰ πληρώσῃ καὶ ἐσκέφθησαν πονηρὰ ἐναν-
τίαν του καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὸν φονεύσουν.¹⁶ Ὁ Σέφου
εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τὴν ἐπινοητικὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ,
ὅτι ἐνῷ αὐτοὶ εἶχαν τὴν διάθεσιν νὰ προσβῶν εἰς τὸν φόν-
ον αὐτοῦ, ἐκείνος δὲ ὁ ὁποῖος τὰ πάντα ἐπιτυγχάνει καὶ
δύναται νὰ τὰ ἐλλάττῃ ἐπιτρέπει ὥστε νὰ εἴδουν εἰς τὸ
μέσον ἀμπόδια με τὸν σκοπὸν νὰ ἀποδείξῃ τὸν ἰδικόν του
ἀγωνιστὴν λαμπρότερον καὶ νὰ ἐπιφέρῃ κατόπιν τὴν
πραγματοποίησιν τῶν ὁνείρων. «Ἐκείνοι δὲ εἶδον αὐτόν»,
λέγει ἡ Γραφή, «ἀπὸ μακριὰ, πρὶν νὰ πληρώσῃ καὶ ἐ-
σκέφθησαν πονηρὰ ἐναντίον του καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὸν
φονεύσουν. Καὶ εἶπεν ὁ ἑναὶς ἀδελφός πρὸς τὸν ἄλλον· νὰ,
ἐρχεται ἐκεῖνος πού θάλεπ' ἡμεῖς θύειν· ἔλατε λοιπὸν νὰ
φονεύσωμεν αὐτόν καὶ νὰ ρίψωμεν αὐτόν εἰς ἕνα ἀπὸ τοὺς
λάκκους αὐτοῦ καὶ θὰ εἴπωμεν εἰς τὸν πατέρα μας ὅτι
ἄγριον θηρίον τὸν κατέφαγεν. Καὶ ἔτσι θὰ ἴδωμεν ποῖα θὰ
εἶναι ἡ ὁδὸς τῶν ὁνείρων του.»¹⁷ Εἶδες ὅτι, ἐπειδὴ ἐπερί-
μεναν τὴν πραγματοποίησιν τῶν ὁνείρων, προσεπάθουν
νὰ τὸν φονεύσουν; Ὁ Ἀλλὰ διὰ νὰ μάθουν ὅτι δὲν εἶναι
δυνατὸν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα προσήγγειλεν ὁ Θεὸς νὰ μὴ
πραγματοποιηθῶν καὶ σκέπτονται καὶ προσπαθοῦν καὶ
ἀποδεικνύουν τὴν κακότητά των. Ὁ δὲ σοφὸς καὶ
ἐμφανετικὸς Θεὸς καὶ ὅταν ἀκούῃ σκέπτονται κα-
κὰ τοὺς κάμνει, ὥστε καὶ χωρὶς τὴν βέλησιν των

10. Γεν. 37, 14-16.

14. Ἀδελφεῖ· ῥωμάταις διὰ μετὰν πάλιν καμμένη βορέας τῆς Συ-
χέμ.

15. Γεν. 37, 17-18.

16. Γεν. 38, 18-20.

νά εξυπηρετήσουν τὴν σκοπιμότητα ἐκείνων ποὺ θὰ ὀρίνοντο εἰς τὸ μέλλον. Διότι ὅταν συνεφώνησαν νὰ τὸν φονεύσουν καὶ ἀπεδείξαν ὅτι εἶχαν τὴν διάθεσιν διὰ τὴν σφαγὴν. «Ὅταν ἤκουσε», λέγει, «ὁ Ρουθὴν τὰς ἀποφάσεις τῶν τὸν ἐγλύτωσαν ἀπὸ τὰ χέρια τῶν καὶ εἶπεν· Ἄς μὴ φθῶσωμεν μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε νὰ ἀφαιρέσωμεν τὴν ζωὴν τοῦ. Μὴ θελήσετε νὰ χύσετε αἷμα. Ρίψατε αὐτὸν εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς λάκκους τῆς ἐρήμου καὶ μὴ ἀπλώσατε τὸ χεῖρ σας ἐναντίον τοῦ. Ἐ ἄυτὰ δὲ τὰ ἔλεγε μὲ σκοπὸν νὰ σώσῃ τὸν ἱωσήφ ἀπὸ τὰ χέρια τῶν καὶ νὰ τὸν ἀποδώσῃ αὐτὸν εἰς τὸν πατέρα του».¹⁷ Ἐπειδὴ, ὅτι καὶ αὐτὸς, δὲν τολμᾷ φανερά νὰ σώσῃ τὸν ἀδελφὸν τοῦ, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἤθελε προηγουμένως νὰ σταματήσει τὴν φονικὴν αὐτῶν δι-
 ὄθεσιν λέγει, «Μὴ θελήσετε νὰ χύσετε αἷμα, ἀλλὰ ρίψατε αὐτὸν εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς ὁδοὺ τοῦς λάκκους». Καὶ ἐπειδὴ θέλει νὰ μᾶς διδάξῃ ἡ Ἁγία Γραφὴ τὸν σκοπὸν τοῦ Ρουθὴν λέγει, «ταῦτα δὲ ἔπραττε μὲ τὸν σκοπὸν νὰ σώσῃ αὐτὸν καὶ νὰ τὸν ἀποδώσῃ αὐτὸν εἰς τὸν πατέρα του».

Καὶ ἐνῷ αὐτὰ ἐσκέπτοντο δὲν εἶχεν ἀκόμη φθάσει ὁ ἱωσήφ, ἀλλὰ ἦλθεν, ἀφοῦ αὐτοὶ εἶχαν κάμει αὐτὴν τὴν συνδιάλεξιν. «Ἦλθεν», λέγει, «ὁ ἱωσήφ πρὸς τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ».¹⁸ Ἄ θὰ ἔπρεπε λοιπὸν ἐκεῖνοι νὰ προστρέξουν εἰς τὸν ἀδελφὸν τῶν καὶ νὰ τὸν ἀγκαλιάσουν καὶ νὰ μάθουν ἐκεῖνα τὰ ὅποια παρήγγειλε ὁ πατὴρ τοῦ, αὐτοὶ δέ, σὺν νὰ ἦσαν ἀκριβῶς ἀγρία θηρία ποὺ βλέπουν ἀντὶ πη-
 δαῖον ἐπάνω τοῦ, καὶ «Ἀφῆρσαν ἀπὸ τοῦ ἱωσήφ τὸν ποικιλόχρωμον χιτῶνα καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπῆραν, τὸν ἔρριψαν εἰς ἓνα λάκκον. Ὁ δὲ λάκκος ἦτο ξηρὸς, δὲν εἶχε νερόν».¹⁹ Ὅ-
 πως ἀκριβῶς συνεβούλευσεν ὁ Ρουθὴν εἶσι ἑκαμὴν· Καὶ ἀφοῦ ἔρριψαν αὐτὸν, ἐκάθισαν νὰ γευματίουν.²⁰ Πίστη σκληρότης, πόση ἀποανθρωπιά! Ἐκεῖνος μὲν τόσον ἐρ-
 ὸμον ἔκαμε καὶ τόσην φροντίδα ἔδειξε διὰ νὰ τοὺς ζητήσῃ, ὥστε νὰ ἴδῃ καὶ νὰ εἴπῃ εἰς τὸν πατέρα τοῦ τὰ νέα τῶν. Ἐ Ἐκεῖνοι ἀντιθέτως σὺν νὰ ἦσαν δόρδαροι καὶ ἀγριοί, ἐ-
 πειδὴ ἀδέχθησαν τὴν συμβουλὴν τοῦ Ρουθὴν νὰ μὴ χύ-
 σουν τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ τῶν, ἠτοιμάζοντο νὰ τὸν κά-
 μουν νὰ ἀποθάνῃ τῆς πείνας. Ἀλλ' ὁ φιλόνητος Θεὸς γρήγορα τὸν ἐγλύτωσε ἀπὸ τὴν κακίαν τῶν ἀδελφῶν

17. Γεν. 37, 21-22.

18. Γεν. 37, 23.

19. Γεν. 37, 23-24.

20. Γεν. 37, 25.

τοῦ. «Διότι καθὼς ἐκάθισαν», λέγει, «νὰ γευματίουν εἴ-
 δαν νὰ ἔρχονται ταξιδιώται Ἰσραηλῖται οἱ ὅποιοι κατη-
 θύοντο πρὸς τὴν Αἴγυπτον. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰούδας· Τί θὰ
 ἀφελῇθώμεν, ἐάν φανεύσωμεν τὸν ἀδελφὸν μας καὶ ἀπο-
 κρύψωμεν τὴν δολοφονίαν τοῦ; Ἄς πωλήσωμεν αὐτὸν εἰς
 τοὺς Ἰσραηλῖτας ἀπώρους ὧς καὶ ἂς μὴ τεθῶν ἐπ' αὐτοῦ
 αἱ φονικαὶ μας χεῖρες, διότι εἶναι ἀδελφὸς μας καὶ σὰρξ
 καὶ αἷμα μας».

Κύτταξε ὅτι καὶ προηγουμένως ὁ Ρουθὴν μὲ τὸ μι-
 κρότερον κακὸν ἠμπούσε τὸ μεγαλύτερον καὶ πάλιν ὁ
 Ἰούδας συμβουλεύει νὰ πωλῇθῃ ὁ ἀδελφός, ὥστε νὰ σώ-
 σῃ αὐτὸν ἀπὸ τὴν σφαγὴν. Ὅλα δὲ αὐτὰ ἐγιναν διὰ νὰ
 ἐκπληρωθῶν καὶ χωρὶς τὴν θέλησιν τῶν ἐκείνα τὰ ὅποια
 ὁ Θεὸς προανήγγειλε καὶ ἐξυπηρετοῦν τὴν βίαν οἰκονο-
 μίαν. «Καὶ ἀφοῦ ἐδέχθησαν», λέγει ἡ Γραφή, «τὴν συμ-
 βουλὴν τοῦ Ἰούδα, ἀνετίθουσιν αὐτὸν ἀπὸ τὸν λάκκον
 καὶ τὸν ἐπώλησαν εἰς τοὺς Ἰσραηλῖτας ἀντὶ εἰκοσὶ χρυ-
 σῶν νομισμάτων».²¹ Ὡς πόσον παρόνομος συναλλαγὴ, ὡ
 καποστρεπτικὸν κέρδος, ὡ ἀδίκωτάτη πώλησις! Ὡ Ἐκεῖ-
 νον ποὺ ἐγινιῆθῃ μὲ τοὺς ἰδίους πόνους μὲ ἑσὰς καὶ ἦτο
 τόσον ἀγαπητός εἰς τὸν πατέρα, ποὺ ἦλθε διὰ νὰ σὰς ἐ-
 πισκεφθῇ, ἐκεῖνον ποὺ οὔτε ὀλίγον οὔτε πολὺ σὰς ἠδίκη-
 σε, ἐπιχειρεῖτε νὰ πωλήσατε καὶ μάλιστα νὰ πωλήσατε εἰς
 δαρδάρους ἀνθρώπους ποὺ κατέρχονται εἰς τὴν Αἴγυ-
 πτον; Διετὶ σὰς κατέλαθε τόση μεγάλη πρέλλη; Πόσον
 μεγάλος ὁ φθόνος; Ποῖα ἡ δαρκανία; Ἐάν μὲν φοβήσθε
 τὰ ὄνειρα καὶ κάμνετε τοῦτο, διὰτὶ ἔχετε πεισθῇ ὅτι ὁ-
 πωσθήματα ἔτσι θὰ εἶναι, τότε διὰτὶ ἐπιχειρεῖτε τὰ ἀδύνα-
 τα καὶ μὲ τὰς πράξεις σας κηρύττετε τὸν πόλεμον κατὰ
 τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅποιος ὅλα αὐτὰ προανήγγειλεν; Ἐ Ἐάν δὲ
 εἰς τίποτε δὲν ὑπολογίζετε τὰ ὄνειρα, ἀλλὰ νομίζετε αὐ-
 τὰ ὡς παραληρήματα, διὰτὶ κάμνετε αὐτὰ τὰ πράγματα,
 τὰ ὅποια θὰ σὰς προσενηύσουν αἰώνιον στίγμα καὶ θὰ προ-
 καλέσουν συνεχὲς πένθος εἰς τὸν πατέρα σας; Τόσον ὑ-
 περβολικὸν πάθος ἔχετε, μᾶλλον δὲ δολοφονικὴν διάθε-
 σιν; Διότι ὅταν κανεὶς πῶσῃ εἰς ἄτοπον τινὰ πράξῃ καὶ
 διαπιστωθῇ ἀπὸ τοὺς ἀσχημένους διαλογισμούς, δὲν λαμ-
 βάνει ὑπ' ὅψιν τὸν ἀκοίμητον οὐρανόθεν, οὔτε τὴν φύσιν
 ἐντρέπεται, οὔτε ἄλλο τι ποὺ ἠμπορεῖ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ

21. Γεν. 37, 25-27.

22. Γεν. 37, 27-28.

εις συμπάθειαν. Αυτό έπαθαν και αυτοί. (Δέν έλασαν όπ' όφιν) ούτε ότι ήτο αδελφός των, ούτε ότι ήτο νέος, ούτε ότι ήτο τόσο αγαπητός εις τον πατέρα των, ούτε ότι δέν ήξερε την ξενιτειάν και τον τρόπον της ζωής εις την ξένην χώραν.²⁴ Α' ούτε ότι πρόκειται να βασιλιη τάσην χώραν και να συζή με βαρβάρους. 'Αλλά άφού έδιωξαν κάθε συνιτην σκέψιν, έλ' ένα μόνον άφρόντισαν, τον φθόνον των, όπως ενόμιζον κατά πρώτον να τον πραγματοποιήσουν.

Και, εκείνοι μόν ως προς την διάθεσιν έγιναν αδελφοκτόνοι. 'Εκείνος έδ' πού έπαθε αυτά εκ μέρους των, όλα τα υπέρβην με γενναιοτήτητα. Διότι τον άφρούρει το χέρι του Θεού από έπάνω και όλα τα δύσκολα τα έκαμε εύκολα και εύχερη. Διότι όταν έχωμεν την βοήθειαν του Θεού και έν μέσω των βαρβάρων έάν εύρισκώμεθα, και εις την ξενιτειάν άν ήμεθα, B' δυναμέθα να περνώμεν καλύτερα από εκείνους που εφρίσκονται εις το σπίτι των και έχουν όλα τα καλά των. Όπως ακριβώς και αντιθέτως, εάν ελμεθα εις το σπίτι μας και νομίζωμεν ότι έχομεν κάθε άνασιν, εάν δέν έχωμεν την άκοθεν βοήθειαν, ελμεθα πάλ' έλασιν από θλους τους ανθρώπους. Διότι πολλή μεγάλη είναι η δύναμις της άρετης και η άδυναμία της κακίας και τούτο πρό πάντων αποδεικνύει εις ημάς αυτή έδώ η ιστορία. Διότι, είπέ μου, ποίους θεωρείς έλαεινούς και αξιοδαικρύτους, αυτούς που τόσο έκαμαν εις τον αδελφόν των η εκείνον που έγινε θυλος των βαρβάρων; Είναι φανερόν ότι αυτούς θεωρείς. Διότι να σκεφθής, λοιπόν, ότι ο θαυμαστός εκείνος 'Ιωσήφ, C' ο οποίος ανετράφη από τούς δούλους και ήτο διαρκώς εις τάς ανάγκαις του πατρός του, διά μίαν να αναγκάζεται να υποσθί φοβεράν δουλείαν και μάλιστα δουλείαν εις βαρβάρους ανθρώπους, οι οποίοι δέν φέροντο καλύτερα από θηρία. 'Αλλά και εκείνους ο Δεσπότης των όλων εξημέρωνε και εις εκείνους πολλήν έδιδε την υπομονήν.

Και άφού επώλησαν τον αδελφόν των, σάν να είχαι πλέον τελειώσει τον σκοπόν των, να πώς συμπεριφέροντα, άφού έβγαλαν από την μέσην αυτών που φθόνουν. «'Επιστρέφε δέν, συνεχίζει η Γραφή, ο Ραούθ²⁵ εις τον λάκκον και δέν ειδεν εκεί τον 'Ιωσήφ. Και έχουσε τα έν-

δύματα του D και έγνώρισε πίσω προς τους αδελφούς του και είπε, Το παιδί δέν είναι μέσο εις τον λάκκον. Τί θα γίνω λοιπόν έγω τώρα και πού θα υπάγω;»²⁶ 'Επειδή λοιπόν έδιδασεν άνωτέρω η 'Αγία Γραφή, ότι προς τον σκοπόν ταύτον συνεβούλευσιν να ρίξουν αυτόν εις τον λάκκον, ώστε να ήμπορέση να γλυτώση αυτόν από τα φονικά των χέρια και να τον φέρη πίσω εις τον πατέρα του δι' αυτό τώρα, λέγει, που είδε ότι έπεσε έξω εις τον σκοπόν του, έχουσε τα ένδύματά του και είπε, «Το παιδί δέν είναι μέσο εις τον λάκκον. Τί θα γίνω λοιπόν έγω τώρα και πού θα υπάγω;». Ποίον, λέγει, θα έχωμεν άπολογίαν και μάλιστα έγω ο θαυραύμενος πρωτότοκος; Διότι ενόμιζε ότι αυτός είχε φανεωθεί. 'Αλλά' όταν είχε γίνει αυτό τό όποιον έπεδικαον και εκείνον πού ήμίσουν. 'Εστειλαν εις την ξένην χώραν και B' έτσι ήμπαρσαν να ίκανοποιήσουν τον φθόνον των, δοτιρα τα πάντα μηχανεύονται διά να παραπλανήσουν τον πατέρα των και να μη φανερωθί η κακή των συμφωνία. «Και άφού βασίλευσεν, λέγει, ένας άρχισιν από τα γίδια και έλέρωσαν τον χιτώνα με τό αίμά του, τον έφεραν εις τον πατέρα των και είπον' εξέτάσ' το μήπως είναι ο χιτών του υιού σου η δχις.»

Διατί εξαπατάτι τον εαυτόν σας, άνήτοι; Διότι και τον πατέρα σας εάν δυνηθήτε να παραπλανήσετε, θα δυνηθήτε όμως να δωρύγετε τον άκούητον αρβαλίον, τον όποιον πρό πάντων έπρεπε να φοβήσθε; 'Αλλά τέτοια είναι η ανθρώπινη φύσις, μάλλον δέ τέτοια είναι η άμείλια των πολλών, ενώ έκτιμοι του φόβου εκ μέρους των ανθρώπων.²⁷ Α' και λογαριάζουν την εκ μέρους ταύτων έντροπήν, δέν θέλουν καθόλου να σκεφθούν τό φοβερόν εκείνο δικαστήριον και την άφόρητον τιμωρίαν, αλλά μόνον δι' ένα κοπιάζουν, πώς να άπορήσουν την εκ μέρους των ανθρώπων κατηγορίαν, πράγμα τό όποιον και αυτοί έπαθαν και προσεπάθησαν να άπατήσουν και τον πατέρα των.

«Διότι έγνώρισε», λέγει, η Γραφή, οδ πατήρ του χιτώνα του 'Ιωσήφ και είπε' Αυτός είναι ο χιτών του υιού μου, κακόν θηρίον θα τον τρώεργε. Θηρίον θα ήρπασε τον 'Ιωσήφ.» Και πραγματικά σάν να έπεσεν άνάμεσα

²⁴ Η Γραφή εις Ραούθ άποσπάζει, όταν οι υπάστοι αδελφοί έπώλησαν τον 'Ιωσήφ εις τους 'Ισραηλίτας εμπορεύτας.

²⁴ Γεν. 29, 29-30.

²⁵ Γεν. 37, 31-32.

²⁶ Γεν. 37, 33.

εἰς θηρία, ἔτσι ὑπέμενεν ὅλα χωρὶς νὰ εὐρίσκη τὴν παραμικρὰν συμπτώσειαν. «Ἔσχισεν δὲ ὁ Ἰακώβ τὰ ἐνδύματά του καὶ ἔξωσεν τὴν μέσσην του μετ' ἑξήκοντα ὅσων καὶ ἐπένθει τὸν υἱὸν του Ἰωσήφ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας». ²⁷ Ἐποσον ἀξιοδοκῶνται εἶναι αὐτοί, ὅχι μόνον διότι ἐπώλησαν τὸν ἀδελφὸν των εἰς τοὺς θαυμάσιους, ἀλλὰ διότι καὶ τὸν πατέρα των, ὁ ὁποῖος εὐρίσκετο εἰς θαθεῖα γηρατειὰ ἐρρίφην πρὸ τῶσαν θαρὸ πένθος. «Συνεκεντρώθησαν δὲ», λέγει ἡ Γραφή, «γύρω ἀπὸ αὐτὸν ὅλοι οἱ υἱοὶ τοῦ καὶ αἱ θυγατέρες τοῦ διὰ τὰ τὸν παρηγορήσαν. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἤθελε νὰ ἀκούσῃ λόγους παρηγορίας καὶ ἔλεγε Πενθῶν θὰ κατεῶ εἰς τὸν ἄδην, πρὸς τὸν υἱὸν μου τὸν Ἰωσήφ».²⁸

Νομίζω ὅτι καὶ τὸ ἔξης ἔγινε εἰς ἐκείνους καὶ ἄλλη πληγὴ. Διότι ἐδίδεκεν ὅτι καὶ πρὸς αὐτὸν, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο παρὼν καὶ ἀθεωρεῖτο ὅτι εἶχε φονευθῇ ὑπὸ ἀγρίων θηρίων, τῶσαν μεγάλαν πόνον ἐδεῖκε καὶ περισσότερον κατεπρώγοντο ἀπὸ τὸν φθόνον. Ἐκεῖνοι μὲν ἐπειδὴ ἔγιναν σκληροὶ καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν των καὶ πρὸς τὸν πατέρα, δὲν χρειάζονται κοιμίσαν συγχώρησιν. Οἱ δὲ Μαθηταῖοι καὶ αὐτοὶ πάλιν ἐξυπηρέτουν τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ καὶ πωλοῦν πάλιν τὸν Ἰωσήφ εἰς τὸν Πτεφρὴν τὸν ἀρχιμάγειρον τοῦ Φαραῶ.²⁹ Εἶδες πῶς σιγὰ - σιγὰ προχωρεῖ εἰς τὸν δρόμον του καὶ δι' ὧν φανερώνει τὴν ἀρετὴν του καὶ τὴν ὑπομονὴν, διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὸ στεφάνι τῆς βασιλείας, ἀπὸ ὧς ἀδελφῆς ἀγωνισθῇ γενναίως. Καὶ ἡ ἐξηγήσις τῶν ὁνείρων πραγματοποιηθεῖσα, θὰ διδάξῃ μὲ αὐτὴν τὴν ἐμπειρίαν ἐκείνους πῶς διέπρωξαν αὐτά, διὰ τίποτε δὲν ὠφέλησαν αὐτοὺς ἡ τῶσαν μεγάλη αὐτῇ μηχανορραφία. Διότι τῶσαν μεγάλην δύναμιν ἔχει ἡ ἀρετὴ, ὥστε καὶ ἡ ὅταν πολέμηται νὰ ἀποδεκνύεται ἀκόμη λαμπροτέρα. Διότι τίποτε δὲν ὑπάρχει λαμπρότερον καὶ δυνατώτερον ἀπὸ τὴν ἀρετὴν. Ὅχι μόνον ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ὡς ἐκ τῆς φύσεώς της ἔχει τῶσαν μεγάλην δύναμιν, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ κατέχων ταύτην ἔχει καὶ τὴν ἀνωθεν εὐλογίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἔχει τὴν ἀνωθεν εὐλογίαν καὶ ἀξιοῦται τῆς θείας ἀσθεσίας, θὰ εἶναι δυνατώτερος ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀκατάβλητος καὶ ἀπίστος ὅχι μόνον ἀπὸ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς μηχαν-

27. Γεν. 37, 34.

28. Γεν. 37, 35.

29. Πρβλ. Γεν. 37, 36.

νορραφίας τῶν δαιμόνων. Πρῶγμα τὸ ὁποῖον ἐάν γνωρίζωμεν, ὅς μὴ ἀποφεύγωμεν νὰ ὑποφέρωμεν, ἀλλὰ νὰ ἀποφεύγωμεν νὰ δαμάσωμεν τὸν ἄλλον, διότι αὐτὸ εἶναι πραγματικὰ τὸ νὰ ὑποφέρωμεν. Διότι ἐκεῖνος πῶς προσπαθεῖ νὰ δαμάσῃ τὸν πλησίον, ἐκεῖνον μὲν κοβόλου δὲν δαμάπτει. Ἐξαιτίας καὶ ἐάν ἀκόμη δαμάπτῃ ἐπ' ὀλίγον, ἡ ἐλάττω αὐτῇ γίνεται εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν. Διὰ τὸν ἑαυτὸν του ὅμως ἀποταμιεύει τὴν αἰώνιον καταδίκην καὶ τὰς ἀφορήτους τιμωρίας, τὰς ὁποίας δὲν θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ ἀποφύγωμεν κατ' ἄλλον τρόπον, παρὰ μόνον ἐάν προσπασκουώσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας νὰ εἶναι ἑτοιμοὶ νὰ ὑποφέρουν καὶ ἐάν κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ εὐχόμεθα ὑπὲρ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον συμπεριφέρονται ἀπέναντί μας. Αὐτὸ (ἐάν πράττωμεν), θὰ μᾶς δώσῃ μεγάλην ἀμοιβὴν καὶ θὰ μᾶς κάμῃ νὰ ἀξιοθώμεν τῆς βασιλείας τῶν αἰώνων. Αὐτὴν εἰθε ὅλοι ἡμεῖς νὰ κερδίσωμεν.³⁰ Ἀ διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαζί με τὸν ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὸν Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δόξα, δυνάμις καὶ τιμὴ καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς ἀπέραντους αἰῶνας. Ἀμήν.